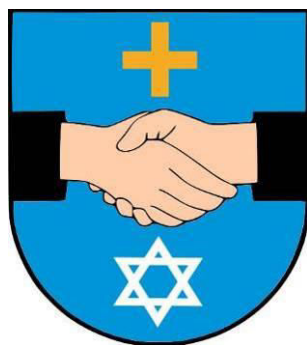

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY KOLBUSZOWA**

**CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

SPORZĄDZIŁ:

BURMISTRZ KOLBUSZOWEJ

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. Paweł Pizło – kierownik zespołu

mgr inż. Daniel Jakubiak

mgr Michał Pyra

mgr inż. Łukasz Stęplewski

mgr inż. arch. Paweł Marcel Wrona

mgr inż. Beata Zalewska

PRACOWNIA
PROJEKTOWANIA
URBANISTYCZNEGO
37-450 Stalowa Wola, ul. Narutowicza 2/6A - REGON 361536927 - NIP 8652158642
pracownia: 00-055 Warszawa, ul. Pl. Jana H. Dąbrowskiego 5/3
tel.: 22 299-33-43 e-mail: projektowanieurbanistyczne@wp.pl

Kolbuszowa, 2023

SPIS TREŚCI:

ROZDZIAŁ 1 POŁOŻENIE GMINY	3
ROZDZIAŁ 2 DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU	5
ROZDZIAŁ 3 STAN PRAWNY GRUNTÓW	13
ROZDZIAŁ 4 STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	14
ROZDZIAŁ 5 DIAGNOZA, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST.1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRYZGOTOWANA NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY	19
ROZDZIAŁ 6 STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	20
ROZDZIAŁ 7 STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	45
ROZDZIAŁ 8 REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	61
ROZDZIAŁ 9 DEMOGRAFIA	62
ROZDZIAŁ 10 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	67
ROZDZIAŁ 11 ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	75
ROZDZIAŁ 12 WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	77
ROZDZIAŁ 13 WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWNIU TERENÓW WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	78
ROZDZIAŁ 14 WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	82
ROZDZIAŁ 15 WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH. 86	86
ROZDZIAŁ 16 STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STAN STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	88
ROZDZIAŁ 17 ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	97
ROZDZIAŁ 18 WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	102
ROZDZIAŁ 19 POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	103

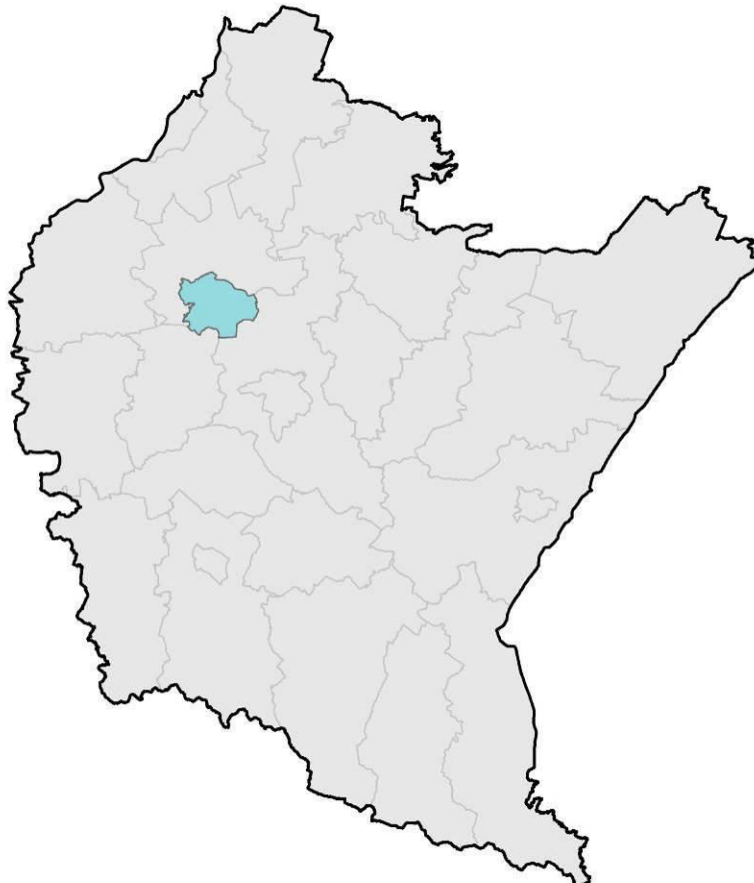
ROZDZIAŁ 1 POŁOŻENIE GMINY

Gmina miejsko – wiejska Kolbuszowa położona jest w powiecie kolbuszowskim w północno – wschodniej części województwa podkarpackiego. Odległość od stolicy województwa – Rzeszowa, wynosi ok. 30 km. Graniczy ona z następującymi gminami: Niwiska, Cmolas, Dzikowiec, Raniżów – leżącymi w powiecie kolbuszowskim, Głogów Małopolski i Świlecza z powiatu rzeszowskiego oraz z gminą Sędziszów Małopolski leżącą w powiecie ropczycko – sędziszowskim.

W skład gminy wchodzi czternaście sołectw: Bukowiec, Domatków, Huta Przedborska, Kłapówka, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Kupno, Nowa Wieś, Poręby Kupieńskie, Przedbórz, Świerczów, Werynia, Widełka i Zarębki oraz miasto Kolbuszowa. Powierzchnia gminy stanowi ok. 0,95% powierzchni województwa podkarpackiego oraz ok. 22% powierzchni powiatu kolbuszowskiego.

Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski obszar gminy Kolbuszowa w całości znajduje się w obrębie mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski, wchodzącego w skład makroregionu Kotlina Sandomierska, będącego częścią podprovincji Podkarpacie Północne.

Rysunek 1. Położenie gminy Kolbuszowa na tle województwa podkarpackiego (*opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii*)

Rysunek 2. Położenie gminy Kolbuszowa w obrębie powiatu kolbuszowskiego (*opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii*)

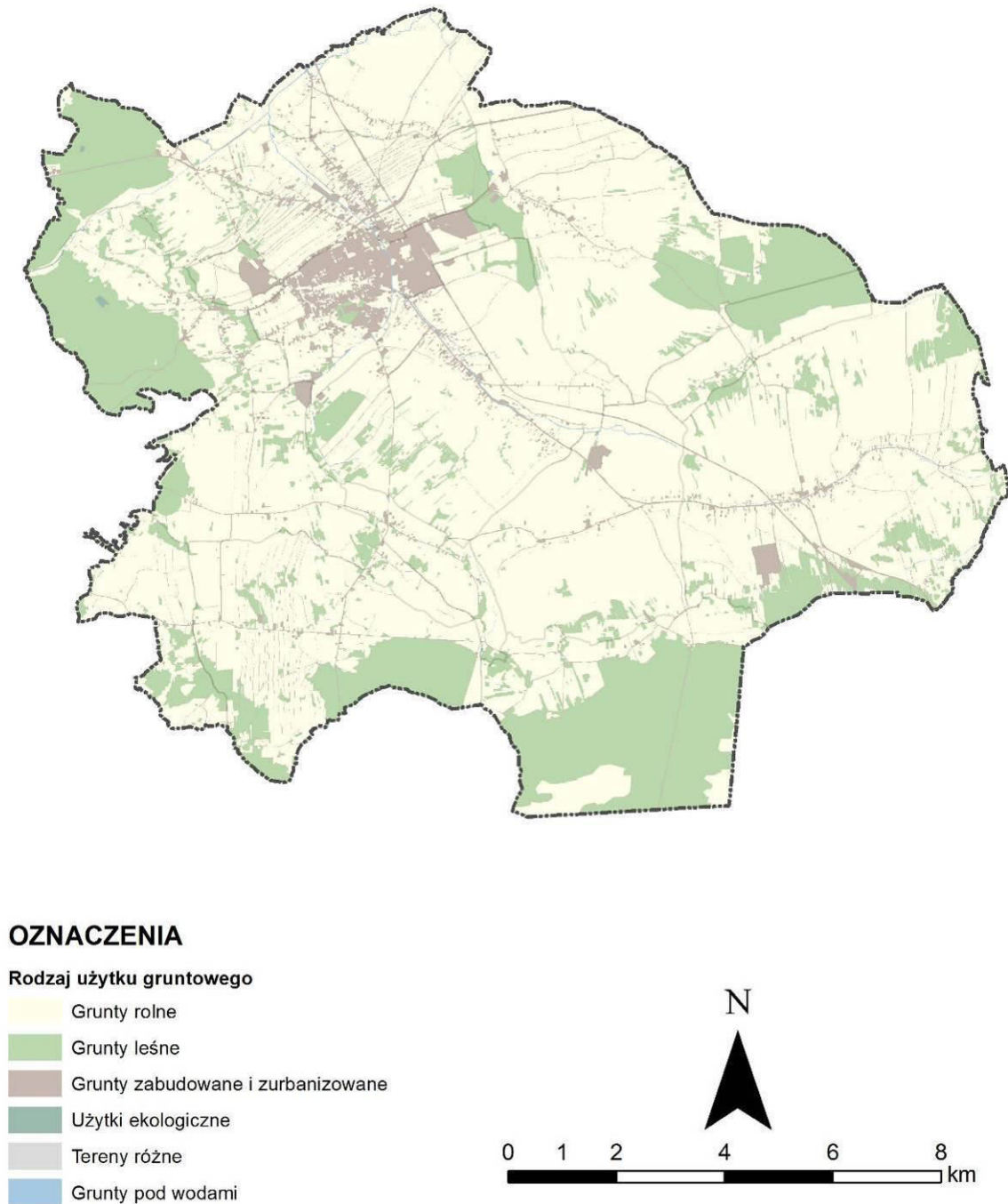

Przez teren gminy Kolbuszowa przebiega droga krajowa nr 9 relacji Radom – Rzeszów oraz dwie drogi wojewódzkie: nr 875 – relacji Mielec – Leżajsk i nr 987 relacji Kolbuszowa – Sędziszów Małopolski. Drogi te zapewniają połączenie z innymi ośrodkami województwa podkarpackiego oraz z autostradą A4. Analizowany obszar przecina także linia kolejowa nr 71 łącząca Tarnobrzeg z Rzeszowem. W granicach gminy znajdują się przystanki kolejowe w miejscowościach Zarębki i Widelka oraz Dworzec Kolejowy w Kolbuszowej. Linia Kolejowa umożliwia dojazd do Rzeszowa, Tarnobrzegu i Stalowej Woli oraz w kierunku północnym do Lublina oraz Warszawy.

ROZDZIAŁ 2 DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

Powierzchnia gminy Kolbuszowa wynosi 170,89 km². W jej strukturze funkcjonalno–przestrzennej dominują użytki rolne (grunty orne, grunty rolne zabudowane, łąki, pastwiska i sady), które stanowią niemal 69,5% jej powierzchni. Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią około 6,3% całej gminy. Natomiast grunty leśne dominują w północno zachodniej i południowej części gminy, zwłaszcza w obrębach: Poręby Kupieńskie, Świerczów i Nowa Wieś. Stanowią one ok. 23,9% powierzchni całej gminy Kolbuszowa.

Rysunek 3. Użytkowanie terenu w gminie Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej)

Tabela 1 Użytkowanie terenu w gminie Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie informacji z Starostwa Powiatu Kolbuszowskiego)

Rodzaj użytku gruntowego				powierzchnia [ha]			powierzchnia użytku [ha]	udział w powierzchni gminy
				miasto	obszar wiejski	suma		
Grunty rolne	użytki rolne	grunty orne	R	172,3604	5049,0122	5221,3726	11874,7284	69,49%
		sady	S	1,4351	7,4442	8,8793		
		łąki trwałe	Ł	41,1876	2159,9173	2201,1049		
		pastwiska trwałe	Ps	116,8907	1579,4224	1696,3131		
		grunty rolne zabudowane	Br	15,8064	544,2974	560,1038		
		grunty pod stawami	Wsr	23,969	206,7056	230,6746		
		grunty pod rowami	W	3,1907	62,4439	65,6346		
	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	9,8276	1817,7631	1827,5907			
	nieużytki	N	2,8334	60,2214	63,0548			
Grunty leśne		lasy	Ls	37,1152	4026,1412	4063,2564	4082,9056	23,89%
		grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	0	19,6492	19,6492		
Grunty zabudowane i zurbanizowane		tereny mieszkaniowe	B	136,4771	169,2093	305,6864	1074,831	6,29%
		tereny przemysłowe	Ba	25,6367	50,1273	75,764		
		inne tereny zabudowane	Bi	93,791	61,892	155,683		
		zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	Bp	18,9261	4,692	23,6181		
		tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	Bz	14,3683	12,0097	26,378		
	tereny komunikacyjne	drogi	dr	70,1284	371,4028	441,5312		
		tereny kolejowe	Tk	8,4097	33,8782	42,2879		
		inne tereny komunikacyjne	Ti	0	0,3741	0,3741		
	grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	Tp	0	3,5083	3,5083			
Użytki ekologiczne		E-Ls		0	2,8905	2,8905	3,6776	0,02%
		E-Ps		0	0,7871	0,7871		
Grunty pod wodami		grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	5,4782	36,4875	41,9657	49,9806	0,29%
		grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	0,1773	7,8376	8,0149		
Tereny różne		Tr		0	2,9871	2,9871	2,9871	0,02%
SUMA				798,0089	16291,1014	17089,1103	17089,1103	-

Gmina Kolbuszowa charakteryzuje się zróżnicowanym układem przestrzennym. Na terenie miasta zabudowa skupia się wokół rynku oraz istniejącej siatki dróg, natomiast wiodącym układem przestrzennym na terenach wiejskich jest łańcuchówka. W mieście zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest głównie na zachód od drogi krajowej nr 9. Ma ona najczęściej charakter wolnostojący, budynki są niskie z maksymalnie dwoma kondygnacjami oraz kalenicowym układem dachu. Zabudowa wielorodzinna w mieście w postaci bloków mieszkalnych występuje w jego centralnej i północnej części. Zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana na terenach wiejskich ma najczęściej charakter parterowy lub dwukondygnacyjny. Zabudowa usługowa oraz produkcyjno – usługowa występuje głównie w centralnej i wschodniej części miasta oraz centralnych częściach poszczególnych wsi.

Infrastruktura techniczna na terenie gminy jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w 2020 r. ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystało ok. 89,8% mieszkańców gminy. Znacznie słabiej rozwinięta jest sieć kanalizacji sanitarnej, obecnie korzysta z niej ok. 47,7% mieszkańców. W części wiejskiej gminy gospodarka ściekowa najczęściej prowadzona jest przy użyciu zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2020 r. dostęp do sieci gazowej posiadało ok. 77,1% mieszkańców gminy Kolbuszowa. Ponadto w gminie nie występuje zbiorcza sieć ciepłownicza. Gospodarstwa domowe korzystają z indywidualnych źródeł ciepła. Na terenie gminy zlokalizowane są kotłownie lokalne, które dostarczają ciepło do obiektów użyteczności publicznej oraz budynków wielorodzinnych.

Na terenie miasta zlokalizowana jest stacja transformatorowa WN/SN 110/15kV, a bezpośrednie zaopatrzenie gospodarstw domowych w gminie w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci średniego i niskiego napięcia 15kV i 0,4kV.

Do dnia uchwalenia niniejszego Studium na terenie gminy obowiązywało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kolbuszowa, przyjęte uchwałą Nr XXV/207/2000 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 czerwca 2000 r. Dokument ten został dziewięciokrotnie zmieniony w celu dostosowania kierunków zagospodarowania do aktualnych potrzeb, zamierzeń inwestycyjnych oraz przepisów prawa.

W obowiązującym dokumencie wskazano obszary zabudowane, i które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową oraz produkcyjno – usługową oraz obszary zagospodarowane, i które mogą być zagospodarowane jako: zielen rekreacyjna, wody otwarte, tereny komunikacji istniejącej i projektowanej, tereny urządzeń infrastruktury technicznej istniejące i projektowane, tereny ośrodków produkcji i obsługi rolnictwa, leśnictwa i gospodarki rybackiej, obszary rolniczej przestrzenni produkcyjnej i obszary leśne.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają swoim zasięgiem, nieco ponad 3% powierzchni miasta i gminy Kolbuszowa. Na obszarze miasta i gminy obowiązują następujące plany miejscowe:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmujący rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XIX/147/96 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 21 lutego 1996r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/98 odcinka drogi krajowej Mielec – Leżajsk w Kolbuszowej Dolnej (przyjęty uchwałą Nr V/23/98 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 30 grudnia 1998r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2000 terenu usług w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XX/169/2000 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 02 lutego 2000r.),

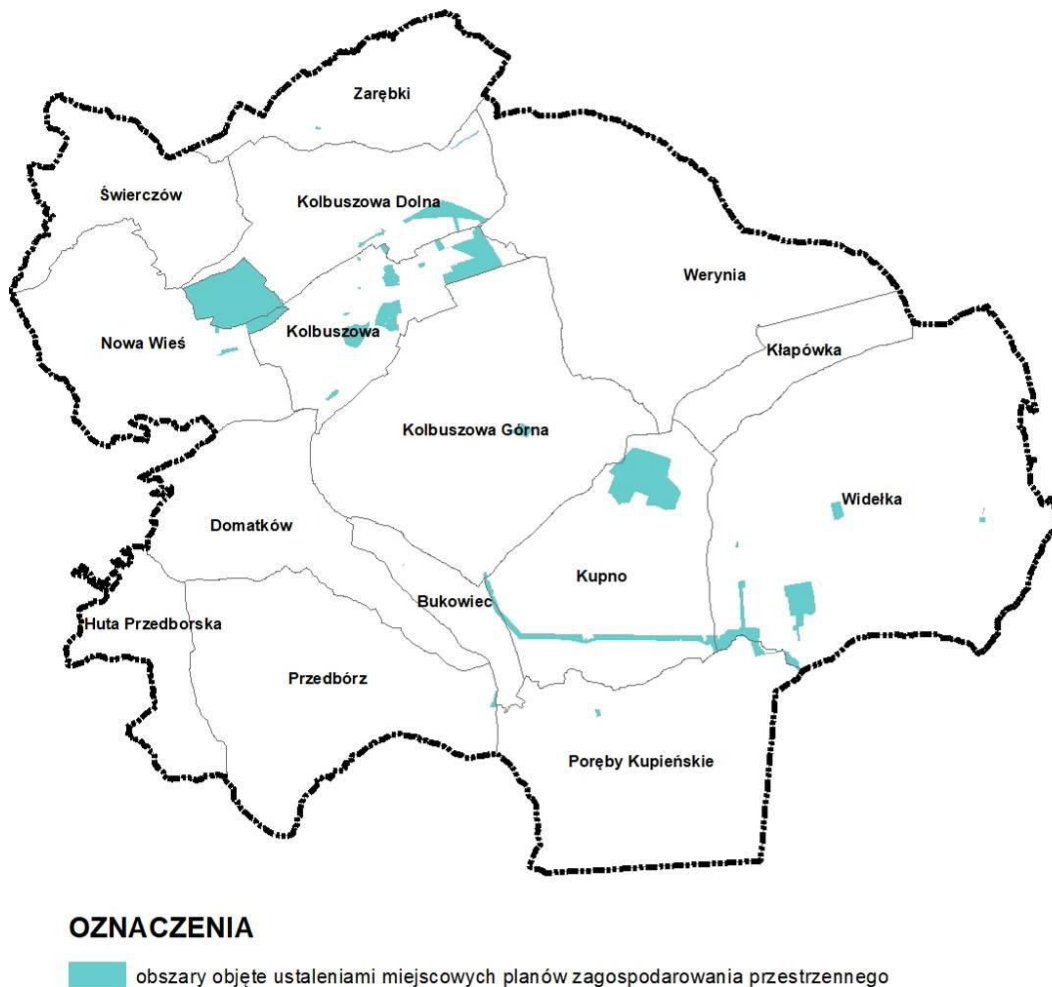
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2000 terenu budownictwa mieszkaniowego w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XXIX/229/2000 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 października 2000r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2001 terenu we wsi Przedbórz w gminie Kolbuszowa (przyjęty uchwałą Nr XL/311/2001 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 26 września 2001r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2001 terenu w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XLII/318/2001 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 14 listopada 2001r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 3/2001 terenu w Widelce (przyjęty uchwałą Nr XLII/318/2001 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 14 listopada 2001r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 4/2001 terenu w Bukowcu (przyjęty uchwałą Nr XLII/318/2001 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 14 listopada 2001r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2002 terenu położonego w Kolbuszowej Dolnej (przyjęty uchwałą Nr LI/386/2002 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 21 sierpnia 2002r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr LIII/397/2002 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 09 października 2002 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Kolbuszowej – terenu w rejonie ul. Krakowskiej (przyjęty uchwałą Nr VIII/67/2003 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 kwietnia 2003r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nr 1/2004 odcinka drogi zbiorczej łączącej drogę wojewódzką nr 875 prowadzącą do Mielca, z drogą krajową Nr 9 w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XXI/178/04 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 05 maja 2004r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2004 terenu Rynku wraz z otoczeniem w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XXIII/189/04 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 czerwca 2004r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 3/2004 terenu położonego przy drodze krajowej Nr 9 w miejscowości Zarębki (przyjęty uchwałą Nr XXIII/190/04 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 czerwca 2004r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XXXVII/309/05 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 czerwca 2005r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2005 terenu eksploatacji surowców i produkcji ceramiki budowlanej w Kupnie (przyjęty uchwałą Nr XXXVIII/326/05 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 sierpnia 2005r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2006 terenu cmentarza wraz z otoczeniem w Widelce (przyjęty uchwałą Nr L/478/06 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 10 sierpnia 2006r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2006 terenu oczyszczalni ścieków w Widelce (przyjęty uchwałą Nr LIV/521/06 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 26.10.2006r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2007 terenu budownictwa mieszkaniowego w Nowej Wsi (przyjęty uchwałą Nr X/76/07 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 24 maja 2007r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2008 terenu przemysłowo usługowego w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr XXXIII/318/08 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 grudnia 2008r.),

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów złoża gazu ziemnego Kupno w tym ośrodka zbioru gazu wraz z przyłączami oraz gazociągów kopalnianych i gazociągu ekspedycyjnego położonych w gminie Kolbuszowa województwo podkarpackie (przyjęty uchwałą Nr XLIII/404/09 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 września 2009r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2009 terenu budownictwa handlowo – usługowego w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr LIII/541/10 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia maja 2010r.),
- I Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2005 terenu eksploatacji surowców i produkcji ceramiki budowlanej w Kupnie (przyjęta uchwałą Nr XVI/184/11 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 16 grudnia 2011r.),
- IV Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XIX/221/2012 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 23 lutego 2012r.),
- I Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 1/2008 terenu przemysłowo usługowego w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XIX/222/2012 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 23 lutego 2012r.),
- III Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej – etap 1 (przyjęta uchwałą Nr XXI/244/2012 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 26 kwietnia 2012r.),
- I Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2004 terenu Rynku wraz z otoczeniem w mieście Kolbuszowa (przyjęta uchwałą Nr XXII/256/12 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 30 maja 2012r.),
- V Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XLI/521/2013 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 19 grudnia 2013r.),
- II Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2004 terenu Rynku wraz z otoczeniem w mieście Kolbuszowa (przyjęta uchwałą Nr XLVI/520/13 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 19 grudnia 2013r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod działalność usługową w Kolbuszowej przy ul. Wolskiej (przyjęty uchwałą Nr LI/533/14 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 27.03.2014r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 3/2012 terenu pod zielenią parkową, sportu, rekreacji i usług turystycznych w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr VIII/65/2015 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 26 marca 2015r.),
- III Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 2/2004 terenu Rynku wraz z otoczeniem w mieście Kolbuszowa (przyjęta uchwałą Nr XVI/201/2015 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 27 listopada 2015r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 4/2014 terenu pod usługi oświaty w Nowej Wsi (przyjęty uchwałą Nr XXI/269/2016 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 24 lutego 2016),
- VI Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/95 obejmującego rejon ulic Topolowej i Obrońców Pokoju w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XXIII/302/2016 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 27 kwietnia 2016r.),
- II Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2008 terenu przemysłowo usługowego w Kolbuszowej (przyjęta uchwałą Nr XXX/380/2016 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 października 2016r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 4/2012 terenu budownictwa usługowego w miejscowości Przedbórz (przyjęty uchwałą Nr XXXVII/452/2017 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 2 maja 2017r.),

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2017 terenu pod budownictwo usługowe w miejscowości Poręby Kupieńskie (przyjęty uchwałą Nr XLVIII/599/17 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 15 grudnia 2017r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2016 terenu mieszkaniowo – usługowego w rejonie ul. 3 – go Maja w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą Nr LV/670/18 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 maja 2018r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Nr 3/2017 terenu stacji elektroenergetycznej w miejscowości Widelka, w gminie Kolbuszowa (przyjęty uchwałą nr LVI/672/2018 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 czerwca 2018 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę produkcyjno – usługową w rejonie ul. Błonie w Kolbuszowej (przyjęty uchwałą nr IX/116/2019 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 31 maja 2019r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod usługi oraz poszerzenie cmentarza parafialnego w Kolbuszowej Górnej (przyjęty uchwałą nr XXVI/297/2020 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 października 2020 r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu eksploatacji powierzchniowej położonego w miejscowości Kupno (przyjęty uchwałą nr XXXV/400/21 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 6 sierpnia 2021r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę przemysłowo – usługową, budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i ogródki działkowe w rejonie ul. Piłsudskiego w Kolbuszowej – część A (przyjęty uchwałą nr XLI/482/2021 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 grudnia 2021r.)
- I zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów złoża gazu ziemnego Kupno w tym ośrodka zbioru gazu wraz z przyłączami oraz gazociągów kopalnianych i gazociągu ekspedycyjnego położonych w gminie Kolbuszowa, województwo podkarpackie (przyjęty uchwałą nr XLV/525/2022 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 28 kwietnia 2022r.),
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren położony w rejonie ulic Obróńców Pokoju i św. Brata Alberta w Kolbuszowej - etap I (przyjęty uchwałą nr LII/490/22 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 24 listopada 2022 r.).

Rysunek 4 Obszary objęte ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

Ruch inwestycyjny na terenie gminy jest umiarkowany. W związku z tym, że plany miejscowe obowiązują jedynie dla niewielkiej jej części, większość inwestycji jest realizowana w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego. W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 sierpnia 2021 r. na terenie gminy wydano łącznie 1476 decyzji o warunkach zabudowy (nie wliczając przeniesień decyzji o warunkach zabudowy na inny podmiot). Zdecydowana większość wydanych decyzji o warunkach zabudowy dotyczy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz budowy bądź przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych w ramach zabudowy zagrodowej. Na tej podstawie można stwierdzić, że na terenie gminy Kolbuszowa na przestrzeni ostatnich lat dominuje zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową.

Największy ruch inwestycyjny ma miejsce w centralnej i wschodniej części gminy: obręby ewidencyjne Kolbuszowa, Kolbuszowa Górna, Kolbuszowa Dolna. Najmniej decyzji o warunkach zabudowy wydano natomiast w południowej części gminy, której znaczną część stanowią tereny leśne. Charakterystykę ilościową wydanych w latach 2014 – 2021 decyzji o warunkach zabudowy w gminie Kolbuszowa przedstawiono w tabeli nr 2.

Tabela 2 Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2014 – 2021 na terenie gminy i miasta Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

rok	liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z podziałem na funkcje:							Suma
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	zabudowa zagrodowa	zabudowa usługowa	zabudowa produkcyjno-magazynowa	infrastruktura	pozostałe	
2014	102	0	16	22	8	17	1	166
2015	96	2	36	14	1	15	6	170
2016	127	4	50	19	19	4	4	227
2017	163	1	10	19	8	8	6	215
2018	129	2	42	18	6	5	2	204
2019	141	1	38	12	10	8	2	212
2020	123	3	44	11	16	0	1	198
2021*	53	1	18	6	0	5	1	84
SUMA	934	14	254	121	68	62	23	1476

*liczba decyzji wydanych do 31.08.2021 r.

W okresie od stycznia 2016 do końca sierpnia 2021 r. Starosta Powiatowy w Kolbuszowej wydał łącznie 1233 decyzje o pozwoleniu na budowę dla obszaru miasta i gminy Kolbuszowa. Najwięcej decyzji zostało wydanych dla działek położonych w granicach miasta. W analizowanym okresie wydano tam 305 decyzji o pozwoleniu na budowę. Ponadto duża liczba decyzji o pozwoleniu na budowę została wydana dla obrębów sąsiadujących z miastem: Widełka – 149, Świerczów – 145, Kolbuszowa Dolna – 132 oraz Kolbuszowa Górna – 129. Stanowi to łącznie ok. 70% wszystkich decyzji o pozwoleniu na budowę wydanych we wskazanym okresie.

Większość wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczyła budowy, rozbudowy, nadbudowy lub adaptacji budynków o funkcji mieszkaniowej. Pozostałe wydane w tym okresie decyzje dotyczyły głównie zabudowy gospodarczej oraz obiektów infrastruktury technicznej.

Wnioski w zakresie dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia terenu:

- **Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy jest uporządkowana, z dość wyraźnym podziałem na funkcje wiodące w poszczególnych strefach.**
- **Zabudowa koncentruje się głównie na terenie miasta Kolbuszowa, w centralnej części poszczególnych miejscowości oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.**
- **Miasto Kolbuszowa pełni funkcję ośrodka gminnego, jak również centrum usługowego. Pozostałe miejscowości na terenie gminy mają charakter osiedleńczo – rolniczy.**
- **Na terenach położonych poza obszarami zabudowanymi wiodącą rolę odgrywają grunty orne oraz lasy.**
- **Wskaźnik lesistości na terenie gminy wynosi ok. 24%, natomiast użytki rolne zajmują ok. 70% powierzchni gminy.**
- **Ok. 3% powierzchni miasta i gminy Kolbuszowa pokryte jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Planowanie przestrzenne na terenie gminy jest oparte również na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.**
- **Ruch budowlany na terenie gminy koncentruje się w Kolbuszowej oraz w miejscowościach sąsiadujących z miastem: Widełce, Świerczowie, Kolbuszowej Dolnej oraz Kolbuszowej Górnej.**

**ROZDZIAŁ 3
STAN PRAWNY GRUNTÓW**

W podstawowej strukturze własności gruntów w gminie Kolbuszowa przeważają grunty osób fizycznych (stanowiące ok. 75% powierzchni gminy) oraz grunty należące do Skarbu Państwa (z których zdecydowaną większość stanowią lasy – 2 801 ha). Do pozostałych jednostek będących właścicielami zauważalnej części gruntów należy Miasto i Gmina Kolbuszowa. Wśród gruntów komunalnych dominują tereny dróg i użytków rolnych.

Tabela 3. Zestawienie struktury własności gruntów na terenie miasta i gminy Kolbuszowa – stan na 01.10.2021 r. (opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatu Kolbuszowskiego)

podział gruntów pod względem struktury własności	powierzchnia [ha]			udział procentowy w powierzchni gminy
	miasto	część wiejska gminy	suma	
grunty Skarbu Państwa, grunty spółek i innych państwowych osób prawnych Skarbu Państwa	85	3137	3222	18,85%
grunty komunalne	215	354	569	3,33%
grunty powiatu kolbuszowskiego	27	173	200	1,17%
grunty województwa podkarpackiego	8	69	77	0,45%
grunty osób fizycznych	418	12362	12780	74,78%
grunty spółdzielni	8	31	39	0,23%
grunty kościołów i związków wyznaniowych	11	56	67	0,39%
pozostałe grunty	26	109	135	0,79%
SUMA	798	16291	17089	-

ROZDZIAŁ 4 STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Struktura funkcjonalno – przestrzenna miasta Kolbuszowa:

Obecny stan zagospodarowania miasta jest zdeterminowany głównie przez rozwój w okresie powojennym. O tożsamości historycznej miasta świadczy częściowo zachowane założenie urbanistyczne jego centralnej części z charakterystyczną zabudową rynku z przełomu XIX i XX w. i dominantą przestrzenną w postaci Zespołu Kościoła Parafialnego p.w. Wszystkich Świętych.

Fotografia 1 Zabudowa w rejonie rynku

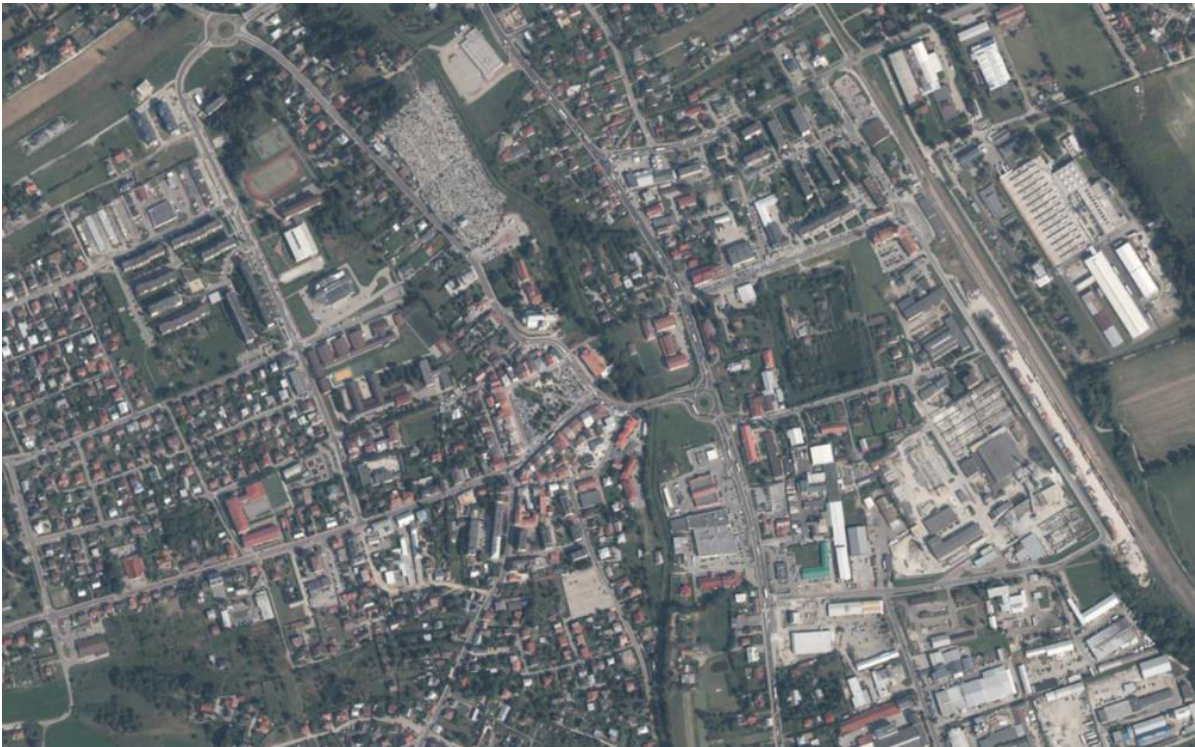

Fotografia 2 Rynek w Kolbuszowej

Historyczny ośrodek miejski cechuje się dobrze zachowanym układem przestrzennym ulic i podziałem gruntów. W rejonie rynku występuje zabudowa murowana o funkcji usługowej i mieszkaniowo – usługowej. Jest to zabudowa parterowa, kalenicowa, z dachami dwuspadowymi.

Rysunek 5 Struktura przestrzenna centralnej części miasta (źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej pozostałej części miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, parterowa lub dwukondygnacyjna. Przeważa ona w zachodniej oraz południowo zachodniej części miasta. Zabudowa na tym terenie ma charakter zwarty, z regularną siatką ulic. Budynki posiadają w większości ujednoliczoną formę architektoniczną, z regularną linią zabudowy i linią ogrodzeń.

Fotografia 3 Zabudowa wielorodzinna przy ul. Jana Pawła II

Zabudowa wielorodzinna występuję pomiędzy ul. Partyzantów i ul. Wojska Polskiego, w rejonie ul. ks. Ruczki i ul. 11 listopada oraz ul. Targowej. Jest to zabudowa przeważnie pięciokondygnacyjna, wybudowana w technologii wielkopłytowej. Ponadto przy ul. Obrońców Pokoju realizowane jest nowa inwestycja, w ramach której powstają dwa czterokondygnacyjne bloki wielorodzinne.

Fotografia 4 Siedziba Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej

Fotografia 5 Siedziba Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej

Zabudowa produkcyjno – usługowa stanowi dość duży udział w strukturze terenów zurbanizowanych na terenie miasta. W obrębie strefy centralnej są to zwykle niewielkie obiekty usługowe w parterach budynków mieszkaniowych zlokalizowanych w rejonie rynku oraz znajdujące się w jego najbliższym otoczeniu obiekty z zakresu usług administracji, finansów, oświaty oraz handlu. Ponadto duża koncentracja zabudowy usługowej i produkcyjno – usługowej występuje we wschodniej i w południowo – wschodniej części miasta, zwłaszcza na obszarze położonym pomiędzy drogą krajową nr 9 oraz terenem kolejowym. W południowej części miasta zlokalizowane są tereny sportu i rekreacji – stadion miejski, a także Park Etnograficzny Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej oraz stawy rybne.

Struktura funkcjonalno – przestrzenna pozostałej części gminy:

W części wiejskiej gminy Kolbuszowa dominującym układem przestrzennym wsi jest łańcuchówka. Układ ten najbardziej widoczny jest w dwóch najstarszych wsiach Werynia oraz Świerczów, których lokacja na prawie niemieckim miała miejsce już w XV w. W połowie XVI w. powstało Kupno, Widelka i Zarębki. Kolejna faza osadnictwa odbywała się w XVII i XVIII w. Powstały wówczas wsie: Bukowiec, Brzezówka, Domatków, Kłapówka, Nowa Wieś, Przedbórz i Huta Przedborska.

Rysunek 6 Układ przestrzenny wsi Werynia (źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

Zabudowa części wiejskiej gminy Kolbuszowa w jej północnej i centralnej części, zwłaszcza na terenach sąsiadujących z miastem ma charakter zwarty i koncentruje się wzdłuż głównych dróg. Bardziej rozproszona zabudowa występuje w południowej części gminy, zwłaszcza w miejscowościach: Huta Przedborska, Bukowiec, czy Poręby Kupieńskie. Historyczne układy osadnicze wsi na terenie gminy uległy niemal całkowitemu zatarciu w wyniku wymiany zabudowy, nowych podziałów własnościowych oraz wszelkich inwestycji.

Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, najczęściej parterowa. Budynki zlokalizowane są w pewnej odległości od dróg. W niektórych wsiach (Kłapówka, Kolbuszowa Górna, Nowa Wieś, Poręby Kupieńskie, Przedbórz, Widelki) zachowały się pojedyncze obiekty reprezentujące historyczną zabudowę wiejskich gospodarstw. Jest to zabudowa drewniana, parterowa. Nowa zabudowa, zwłaszcza o funkcji mieszkaniowej, jest dość mocno zróżnicowana pod względem bryły budynków, jak również geometrii dachów czy kolorystyki elewacji.

Zabudowa o funkcji usługowej skupia się przede wszystkim w centralnych częściach poszczególnych miejscowości. Są to obiekty oświaty, handlu oraz obiekty sakralne. Dominantami w krajobrazie terenów wiejskich w gminie są Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, kościół parafialny pw. MB Królowej Polski w Widelce, Kościół parafialny pw. św. Józefa Rzemieślnika w Przedborzu czy kościół pw. Jana Chrzciciela w Kupnie. Ponadto występują pojedyncze obiekty produkcyjno – usługowe (m.in. Wienerberger w Kupnie, czy Blachtex w Kolbuszowej Górnej).

Tereny otwarte:

Tereny otwarte na obszarze gminy Kolbuszowa tworzą pola uprawne, trwałe użytki zielone oraz lasy i zadrzewienia, jak również niewielkie tereny zieleni urządzonej. Największe zwarte kompleksy leśne znajdują się w południowej, północno – wschodniej oraz północno – zachodniej części gminy, w miejscowościach: Poręby Kupieńskie, Świerczów, Nowa Wieś oraz Werynia. Użytki zielone koncentrują się głównie w rejonie dolin rzecznych.

Na terenie gminy Kolbuszowa tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, zieleńce) zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- rynek w Kolbuszowej,
- park krajobrazowy w Widelce,
- park Jordanowski przy ul. Parkowej,
- tereny zieleni na cmentarzu żydowskim w Kolbuszowej,
- bulwary nad rzeką Nil.

Fotografia 6 Bulwary nad rzeką Nil

Fotografia 7 Bulwary nad rzeką Nil

Wnioski w zakresie struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy Kolbuszowa:

- Gmina posiada w pełni wykształcony ośrodek gminny – miasto Kolbuszowa. Realizując nowe inwestycje na terenie miasta należy dążyć do stworzenia odpowiedniego programu usług, w tym usług społecznych dla mieszkańców.
- Układ przestrzenny miasta jest czytelny i uporządkowany. Nie stwierdzono występowania obiektów dysharmonizujących w jego obrębie.
- W części wiejskiej gminy dominującym układem przestrzennym wsi jest łańcuchówka.
- Nowe inwestycje powinno się realizować w pierwszej kolejności jako uzupełnienie istniejących struktur zurbanizowanych, w celu ograniczenia rozpraszania zabudowy, szczególnie w obrębie zwartej zabudowy poszczególnych wsi.
- Korzystne dla ładu przestrzennego jest stosowanie tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki zharmonizowanej z otaczającą zabudową i krajobrazem, jednak nie jest wykluczona lokalizacja obiektów o nowoczesnych kształtach i detalu architektonicznym, ale wyłącznie w wybranych, szczególnych rejonach gminy, w sposób niekolidujący z istniejącą zabudową.
- Należy dążyć do wykształcenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych spełniających potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i rekreacji.

Wnioski w zakresie terenów otwartych oraz zieleni urządzonej

- Z uwagi na pełnione funkcje krajobrazowo – przyrodnicze wskazuje się pozostawienie jak największej części terenów otwartych w dotychczasowej formie użytkowania bez zabudowy.
- Z uwagi na wartość krajobrazowo – przyrodniczą jaką pełnią trwale użytki zielone oraz zadrzewienia śródpolne należy je pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu oraz umożliwić proces naturalnego tworzenia się zadrzewień śródpolnych.
- Większe kompleksy leśne nie powinny podlegać przekształceniom i zabudowie.
- Należy dążyć do wyrównania granicy polno – leśnej poprzez dolesienia pomiędzy mniejszymi kompleksami leśnymi, z wyłączeniem zwartych użytków zielonych.

ROZDZIAŁ 5

DIAGNOZA, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST.1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRYZGOTOWANA NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY

W chwili obecnej¹ dla miasta i gminy Kolbuszowa nie obowiązuje aktualny dokument stanowiący strategię rozwoju gminy w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Trwają prace nad *Strategią Rozwoju Gminy Kolbuszowa na lata 2021–2027*.

W diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej przygotowanej na potrzeby projektu powyższego dokumentu wskazano następujące wnioski dotyczące obecnej sytuacji obszaru:

- kluczowym problemem na terenie gminy jest sytuacja demograficzna: spadek liczby urodzeń oraz „starzenie się” społeczeństwa, które generuje zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne oraz usługi pomocy społecznej,
- mimo malejącego bezrobocia, problemem występującym na terenie gminy Kolbuszowa jest sytuacja materialna i stan finansowy mieszkańców, które wynikają z mało atrakcyjnego rynku pracy zwłaszcza dla ludzi z wyższym wykształceniem,
- gmina charakteryzuje się dużym potencjałem gospodarczym dla rozwoju wyspecjalizowanych usług i funkcji związanych z występowaniem w jej sąsiedztwie silnych ośrodków przemysłowo – usługowych,
- gmina posiada duży potencjał rozwoju funkcji osiedleńczej, posiada uzbrojone tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe oraz warunki umożliwiające ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych,
- Kolbuszowa posiada duży potencjał turystyczny, związany z występowaniem na jej terenie licznych walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego, jednak jest on niedostatecznie wykorzystywany.

---

¹ stan na czerwiec 2022 r.

ROZDZIAŁ 6
STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI
PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW
OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU
KULTUROWEGO

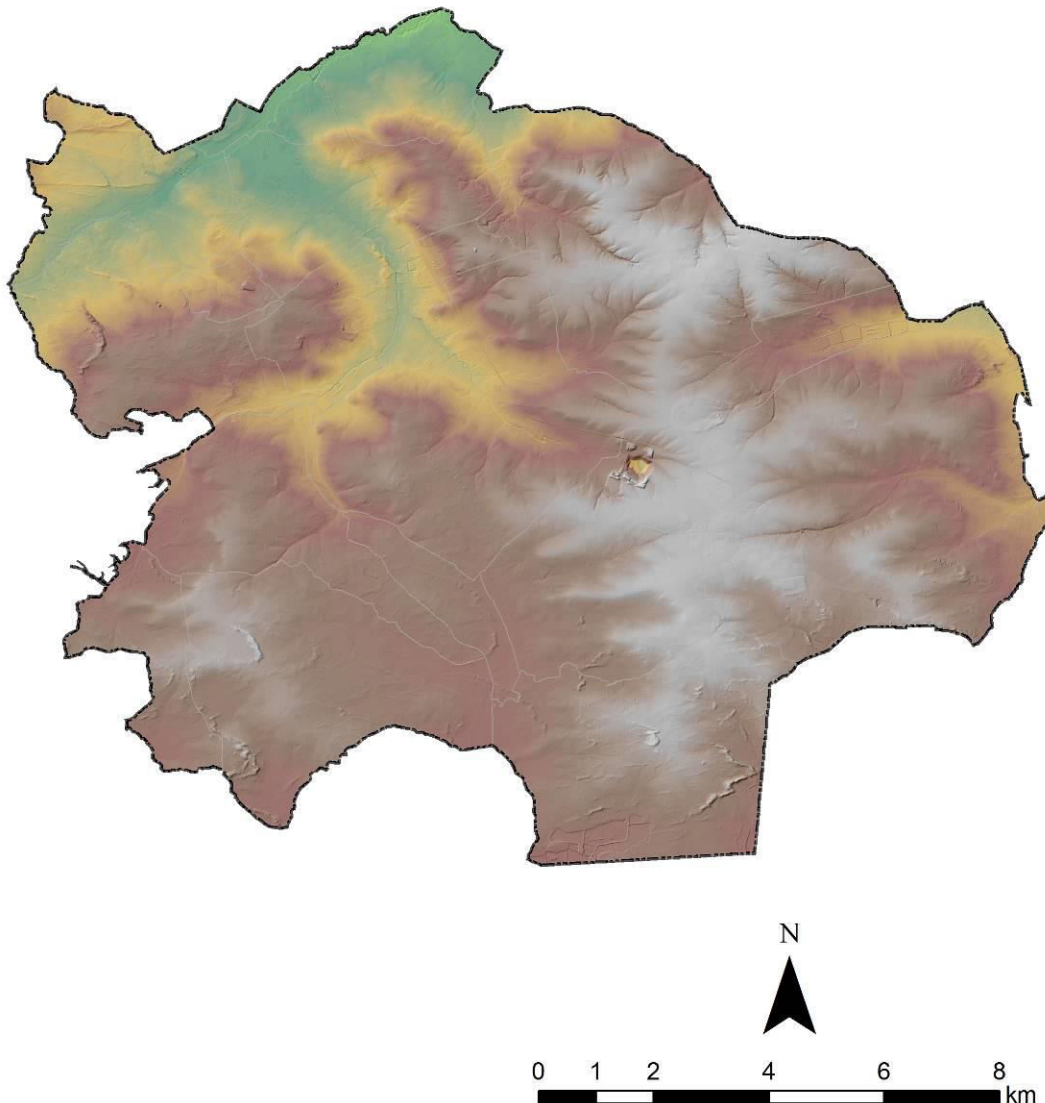
Klasyfikacja fizyczno–geograficzna i ukształtowanie terenu:

Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski gmina Kolbuszowa leży na obszarze podprowincji Podkarpacie Północne, w makroregionie Kotlina Sandomierska i w obrębie mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski.

Płaskowyż Kolbuszowski stanowi centralną część wysoczyzny Kotliny Sandomierskiej, ograniczoną ze wszystkich stron wyraźnymi krawędziami. Powierzchnia Płaskowyżu wznosi się od 200 do ponad 250 m n.p.m. Jest to teren o lekko pagórkowatej, mało urozmaiconej powierzchni. Elementem ożywiającymi monotonię krajobrazu są piaszczyste wydmy, przeważnie porośnięte lasami. Powierzchnię Płaskowyżu rozcinają doliny, które odśrodkowo odprowadzają wody powierzchniowe do Łęgu, Wisłoki i Wisłoka. W obrębie tego mezoregionu występują różnorodne formy morfologiczne t.j.:

- wierzchowina – obszar zdenudowany, łagodnie pofalowany o deniwelacjach dochodzących do 50 m i nachyleniach do 5%, lokalnie 8 – 10%. Najwyżej wyniesionym fragmentem wysoczyzny na terenie gminy jest dział wodny między dopływami Wisłoki, Łęgu i Wisłoka;
- doliny – stanowią formy erozyjno – akumulacyjne, głównie płaskodenne o szerokości od 50 do 700m. Charakteryzują się one wyraźnymi zboczami o wysokości względnej od 5 do 10m;
- doliny nieckowate – formy erozyjne o łagodnie nachylonych zboczach i niewyraźnych dnach, którymi płyną niewielkie cieki stałe lub okresowe;
- wydmy – najczęściej tworzące ciągi o długości do 2 km. Ich wysokości względne dochodzą do 19 m;
- zagłębienia bezodpływowe – występują w sąsiedztwie wydym. W ich obrębie występują podmokłości stałe lub okresowe;
- formy antropocentryczne – t.j wykopy i nasypy drogowe, rowy melioracyjne oraz zrehabilitowane składowisko odpadów.

Rysunek 7. Ukształtowanie powierzchni terenu miasta i gminy Kolbuszowa (źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

Budowa geologiczna:

Gmina Kolbuszowa położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, które ma charakter rozległej niecki wypełnionej utworami pochodzenia morskiego. Są to trzeciorzędowe iły miocenne, tzw. iły krakowieckie, których miąższość dochodzi do ponad 2000 m. Strop iłów na terenie gminy zalega na różnej głębokości od 0,6 m do 14 m p.p.t. Są one przykryte utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi przez utwory glacialne, fluwioglacjalne, eoliczne i rzeczne.

Osady glacialne i fluwioglacjalne reprezentowane są przez utwory spoiste – gliny, gliny pylaste, gliny zwarte, gliny piaszczyste oraz grunty sypkie – piaski, żwiry i pospółki. Grunty sypkie reprezentowane są przez piaski drobne, średnie, zawierające domieszki żwirów i otoczków. Miąższość utworów piaszczystych jest zróżnicowana i wynosi od 0,6 do 14 m. Piaski zalegają na glinach lub na iłach miocennych. Tereny znajdujące się we wschodniej i północno – wschodniej części gminy budują gliny zwałowe. Miąższość glin jest zróżnicowana i wynosi od 2 do ponad 4 m. Są to przeważnie utwory o konsystencji twaroplastycznej. Lokalnie zawierają domieszki żwirów lub otoczków.

W obrębie dolin rzecznych występują holocenne utwory rzeczne reprezentowane przez piaski i mady. Są to głównie piaski drobne i średnie, lokalnie pylaste, występujące w obrębie dolin

rzecznych. Zalegają one na warstwie żwirów lub bezpośrednio na łałach mioceńskich. Miąższość utworów piaszczystych jest zróżnicowana, dochodzi nawet do 13 m. Lokalnie napotkać można w obrębie piasków wkładki mad o niewielkiej miąższości.

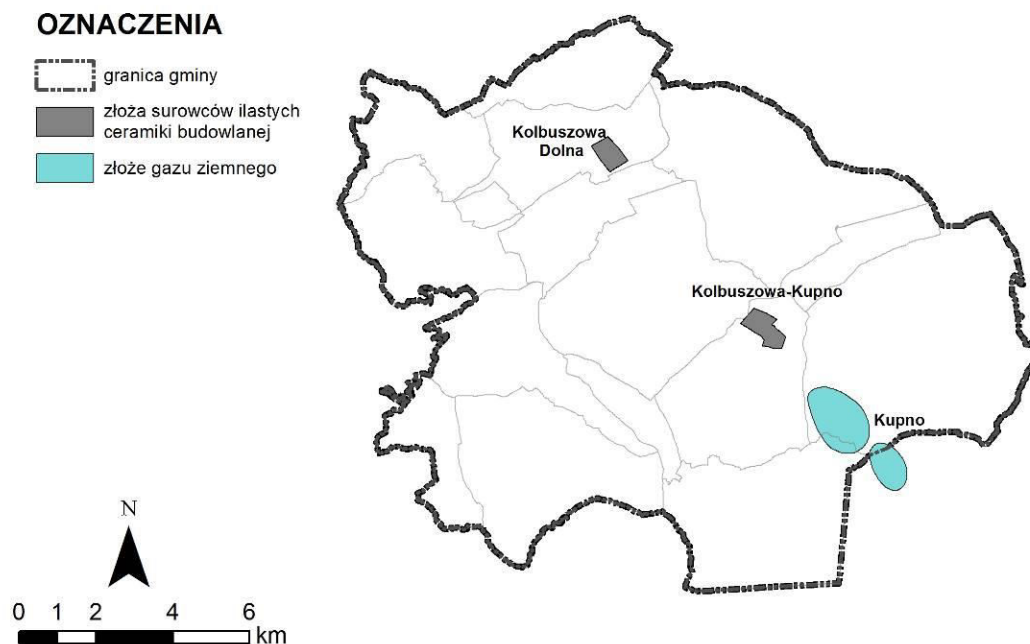
Mady rzeczne występują w dolinach rzecznych. Reprezentowane są przez pyły i pyły piaszczyste. Są to grunty o zróżnicowanej konsystencji w przewodzie jednak plastyczne. Miąższość mad jest zróżnicowana i wynosi od 0,6 do 4,5 m. Lokalnie w obrębie wysoczyzny Płaskowyżu występują wydmy będące efektem działalności eolicznej, zbudowane z piasków drobnych lub średnich. Są to piaski luźne o znacznej miąższości.

Surowce mineralne:

Na terenie gminy Kolbuszowa występują złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz gazu ziemnego. Zgodnie z rejestrem udokumentowanych złóż kopalin Państwowego Instytutu Geologicznego na jej terenie występują następujące złoża:

- **Kolbuszowa Dolna** – złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, położone na terenie miejscowości Kolbuszowa Dolna. Jego powierzchnia wynosi ok. 45 ha;
- **Kolbuszowa – Kupno** – złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej o powierzchni ok. 62 ha, zlokalizowane na terenie obrębów ewidencyjnych Kupno i Kolbuszowa Górna. Dla złoża zostały ustanowione obszary górnicze: „Kupno IA”, „Kupno II” i „Kupno III”;
- **Kupno** – złoża gazu ziemnego położone na terenie miejscowości Widelka i Poręby Kupieńskie w Kolbuszowej oraz częściowo w granicach gminy Sędziszów Małopolski. Udokumentowana powierzchnia złoża wynosi ok. 283 ha. Dla złoża została wydana koncesja Ministra Środowiska ustanawiająca obszar górniczy „Kupno”.

Rysunek 8. Udokumentowane złoża surowców na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoportalski.gov.pl/midas-web>)

Warunki klimatyczne:

Według E. Romera rejon gminy Kolbuszowa położony jest w Krainie Sandomierskiej, należącej do regionu Klimatów Podgórskich Nizin i Kotlin. Klimaty tego typu charakteryzują się surowymi zimami i ciepłymi latami. Opady średnie roczne są większe niż na obszarach nizinnych Polski. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego.

Omawiany teren leży w strefie o mało zróżnicowanych warunkach termicznych. Najniższe temperatury występują w styczniu ($-4,6^{\circ}\text{C}$), najwyższe w lipcu ($18,5^{\circ}\text{C}$), a średnia roczna wynosi $7,5^{\circ}\text{C}$.

Średnie roczne wilgotności względne wynoszą 80 – 85%. W przebiegu rocznym najwyższa wartość wilgotności względnej występuje późną jesienią i zimą, najniższe natomiast w maju i czerwcu. Stosunki wilgotnościowe wykazują zróżnicowanie przestrzenne uzależnione głównie od głębokości występowania wód podziemnych. W rejonach, gdzie występują one płycej, wartości wilgotności względnej są znacznie wyższe, a częstotliwość występowania mgieł znacznie większa. Najwyższe wartości występują w godzinach wczesnoporannych i późnowieczornych, a najmniejsze w godzinach wczesnopopołudniowych.

Najmniejsze średnie zachmurzenie, największą liczbę dni pogodnych i najmniejszą liczbę dni pochmurnych notuje się we wrześniu. Najmniej pogodny okres w roku występuje od listopada do lutego. Średnia roczna suma opadów wynosi 560 mm. Najwięcej opadów spada w okresie letnim, najmniej w okresie zimy. Najczęściej opady notowane są zimą, późną jesienią i wiosną, najrzadziej ale bardziej obfite latem.

Jest to element meteorologiczny wywierający duży wpływ na formowanie się warunków topoklimatycznych oraz warunkujący kierunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz ich rozpraszanie. W rejonie gminy Kolbuszowa dominują wiatry z kierunku zachodniego i zbliżonych do niego.

Badany teren charakteryzuje się topoklimatem właściwym dla terenów płaskich o dobrych warunkach solarnych, termicznych i wilgotnościowych, położonych w obrębie polan śródleśnych, wpływających na ich dużą zacisność, o szczególnie korzystnych warunkach bioklimatycznych powodowanych przez obecność drzewostanów sosnowych wydzielających dużą ilość olejków eterycznych.

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2020” opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2021 r., w obrębie strefy podkarpackiej (na terenie której położona jest gmina Kolbuszowa) zanieczyszczenia gazowe objęte programem badań na terenie województwa podkarpackiego w roku 2020, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pyłu PM_{2,5} (faza I) a także metale tj. arsen, kadm, nikiel i ołów (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały na terenie województwa stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy „A”.

Ponadto strefę podkarpacką zaliczono do klasy czystości „C” w kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM₁₀, a także benzo(a)pirenu zawieszonego w pyłe PM₁₀ oraz do klasy czystości „C1” w kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM_{2,5} (faza II). Oznacza to, że stężenia tych substancji przekroczyły poziomy dopuszczalne. Wśród obszarów na terenie województwa podkarpackiego, dla których odnotowano przekroczenia wartości średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ wyróżniono tereny zlokalizowane w północnej części gminy Kolbuszowa.

Strefę podkarpacką zaliczono także do klasy czystości „C” dla ozonu w kryterium ochrony roślin. Stwierdzono również przekroczenie stężenia ozonu dla celu długoterminowego, zarówno według kryterium ochrony zdrowia jak i kryterium ochrony roślin – klasa D2.

Klimat akustyczny:

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa nie występują zakłady, które stale generowałyby znaczne uciążliwości akustyczne. Uciążliwości w tym zakresie związane są z występowaniem ciągów komunikacyjnych (drogowych i kolejowych). Główny problem z tym oddziaływaniem związany jest z przebiegiem przez tereny zabudowane gminy drogi krajowej nr 9 oraz dróg wojewódzkich nr 875 i nr 987.

Największy hałas komunikacyjny na terenie gminy związany jest z drogą krajową nr 9. Według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 dla dróg krajowych natężenie ruchu na odcinkach drogi krajowej nr 9 przebiegających przez teren gminy Kolbuszowa kształtowało się na poziomie od 8 463 do 14 647 poj./dobę (w zależności od miejsca pomiaru). Największe natężenie ruchu zaobserwowano na terenie miasta. Transport ciężki (samochody ciężarowe z przyczepą lub bez) w zależności od odcinka stanowił od ok. 13% do 20% ogólnej liczby pojazdów poruszających się pod drodze krajowej.

Według przygotowanych w 2018 r. map akustycznych, dla wybranych odcinków dróg krajowych, liczba osób zamieszkujących powiat kolbuszowski, dla których stan warunków akustycznych środowiska określony wskaźnikiem L_{DWN} przyjętym jako niedobry wynosi 1999, a jako zły – 10. Natomiast dla wskaźnika L_N liczba osób zamieszkujących powiat kolbuszowski, dla których stan warunków akustycznych środowiska określono jako niedobry wyniosła 1885. Zgodnie z ww. opracowaniem powierzchnia terenów zagrożonych przekroczeniem wartości dopuszczalnych wskaźnika L_{DWN} w powiecie kolbuszowskim, na których stan warunków akustycznych określono jako niedobry – 0,456 km², i jako zły – 0,022 km².

W przypadku dróg wojewódzkich przechodzących przez teren gminy odnotowywane jest znacznie mniejsze natężenie ruchu drogowego. Według Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w 2015 r. natężenia ruchu odnotowane na odcinkach dróg wojewódzkich wynosiło: dla drogi nr 875 od 2616 do 5 842 poj./dobę (w zależności od miejsca pomiaru), natomiast dla drogi nr 987 – 2 559 poj./dobę. Transport ciężki stanowił ok. 7 – 9% ogólnej liczby pojazdów poruszających się po drogach wojewódzkich w badanym okresie. Tym samym oddziaływania akustyczne są znacznie mniej uciążliwe i drogi te nie kwalifikują się do wykonywania map akustycznych. Nie wyklucza to jednak możliwości występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (w szczególności dla pierwszej linii zabudowy zlokalizowanej bardzo blisko drogi) lub też postrzegania hałasu od poruszających się drogą pojazdów jako uciążliwości.

Wody powierzchniowe:

Gmina Kolbuszowa leży w centralnej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego, z którego odśrodkowo wypływają dopływy trzech większych rzek: Łęgu, Wisłoki i Wisłoka. Największa część gminy odwadniana jest przez dopływy Łęgu. Głównym dopływem Łęgu jest Przyrwa, która wraz ze swymi dopływami zbiera wody z zachodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Od źródeł, które znajdują się na Płaskowyżu Kolbuszowskim, aż po ujście Świerczówki, rzeka nazywana jest Nilem lub Kolbuszówką. Z południowej części gminy wodę do Wisłoki odprowadza Tuszynka i jej dopływy, a do Wisłoka bezimienne dopływy Szlachcianki uchodzącej do Mrowli. W obrębie gminy szerokość tych rzek przy średnim stanie wody wynosi od 1 do 5 m. Większość ich jest regulowana. Brak jest danych odnośnie wysokich stanów wody w tych rzekach.

Fotografia 8 Rzeka Nil

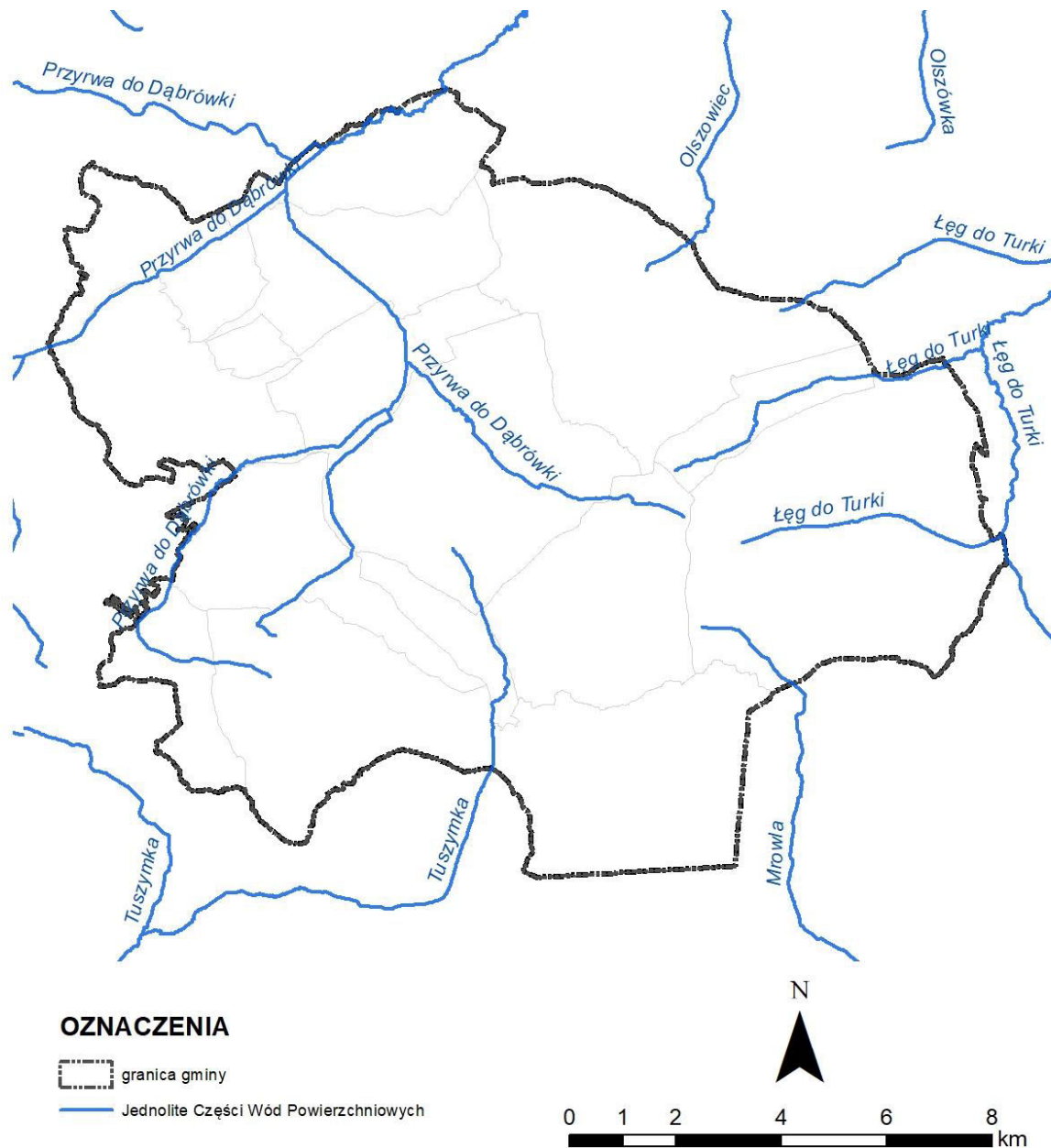

Przedmiotowy obszar pozbawiony jest większych naturalnych zbiorników wodnych. Występują tu jedynie sztuczne akweny, zwłaszcza stawy np. Stawy Kolbuszowskie w Porębach Kupieńskich oraz Stawy Weryńskie. Zwiększają one retencję wodną oraz podnoszą walory przyrodnicze omawianego terenu. Są one miejscem bytowania licznych ptaków wodnych, między innymi otoczonego ochroną gatunkową ścisłą bociana czarnego.

Fotografia 9 Stawy Weryńskie

Rysunek 9 JCWP na terenie gminy i miasta Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>)

Zgodnie z podziałem zawartym w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300), w granicach gminy Kolbuszowa znajdują się następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):

- Łęg do Turki (RW2000102198199),
- Mrowła (RW20001022669),
- Olszowiec (RW200010219846),
- Przyrwa do Dąbrówki (RW2000102198431),
- Przyrwa od Dąbrówki do ujścia (RW200011219849),
- Tuszynka (RW200010218929).

Dla **JCWP Łęg do Turki (RW2000102198199)** określono następujące parametry:

- status JCWP – silnie zmieniona część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – słaby potencjał ekologiczny,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości),
  - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – tak,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.,
- uzasadnienie odstępstwa czasowego (w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE),
- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Dla **JCWP Mrowła (RW20001022669)** określono następujące parametry:

- status JCWP – silnie zmieniona część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – umiarkowany potencjał ekologiczny,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,

- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (rezerwat przyrody „Bór”, rezerwat przyrody „Zabłocie”, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, obszar Natura 2000 „Mrowle Łąki”, pomnik przyrody „Czarny Staw”, użytek ekologiczny „Trzciana Olszyny”),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
  - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – tak,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – do 2027 r.,
- uzasadnienie odstępstwa czasowego (w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE),
- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Dla **JCWP Olszowiec (RW200010219846)** określono następujące parametry:

- status JCWP – silnie zmieniona część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – umiarkowany potencjał ekologiczny,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, użytek ekologiczny (bez nazwy)),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, MIR, MMI, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości),

- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – tak,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – do 2027 r.,
- uzasadnienie odstępstwa czasowego (w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE),
- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Dla **JCWP Przyrwa do Dąbrówki (RW2000102198431)** określono następujące parametry:

- status JCWP – silnie zmieniona część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – umiarkowany potencjał ekologiczny,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, użytek ekologiczny (bez nazwy), użytek ekologiczny (bez nazwy), użytek ekologiczny (bez nazwy)),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
  - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – tak,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – do 2027 r.,
- uzasadnienie odstępstwa czasowego (w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE),

- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Dla JCWP Przyrwa od Dąbrówki do ujścia (RW200011219849) określono następujące parametry:

- status JCWP – naturalna część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – słaby stan ekologiczny,
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, użytek ekologiczny (bez nazwy), użytek ekologiczny (bez nazwy)),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D),
  - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – nie,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – nie dotyczy,
- uzasadnienie odstępstwa czasowego (w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – nie dotyczy,
- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Dla JCWP Tuszynka (RW200010218929) określono następujące parametry:

- status JCWP – silnie zmieniona część wód,
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan/potencjał ekologiczny – umiarkowany potencjał ekologiczny,

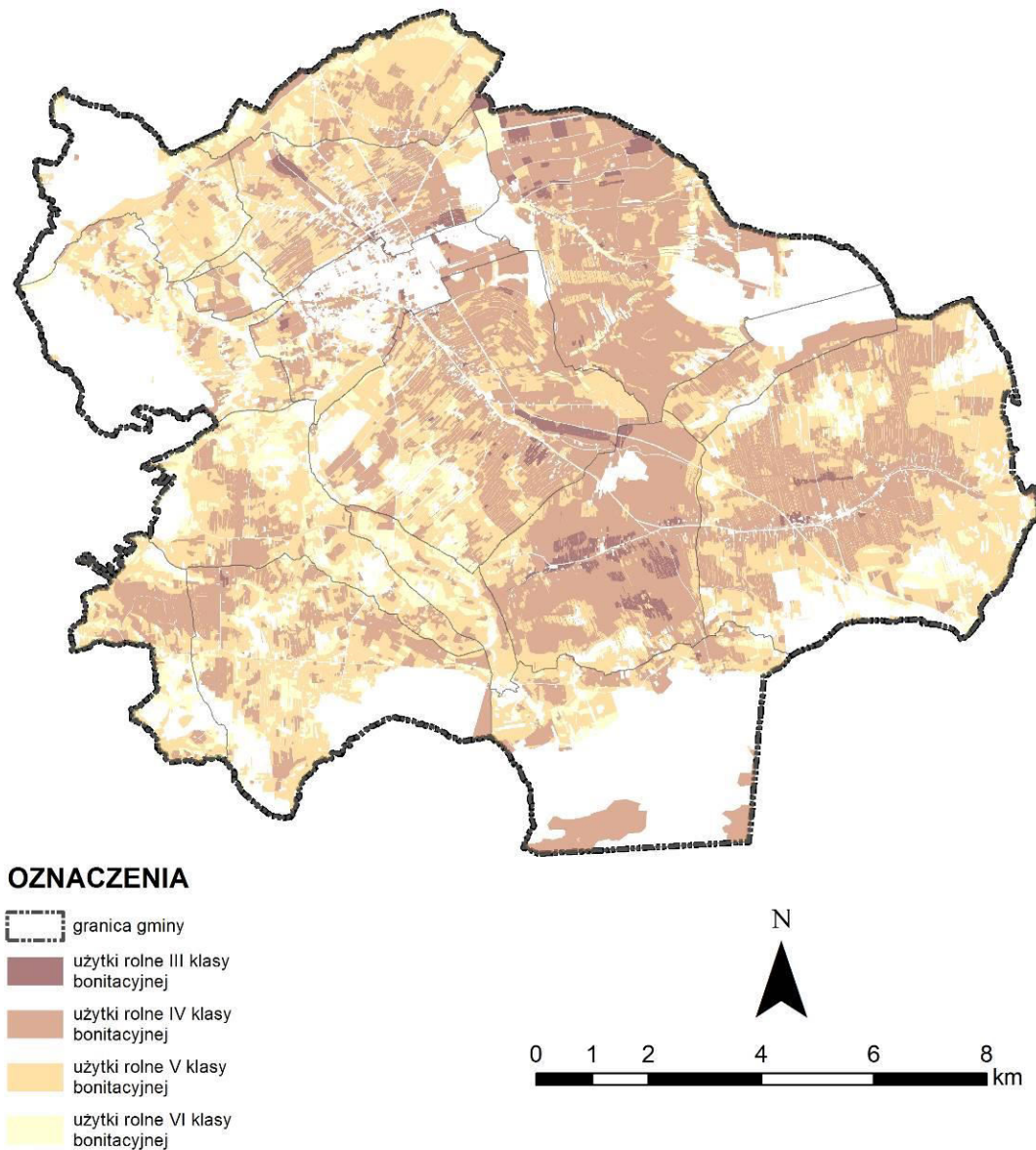
- stan chemiczny – poniżej dobrego,
- stan ogólny – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – nie,
- JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – nie,
- obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG – tak,
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tak (rezerwat przyrody „Zabłocie”, Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, obszar Natura 2000 „Dolna Wisłoka z Dopływami”, użytek ekologiczny (bez nazwy), użytek ekologiczny (bez nazwy)),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym – nie,
- wyznaczone cele środowiskowe:
  - umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI]; pozostałe chronionych,
  - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
- odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW) – nie,
- termin osiągnięcia celu środowiskowego – nie dotyczy,
- ustalenie mniej rygorystycznego celu środowiskowego (odstępstwo w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – tak,
- uzasadnienie odstępstwa polegającego na złagodzeniu celów środowiskowych (w trybie art. 4 ust. 5 RDW) – potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych,
- czy w obrębie JCWP planowane są inwestycje spełniające przesłanki odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW (wg stanu na 2021 rok) – nie.

Na terenie gminy Kolbuszowa nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dla przedmiotowego obszaru obecnie nie opracowano map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego.

Uwarunkowania glebowe:

Na terenie gminy Kolbuszowa dominują gleby IV i V klasy bonitacyjnej, które stanowią ok. 86% całkowitej powierzchni użytków rolnych. Gleby klas I i II nie występują, natomiast udział gleb klasy III w areale gminy jest niewielki – stanowią one ok. 2% całkowitej powierzchni użytków rolnych. Gleby te występują w północnej części obrębu Werynia, centralnej części obrębu Kupno oraz południowej części obrębów Kolbuszowa Górna i Kolbuszowa Dolna. Są to głównie gleby brunatne i bielcowe wytworzone z gliny zwałowej. Gleby klasy VI stanowią natomiast 11% całkowitej powierzchni użytków rolnych na terenie gminy.

Rysunek 10. Klasy bonitacyjne użytków rolnych na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej)

Większość gleb terenu gminy zaliczanych jest do kompleksu żytniego słabego i żytniego dobrego. Najlepsze gleby występujące na terenie gminy to gleby brunatne i bielcowe wytworzone z gliny zwałowej. Występują one w pasie pagórkowatych wierzchołków na terenie miejscowości Werynia, Kolbuszowa Górna i Kupno. Na terenach położonych niżej, wyścielonych piaskami luźnymi występują gleby bielcowe wytworzone z piasków i piasków słabo gliniastych. Ponadto w dolinach rzek i cieków występują mady, a w dolinach bocznych gleby murszowe i miejscami czarne ziemie, na których występują użytki zielone.

Obszary i obiekty prawnie chronione:

W granicach gminy Kolbuszowa znajdują się następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody Zabłocie,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska,
- Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Sokołowsko – Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu,

- 8 pomników przyrody,
- 3 użytki ekologiczne.

Rezerwat przyrody Zabłocie

Jest to rezerwat faunistyczny, ustanowiony rozporządzeniem Nr 75/99 Wojewody Podkarpackiego z dnia 12 października 1999 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody, które następnie zostało zastąpione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 10 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Zabłocie”. Zlokalizowany jest na terenie gmin: Kolbuszowa, Świlcza, Głogów i Sędziszów Małopolski. Jego całkowita powierzchnia to 536,95 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny oraz naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tam występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich. Obejmuje on liczne zbiorowiska roślinne, w tym głównie: bór wilgotny (drzewostan z dominującą sosną zwyczajną) oraz kontynentalny bór mieszany (drzewostan ze współpanującą sosną i dębem szypułkowym i bezszypułkowym). Rezerwat stanowi siedlisko około 30 gatunków ptaków wodnych i około 70 gatunków typowych dla biotopów leśnych. Do rzadkich chronionych gatunków ptaków należą lęgowe perkozy rdzawoszyje, bociany czarne, łabędzie, kaczki cyranki, wodniki, kureczki nakrapiane, derkacze, bekasy, brodzce samotne i trzciniaki, orliki krzykliwe, cietrzewie i puchacze. Na terenie gminy Kolbuszowa rezerwat „Zabłocie” obejmuje obszar o powierzchni ok. 281,43 ha zlokalizowany w południowej jej części, w miejscowości Poręby Kupieńskie.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska (PLB180005)

Obszar wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 5 września 2007 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. z 2007r., Nr 179, poz. 1275), które zostało zastąpione przez rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. z 2011 r., Nr 25, poz. 133 i Nr 67, poz. 358 ze zm.). Na terenie gminy Kolbuszowa obszar zajmuje powierzchnie ok. 8053 ha, co stanowi ok. 47% jej powierzchni.

Obszar ten charakteryzuje się dość dużą lesistością. Z uwagi na ubogie, piaszczyste gleby, przeważają tutaj bory sosnowe i bory mieszane, które na siedliskach żyzniejszych zastępowane są przez różne postacie grądów. Bezodpływowe obniżenia zajmują olsy lub bory bagienne, a doliny cieków – łągi. Poza lasami różnorodność siedlisk jest jeszcze większa – obejmuje zarówno śródlądowe wydmy porośnięte roślinnością pionierską, jak też łąki, pola uprawne, bagna, torfowiska oraz różnego rodzaju zbiorniki wodne: starorzecza, wyrobiska pokopalniane i zagospodarowane kompleksy stawów rybnych.

Sieć wodna nie jest zbyt bogata. Głównym ciekim jest Łęg, będący prawobrzeżnym dopływem Wisły, do którego uchodzi większość rzek odwadniających obszar. Koryto rzeki, jak i większości jej dopływów, na znacznych odcinkach zachowało naturalny charakter. Puszcza Sandomierska stanowi bardzo cenną ostoję wielu gatunków ptaków. Jest jedną najważniejszych w Polsce ostoisk kraski i podgorzałki (ok. 20% krajowej populacji). Ogółem w Puszczy Sandomierskiej odnotowano występowanie 245 gatunków ptaków, w tym 161 lęgowych, co czyni ją obszarem o najbogatszej awifaunie w województwie podkarpackim. W załączniku I Dyrektywy ptasiej ujętych jest 65 gatunków, z których 36 to ptaki lęgowe (bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielozjad, bielik, kania czarna, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, jarząbek, cietrzew, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, puszczyk uralski, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała,

mucholówka białoszyja, gąsiorek, ortolan). 13 gatunków (ohar, świstun, rożeniec, hełmiatka, szlachar, ostrygojad, sieweczka obroźna, kulik wielki, brodziec pławny, rybitwa białoskrzydła, żońna, wąsatka, czeczotka) wpisano do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Rzeszowskiego Nr 35/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego (Dz. Urz. Woj. Rzeszowskiego Nr 7, poz. 74), zastąpionym Rozporządzeniem Nr 79/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2005 r. w sprawie Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2015 r. Nr 138 poz. 2105 ze zm.), a następnie uchwałą Nr XXXIX/785/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 3588 ze zm.). Obszar zajmuje około 50 tys. ha w granicach gmin: Sędziszów Małopolski, Mielec, Niwiska, Świlcza, Kolbuszowa, Przecław, Mielec, Cmolas, Ostrów, Tuszów Narodowy i Głogów Małopolski. Obejmuje południowo – zachodnią część gminy Kolbuszowa.

Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego, o krajobrazie rolniczo – leśnym. Występuje tu duża różnorodność środowisk – od piaszczystych wydm (np. Góra Biesiadna - 222 m n.p.m.) do bagien, torfowisk i wód. Rosną tu bory sosnowe i mieszane, lasy mieszane, olsy, łągi, kwaśne łąki, szuwały oczeretowe, zbiorowiska wydmowe, ziołoroślowe, trzęślicowe oraz łąki ostrożeńowe i rajgrasowe. W cennych ekologicznie biocenozach podmokłych, wodnych i bagiennych, występuje wiele roślin objętych ochroną, np. rosiczka okrągłolistna, długosz królewski, grzybień biały, gniadosz rozesłany oraz zwierząt i ptaków, np. łoś, bóbr europejski, wilk, czapla biała oraz bocian czarny. Fragmenty rodzimej przyrody chronione są tutaj w rezerwach: „Buczyna”, „Jaźwina Góra” oraz „Zabłocie”.

Sokołowsko – Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Również został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Rzeszowskiego Nr 35/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego (Dz. Urz. Woj. Rzeszowskiego Nr 7, poz. 74), które zostało zastąpione Rozporządzeniem Nr 80/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2005 r. w sprawie Sokołowsko – Wilczowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2005 r. Nr 138 poz. 2106 ze zm.), a następnie uchwałą Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sokołowsko – Wilczowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2013 r. poz. 3587). Zajmuje obszar o powierzchni ok. 24 280 ha na terenie gmin: Kamień, Sokołów Małopolski, Kolbuszowa, Cmolas, Raniżów, Dzikowiec, Głogów Małopolski. Obejmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo – leśnym. Występują tu bory mieszane, fragmenty łąk i buczyna karpacza. W zagłębieniach spotyka się olsy i torfowiska wysokie a nad potokami łągi i szuwały oczeretowo – trzcinowe. Z roślin chronionych występują tu: wawrzynek wilczelyko, widłak jałowcowaty, spleaszczony, goździsty, rosiczka okrągłolistna, podkolan biały, cis pospolity, barwinek pospolity.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Kolbuszowa ochroną objęto 8 obiektów. Są to pojedyncze drzewa lub ich grupy. Zostały one przedstawione w tabeli nr 4.

Tabela 4 Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/>)

L.p	Rodzaj	Opis	Miejscowość	Lokalizacja	Akt ustanawiający
1.	drzewo	Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i> Wysokość [m]:12 Pierśnica [cm]:57	Werynia	sad przy zabudowaniach	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dn. 16.10.1991
2.	drzewo	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:22 Pierśnica [cm]:155	Werynia	przy zielonym szlaku, obok drogi, oddz.220d, nadleśnictwo Głogów	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dn. 16.10.1991
3.	drzewo	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:25 Pierśnica [cm]:176	Świerczów	przy leśniczówce, oddz.91a, nadleśnictwo Kolbuszowa	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dn. 16.10.1991
4.	drzewo	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:23 Pierśnica [cm]:165	Widelka	przy drodze wiejskiej, niedaleko zabudowań	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dn. 16.10.1991
5.	drzewo	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:27 Pierśnica [cm]:159	Widelka	przy zabudowaniach na skraju zadrzewienia	Decyzja Nr RLS.VI-7140-31/80 z dnia 14.07.1980 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody
6.	grupa 6 drzew	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:29-33 Pierśnica [cm]:99-138	Werynia	oddz. 230a nadleśnictwo Głogów	Decyzja Nr RLS.VI-7140-4/81 o uznaniu za pomnik przyrody
7.	drzewo	nazwa: Bednorz Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> Wysokość [m]:22 Pierśnica [cm]:188	Bukowiec	na działce nr 200, obręb Bukowiec, w pasie drogowym 170 m od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 987	Decyzja Nr RLS.VI-7140-9/81 o uznaniu za pomnik przyrody
8.	drzewo	Buk pospolity (Buk zwyczajny)	Świerczów		Uchwała XXVIII/236/08 Rady Miejskiej w

		- <i>Fagus sylvatica</i> Wysokość [m]:35 Pierśnica [cm]:118		na działce nr 694, obręb Świerczów, położony przy trasie ścieżki edukacyjnej Świerczówka, przystanek nr 5	Kolbuszowej z dnia 29 sierpnia 2008r. W sprawie ustanowienia pomnika przyrody
--	--	---	--	---	---

Użytki ekologiczne

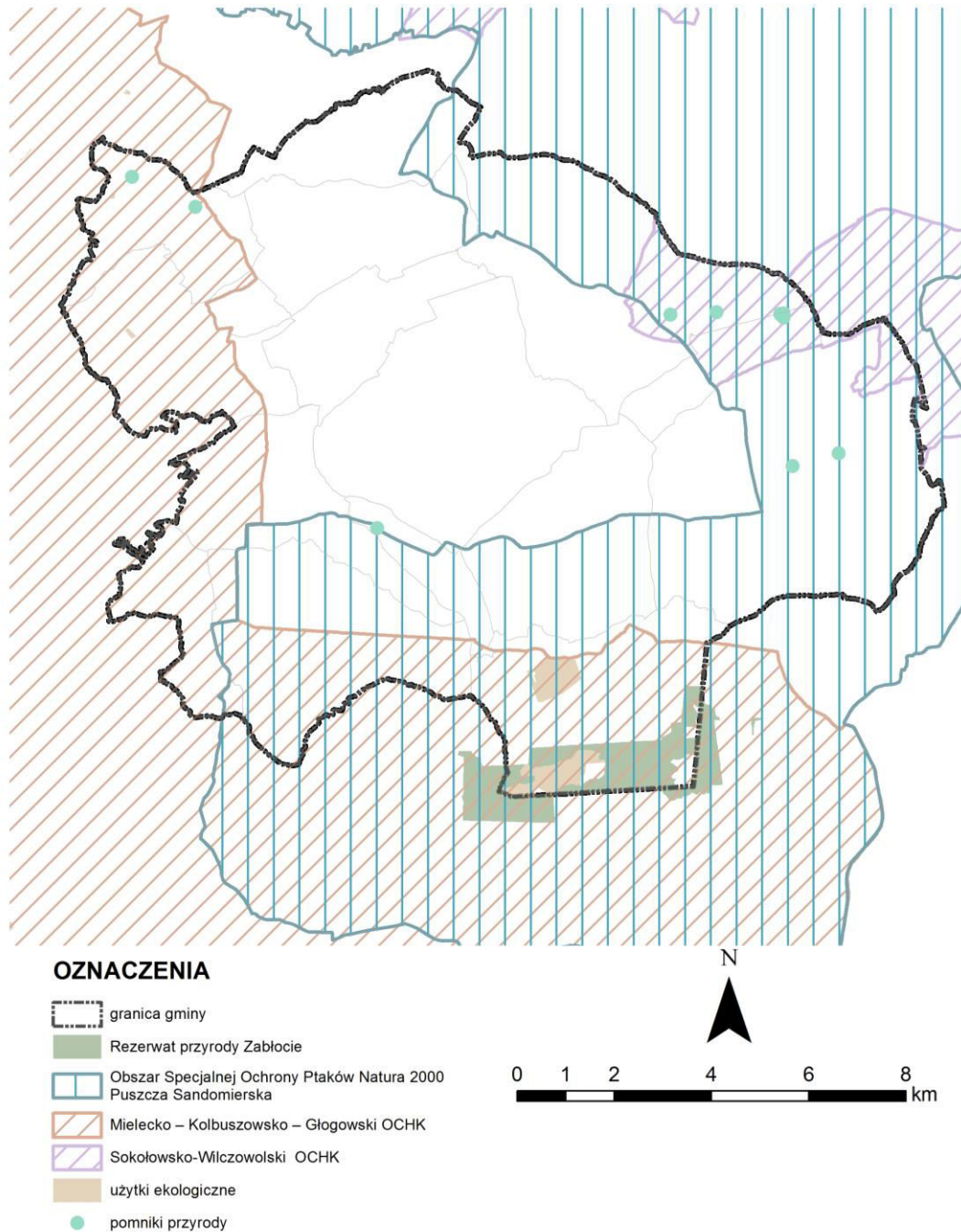
Ochroną na mocy Rozporządzenia nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 6 grudnia 1996 roku (zmienionym Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z 7 sierpnia 2002 r.) zostały objęte trzy obszary w gminie Kolbuszowa, zlokalizowane na terenie miejscowościach: Świerczów, Nowa Wieś oraz Poręby Kupieńskie.

Uchwałą Nr XXI/251/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r. powierzchnia użytku ekologicznego zlokalizowanego na terenie miejscowości Świerczów, w granicach działki ewidencyjnej nr 693 została zmniejszona do 0,71 ha. Obszarowi nadano również nazwę: „Przy Olszynie”. Celem ochrony przedmiotowego użytku jest zachowanie śródleśnych łąk.

Kolejny obszar objęty ochroną jako użytek ekologiczny o powierzchni ok. 1,52 ha położony jest w miejscowości Nowa Wieś. Jego granice także zostały zmodyfikowane w stosunku do pierwotnych, wyznaczonych Rozporządzeniem z dnia 6 grudnia 1996 r. Uchwałą Nr XXI/252/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r., nadano mu także nazwę „Jastrzębia Góra”. Szczególnym celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie śródleśnych moren porośniętych drzewostanem sosnowo – bukowym.

Największą powierzchnię zajmuje użytek ekologiczny znajdujący się w Porębach Kupieńskich. Ochroną objęty jest obszar o powierzchni ok. 140,7 ha, stanowiący teren stawów wraz z otoczeniem. Użytek ekologiczny obejmuje ostoje oraz miejsca rozmnażania i miejsca sezonowego przebywania chronionych gatunków zwierząt. Dla części obszaru, uchwałą Nr VI/67/11 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 marca 2011r. w sprawie użytku ekologicznego zostały zmienione zakazy określone dla przedmiotowego użytku w Rozporządzeniu z dnia 6 grudnia 1996 r.

Rysunek 11 Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody (opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/>)

Ponadlokalne powiązania przyrodnicze:

Przez południową część gminy przebiega korytarz ekologiczny Puszcza Sandomierska – Pogórze Strzyżowskie (GKPd-5A), wyznaczony w „Projekcie korytarzy ekologicznych łączących europejską Sieć Natura 2000 w Polsce”. Korytarz ten ma rangę korytarza głównego – czyli o znaczeniu międzynarodowym. Biegnie od Bieszczad poprzez Góry Słonne, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, parki krajobrazowe: Czarnorzecko – Strzyżowski, Pasma Brzanki, Ciężkowicko – Rożnowski i Wiśnicko – Lipnicki, następnie przechodzi przez Beskid Wyspowy, Gorce, Beskid Makowski, Beskid Żywiecki, Beskid Śląski, Pogórze Śląskie, lasami wokół zbiornika Goczałkowickiego, Lasy Pszczyńsko – Kobiórskie, aż do Lasów Rudzkich.

Ponadto doliny rzek przepływających przez teren gminy tworzą regionalne i lokalne korytarze ekologiczne. Na tych obszarach ważne jest zachowanie ciągłości i spójności sieci ekologicznej stanowiącej drogi migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej organizmów żywych oraz wpływających na zmniejszenie negatywnych skutków izolacji obszarów cennych przyrodniczo.

Charakterystyka poszczególnych ekosystemów oraz ocena ich odporności na degradację i zdolności do regeneracji:

Lasy

Lasy na terenie gminy Kolbuszowa zajmują około 23,8% jej ogólnej powierzchni, czyli około 4 063 ha. Lesistość gminy jest niższa od wskaźnika dla powiatu kolbuszowskiego (36,1%) i województwa podkarpackiego (38,2%). Kolbuszowa położona jest na terenie dawnej Puszczy Sandomierskiej, po której pozostały nieliczne kompleksy leśne, położone na styku z sąsiednimi gminami. Największe z nich występują w południowej części gminy, na terenie miejscowości Poręby Kupieńskie i Przedbórz. Stanowią one kontynuację dużych kompleksów leśnych zlokalizowanych w jej bezpośrednim sąsiedztwie, na terenie gmin Sędziszów Małopolski i Świlcza. Ponadto zwarte kompleksy leśne znajdują się także w północno zachodniej części gminy w obrębach Nowa Wieś i Świerczów oraz w jej części północno wschodniej, na granicy obrębów Werynia i Kłapówka.

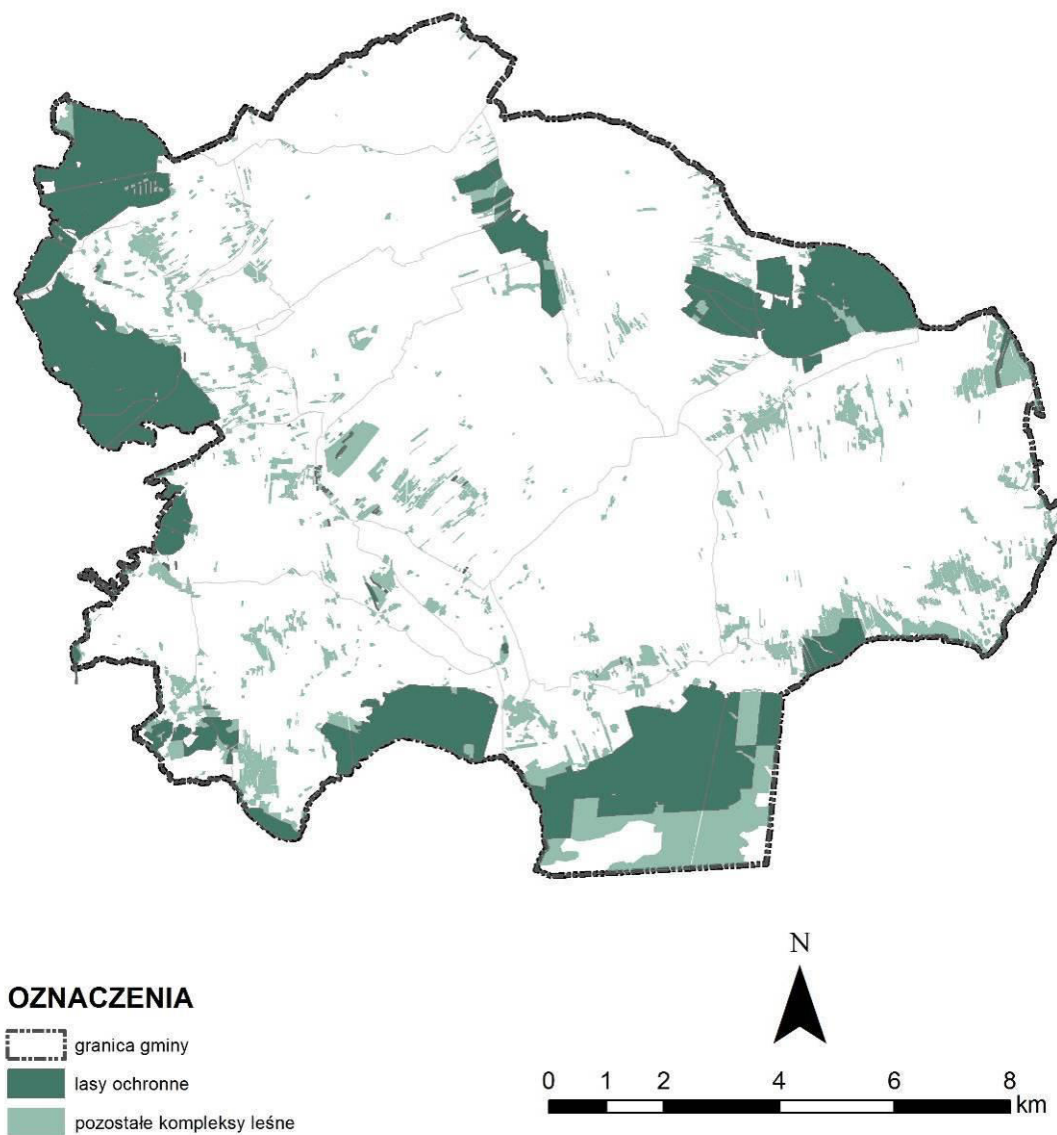
Na terenie gminy dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa. Są one administrowane przez Nadleśnictwo Głogów oraz Nadleśnictwo Kolbuszowa. Zajmują powierzchnię około 2 801 ha, czyli ok. 69% powierzchni jaką zajmują obszary leśne na terenie gminy.

W lasach gminy przeważają typowe siedliska dla dość ubogich terenów: bór świeży (Bśw) i bór mieszany świeży (BMśw) oraz w mniejszym zakresie las mieszany wilgotny (LMśw). Dominującym gatunkiem jest sosna. Pozostałe występujące gatunki to: olsza, dąb, jodła, buk i brzoza. W ujęciu wilgotnościowym siedliska świeże stanowią ok. 45%, siedliska wilgotne ok. 50%, zaś siedliska bagienne ok. 3% powierzchni. Przeciętna zasobność drzewostanów wynosi 200m³/ha, zaś przeciętny wiek wynosi ok. 62 lata.

Na terenie nadleśnictwa Kolbuszowa dominują leśne zbiorowiska roślinne, związane z siedliskami borów mieszanych i lasów mieszanych. Na siedliskach suchszych wytworzyły się zespoły roślinne suboceanicznego boru mieszanego oraz rzadziej subkontynentalnego boru świeżego. W miejscach żyzniejszych, na siedliskach lasowych wykształciły się zbiorowiska należące do grądu typowego. W zagłębieniach i obniżeniach terenu występują zbiorowiska związane z siedliskiem olsu i olsu jesionowego, tj. ols porzeczkowy oraz ols torfowcowy. Do osobliwych i szczególnie interesujących zbiorowisk roślinnych należą fitocenozy związane z torfowiskami. Są to: kontynentalny bór bagienny oraz śródlądowy bór wilgotny.

Prawie wszystkie lasy własności publicznej na terenie gminy uznane zostały za ochronne (wodochronne, glebochronne, uszkodzone przez przemysł) na podstawie rozporządzeń MOŚZNiL zawartych w planach urządzania gospodarstwa leśnego obydwu nadleśnictw.

Rysunek 12 Lasy ochronne oraz pozostałe kompleksy leśne na terenie gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach)

Fotografia 10 Tereny leśne w Weryni

Ekosystemy łąkowe i pastwiska, zadrzewienia i nieużytki o cechach naturalnych

Poza terenami leśnymi, najwyższe wartości przyrodnicze reprezentują łąki, pastwiska oraz nieużytki. Na terenie gminy Kolbuszowa zajmują one ok. 22% powierzchni gminy. Zadrzewienia stanowią natomiast ok. 10% jej powierzchni. Występują one w większości na podmokłych terenach związanych z formami dolinnymi i nielicznymi zadrzewieniami łągowymi w rejonach rzecznych, tworząc ważne dla zwierząt płaty ekologiczne. Z obszarami tymi związane jest istnienie często rzadkich gatunków flory i fauny oraz wielu innych decydujących o różnorodności biologicznej środowiska.

Ich wysoka wartość przyrodnicza wynika również z ich stosunkowo ekstensywnego użytkowania i wysokiego zróżnicowania gatunkowego. Ekosystemy łąkowe z zadrzewieniami cechują się dobrymi zdolnościami regeneracyjnymi, wykazując się też wysoką odpornością na degradację.

Należy pamiętać, że przeznaczanie łąk na grunty rolne lub inne formy zagospodarowania doprowadza do całkowitego zniszczenia półnaturalnej szaty roślinnej, a więc sytuacji, w której regeneracja jest bardzo trudna. Podobnie w przypadku zaniechania koszenia czy wypasu, zbiorowiska te, na skutek naturalnej sukcesji, mogą zatracić swoje właściwości przyrodnicze.

Pola uprawne

Największe areale gruntów uprawnych znajdują się w centralnej i północno – wschodniej części gminy Kolbuszowa. Ich łączna powierzchnia razem z sadami stanowi ponad 31% powierzchni gminy. Według danych GUS w 2010 r. powierzchnia zasiewów wynosiła 2 644,25 ha, z czego zdecydowaną większość stanowiły zboża – 2,194,87 ha. Pozostałą część zasiewów stanowiły m.in. ziemniaki (351,38 ha) i warzywa gruntowe (8,00 ha).

Funkcja środowiskowa pól uprawnych na terenie gminy Kolbuszowa wynika z aktywności biologicznej i bezpośredniego sąsiedztwa ze strukturami przyrodniczymi wyższego rzędu tj. łąkami o cechach naturalnych, nieużytkami, zadrzewieniami i lasami. Stanowią one niejako uzupełnienie i bufor dla środowisk o wyższej randze przyrodniczej. W aspekcie odporności na degradację i zdolności do regeneracji, pola uprawne są ogniwem niezwykle słabym. Decyduje o tym przede wszystkim bardzo ograniczony skład gatunkowy – zazwyczaj jeden gatunek. Monokultury rolne są

narażone na infekcje grzybowe i bakteryjne, spustoszenie na uprawach mogą czynić szkodniki owadzie. Stąd wynika potrzeba stosowania środków ochrony roślin.

Fotografia 11 Tereny rolne w Kupnie

Zieleń terenów zabudowanych

Udział terenów zieleni urządzonej w gminie jest niewielki. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim pozostałości krajobrazowego parku podworskiego wraz z zespołem stawów zlokalizowany w Weryni (wpisany do rejestru zabytków), a także park jordanowski przy ul. Parkowej w Kolbuszowej oraz bulwary wzdłuż rzeki Nil. Ponadto na terenie miasta znajduje się zadrzewiony cmentarz żydowski (ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków). Do terenów zieleni publicznej należy zaliczyć także skwer znajdujący się na obszarze rynku miejskiego.

Fotografia 12 Park podworski w Weryni

W chwili obecnej trwają prace nad zagospodarowaniem nowego terenu zielonego w mieście: Parku Niepodległości w Kolbuszowej.

Zieleń towarzysząca zabudowie jest zróżnicowana, zależy od jej lokalizacji, charakteru oraz zagospodarowania działki. Na niektórych, szczególnie większych posesjach zbiorowiska roślinne mają charakter typowo ozdobny, dominują tu trawniki, krzewy i drzewa często gatunków introdukowanych, oraz byliny kwitnące (poszczególne gatunki dobierane są na podstawie wyglądu, a ich nadrzędną funkcją jest poprawa estetyki). Ogrody przydomowe są najczęściej nieznacznych rozmiarów.

Trudno jest jednoznacznie scharakteryzować tereny zieleni towarzyszącej zabudowie w aspekcie zdolności do degeneracji i odporności na degradację. W przypadku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej udział powierzchni biologicznie czynnej jest stosunkowo wysoki, dlatego też powstałe tam środowiska funkcjonują prawidłowo. W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i produkcyjno-usługowej odporność terenów zieleni na degradację jest nieco niższa, głównie ze względu na większą intensyfikację zagospodarowania obszaru.

Świat roślinny i zwierzęcy

Największa różnorodność siedliskowa i gatunkowa występuje w obrębie kompleksów leśnych oraz dolin rzek. Mniej zróżnicowane są obszary mozaiki polno – leśnej z zadrzewieniami śródpolnymi i przydrożnymi.

Na terenie Nadleśnictwa Kolbuszowa, w którego zasięgu położony jest obszar gminy i miasta Kolbuszowa stwierdzono obecność gatunków roślin objętych ochroną ścisłą i częściową. Są to m.in.:

- długosz królewski (*Osmunda regalis*),
- storczyk sp. (*Orchis sp.*),
- wawrzynek główkowy (*Daphne cneorum*),
- bagno zwyczajne (*Ledum palustre*),
- czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*),
- gajnik lśniący (*Hylocomium splendens*),
- kukulka (storczyk) szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*),
- kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*),
- rokielik pospolity (*Pleurozium schreberi*),
- torfowiec błotny (*Sphagnum palustre*),
- wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*),
- widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*),
- widłoząb miotłowy (*Dicranum scoparium*).

W granicach administracyjnych Nadleśnictwa Kolbuszowa można wyróżnić także zwierzęta objęte ochroną gatunkową. W wyniku badań zinwentaryzowano występowanie:

- 1 gatunek ślimaka (ślimak winniczek),
- 11 gatunków owadów (m.in modliszka zwyczajna, biegacz urozmaicony, trzmiel gajowy),
- 2 gatunki ryb (piekielnica, śluz pospolity),
- 11 gatunków płazów (m.in. kumak nizinny, rzekotka drzewna, ropucha szara, traszka zwyczajna),
- 5 gatunków gadów (m.in. jaszczurka zwinka, zaskroniec zwyczajny. żmija zygzakowata),
- 139 gatunków ptaków (m.in. bąk błotniak stawowy, bocian czarny, brodziec samotny, czapla biała, dudek, dzięcioł czarny, gajówka, gil, jemioluska, krogulec, makolągwa, mysikrólik, perkoz dwuczuby, raniuszek, sieweczka rzeczna, trzmielojad, zięba),

- 24 gatunki ssaków (m.in. borowiec wielki, bóbr europejski, gacek brunatny, koszatka, chomik europejski gronostaj ryjówka malutka, wiewiórka pospolita).

Główne źródła zagrożeń środowiska:

Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych:

- odprowadzanie ścieków komunalnych do wód powierzchniowych,
- zanieczyszczenie wód na skutek wydostania się ścieków z nieszczelnych zbiorników na nieczystości płynne,
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy w gospodarstwach rolnych,
- zanieczyszczenia obszarowe – spływy powierzchniowe z użytków rolnych, spowodowane niewłaściwym stosowaniem nawozów sztucznych i organicznych oraz środków ochrony roślin,
- deponowanie odpadów (tzw. dzikie wysypiska) w ciekach wodnych oraz na powierzchni terenu,
- rosnący pobór wód na cele bytowe,
- wzrost ilości powierzchni nieprzepuszczalnych, przyspieszających odpływ wody z danej zlewni,
- ryzyko wystąpienia suszy bądź podtopień.

Zagrożenia dla powietrza atmosferycznego:

- niska emisja – związana jest z wykorzystywaniem węgla kamiennego jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła w gospodarstwach domowych zaopatrywanych z indywidualnych systemów grzewczych,
- emisja ze źródeł komunikacyjnych – za najbardziej zagrożone należy uznać tereny zlokalizowane w sąsiedztwie drogi krajowej nr 9 i dróg wojewódzkich.

Zagrożenia dla gleb i powierzchni terenu:

- degradacja gleb w wyniku niewłaściwej gospodarki rolnej (stosowanie monokultur, które prowadzą do zubożenia gleby, stosowanie zbyt intensywnego nawożenia mineralnego oraz nadmiernych ilości chemicznych środków owadobójczych, chwastobójczych i grzybobójczych, osuszanie podmokłych terenów i regulacja rzek obniżająca poziom wód gruntowych),
- nadmierne zakwaszenie gleb na terenach rolnych – prowadzi do obniżenia ich jakości. Sprzyjają mu czynniki antropogeniczne, takie jak: zanieczyszczenie powietrza, składowanie kwaśnych i kwasotwórczych odpadów, czy stosowanie nawozów fizjologicznie kwaśnych,
- postępujący rozwój zabudowy jednorodzinnej i związane z nim przekształcenie powierzchni ziemi, w tym wzrost ilości powierzchni nieprzepuszczalnych,
- degradacja środowiska na skutek eksploatacji złóż surowców mineralnych,
- zmniejszenie zawartości materii organicznej w glebach w wyniku zmian klimatycznych.

Zagrożenia dla terenów zieleni :

- nadmierna wycinka drzew w ramach pielęgnacji zieleni,
- przekształcanie terenów w sąsiedztwie dolin rzecznych, np. pod uprawy rolne,
- presja zabudowy na obszary bezpośrednio sąsiadujące z terenami leśnymi,
- monokultura sosnowa, podatna na szkodliwe czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne.

Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych oraz stanu zachowania walorów krajobrazowych, w tym krajobrazu kulturowego:

Zasoby przyrodnicze oraz wartości krajobrazowe na analizowanym obszarze są stosunkowo wysokie i dobrze zachowane. Najcenniejsze pod tym względem tereny są chronione w postaci obszarów sieci Natura 2000. Największym walorem przyrodniczo – krajobrazowym gminy jest obecność dolin rzecznych, wzdłuż których ukształtowały się łąki i pastwiska, porozcinane zadrzewieniami. Należy

również zwrócić uwagę na fakt, iż zabudowa na terenie poszczególnych miejscowości ma z reguły zwarty charakter, co również pozytywnie wpływa na krajobraz.

Krajobraz kulturowy jest reprezentowany przez przede wszystkim przez obszary i obiekty zabytkowe, w tym wpisane do rejestru zabytków. Obiekty te podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Wnioski:

Podstawowe uwarunkowania przyrodnicze miasta i gminy Kolbuszowa to:

- obecność obszarowych form ochrony przyrody: Rezerwatu Przyrody, Obszaru Natura 2000, Obszarów Chronionego Krajobrazu, pomników przyrody oraz użytków ekologicznych,
- duże walory przyrodniczo – kulturowe,
- dominacja gleb niskich klas bonitacyjnych (IV, V),
- lesistość na terenie gminy – ok. 23,8%,
- występowanie na terenie gminy lasów ochronnych,
- występowanie na terenie gminy złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz złóż gazu ziemnego,
- zły stan czystości wód powierzchniowych.

Jako główne cele w zakresie kształtowania struktury przyrodniczej należy określić:

- ochronę terenów zieleni zorganizowanej na terenie miasta,
- ochronę użytków zielonych przed osuszaniem i zarastaniem prowadzącym do utraty siedlisk i zanikania tych obszarów,
- ochronę kompleksów leśnych i obszarów zadrzewień, utrzymanie oraz wzmocnienie ich ekologicznych funkcji,
- utrzymanie ciągłości ekologicznej w gminie i zapobieganie fragmentaryzacji najcenniejszych przestrzeni przyrodniczych,
- utrzymanie otwartych przestrzeni, głównie terenów rolnych i użytków zielonych, jako struktur współbudujących powiązania środowiskowe oraz krajobraz.

Jako główne cele w zakresie kształtowania krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego należy uznać:

- utrzymanie przestrzeni otwartych, jako struktur pozytywnie wpływających na krajobraz,
- przeciwdziałanie nadmiernemu rozpraszaniu się zabudowy poza obszary zwartej zabudowy poszczególnych miejscowości,
- ochronę obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze i gminnej ewidencji zabytków, a także krzyży, kapliczek, miejsc pamięci, cmentarzy i innych obiektów o wartościach kulturowych.

ROZDZIAŁ 7 STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Rys historyczny:

Osada Kolbuszowa powstała w związku z lokacją pobliskiej wsi Werynia, którą rozpoczęto w drugiej połowie XV w. Natomiast nazwa Kolbuszowa pojawiła się w źródłach dopiero na początku XVI w. W 1513 r. Stanisław Tarnowski wykupił od Mikołaja Kolbuskiego „sołectwo dziedziczne”, na obszarze którego wkrótce powstał folwark (zwany później Podsobnie) i wzniesiono nowe zabudowania dworskie. W tym samym roku Stanisław Tarnowski ufundował w Kolbuszowej parafię filialną pod wezwaniem Wszystkich Świętych.

Synowie Stanisława Tarnowskiego – Wojciech i Jan Amor zgodnie z ostateczną wolą ojca zapewнили matce dożywocie, wydzielając jej w 1546 r. połowę dóbr rzemieńskich z Kolbuszową i Werynią. Po śmierci Jana Amora dobra rzemieńskie odziedziczył syn Wojciecha, Stanisław Tarnowski. W tym okresie nastąpił dynamiczny rozwój Kolbuszowej i Weryni, dzięki czemu już w 1576 r. wysunęły się one w dobrach Tarnowskich na pierwsze miejsce pod względem ilości uprawianych łąnów, liczby poddanych oraz wysokości dochodów. Po śmierci Stanisława dobra rzemieńskie, za zgodą króla Stefana Batorego odziedziczył w 1585 r. Hieronim Mielecki, brat jego żony Zofii, a następnie jego córka Anna z Mieleckich Ratowska. W 1616 r. sprzedała ona klucz kolbuszowski i rzemieński Stanisławowi Lubomirskiemu, wojewodzie krakowskiemu.

Kolbuszowa w tym czasie była dużą wsią z dwoma folwarkami. W jej centrum znajdował się rozległy staw z dużą groblą, przy której stał młyn wodny. Na wysokości stawu na płaskiej terasie wschodniej stał dwór i zabudowania folwarku Podsobnie. Część wsi położoną poniżej grobli i młyna wodnego zaczęto z czasem nazywać Dolną, natomiast część leżącą powyżej stawu, z folwarkiem Wojków – Górą lub Górną. Korzystna lokalizacja Kolbuszowej w centrum nowo nabytych dóbr i bardzo dochodowego starostwa sandomierskiego była przyczyną planu założenia na tych terenach nowej rezydencji rodowej sprzężonej z miastem, którego realizacji podjął się Stanisław Lubomirski. Prawdopodobnie do roku 1642 r. wzniesiono tylko sam pałac.

Od 1672 r. administratorem rezydencji i klucza został Franciszek Zaorlicz. W latach siedemdziesiątych XVII w. Kolbuszowa pełniła funkcję osady miejskiej. Tu m.in. na placu obok kościoła odbywały się w każdą niedzielę targi, ściągające nie tylko poddanych z klucza kolbuszowskiego, ale również mieszkańców z pobliskich królewskich ziem. Natomiast w 1676 r. Kolbuszowa została przejęta przez Józefa Karola Lubomirskiego. W tym okresie, pod kierunkiem najwybitniejszego wówczas architekta w Polsce, Tylmana z Gameren, pałac kolbuszowski został gruntownie przebudowany i zmodernizowany. Jako właściciel Kolbuszowej, Józef Karol Lubomirski uzyskał dla Kolbuszowej przywilej (wymieniający ją już jako miasto) Jana III Sobieskiego z 13 czerwca 1690 r. na 5 jarmarków dorocznych i cotygodniowe targi w każdą niedzielę. On sam 12 stycznia 1700 r. wydał dokument, uważany za akt lokacyjny, w którym podkreślił m. in. ścisły związek rezydencji z miastem i sprecyzował prawa i obowiązki mieszczan.

Dobra Józefa Karola Lubomirskiego i ordynację ostrogską odziedziczył w 1702 r. jego syn Aleksander Dominik. Zniósł on zawarte w nim ograniczenia dotyczące liczby Żydów i posiadania przez nich domów w mieście. Toteż w krótkim czasie nastąpił bardzo szybki napływ ludności żydowskiej, przede wszystkim rzemieślników i kupców, przynosząc miastu duże ożywienie gospodarcze. Przed rokiem 1736 powstała w Kolbuszowej gmina żydowska, wybudowano murowaną synagogę i urządzono – już poza miastem – cmentarz, tzw. kirkut.

Po śmierci Aleksandra Dominika, Kolbuszową przejęła jego siostra Marianna, żona Pawła Karola Sanguszków. Lata pobytu Sanguszków w Kolbuszowej to szczytowy okres rozwoju miasta. Przychylił się do prośby rzemieślników kolbuszowskich, Marianna i Paweł Karol Sanguszkowie wydali 16 czerwca 1724 r. przywilej cechowy, zezwalając im według niego organizować się i sądzić. Pod patronatem Sanguszków Kolbuszowa zdobyła sławę i znaczenie, jako jeden z czołowych ośrodków meblarskich w kraju. Natomiast 15 listopada 1734 r. zjechała do Kolbuszowej Rada Konfederacji dzikowskiej, dzięki czemu miasto stało się na krótki czas niejako stolicą kraju.

Na początku drugiej połowy XVIII w. Kolbuszowa przeżywała kolejne wydarzenie, które zwróciło na nią uwagę niemal całej ówczesnej opinii publicznej i weszło do historii Polski pod nazwą „transakcji kolbuszowskiej”. 9 grudnia 1753 r., na zjeździe magnatów z całego kraju, nastąpił w pałacu kolbuszowskim bezprawny podział i rozdarowanie dóbr ordynacji Ostrogskich przez Janusza Aleksandra Sanguszkę.

W dziesięcioleciu poprzedzającym pierwszy rozbiór Polski, na skutek częstych zmian właścicieli i zasygnalizowanych już działań związanych z konfederacją barską, Kolbuszowa ostatecznie przestała pełnić rolę miasta rezydencjonalnego. Niemal cała ludność żydowska zajmowała się handlem i rzemiosłem. Natomiast głównym źródłem utrzymania rodzin katolickich było rolnictwo, a dopiero potem rzemiosło. Pod koniec XVIII w. klucz kolbuszowski, pomimo wcześniejszej utraty kilku wsi, nadal zaliczany był do największych obszarów dworskich w regionie. Większość folwarków i cały przemysł folwarczny znajdowały się w rękach dzierżawców żydowskich.

2 października 1852 r. miasteczko spłonęło w wielkim pożarze, ale wkrótce zostało odbudowane i nadal pełniło funkcję ośrodka handlowego i gospodarczego dla całego regionu. Od 1863 r. Kolbuszowa stała się siedzibą powiatu sądowego, a w 1867 r. starostwa powiatowego. Pod koniec XIX w. Kolbuszową zamieszkiwało 3262 mieszkańców, w tym 1275 katolików i 1987 żydów. W tym czasie właścicielem posiadłości w miasteczku oraz przyległych do niego Kolbuszowej Górnej i Dolnej był Zdzisław hr. Tyszkiewicz.

20 marca 1900 r. w wyniku kolejnego dużego pożaru spaliły się doszczętnie stara drewniana zabudowa w rynku i częściowo także przy ulicach dochodzących do głównego placu miasteczka. Później powstawały w większości domy murowane. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w 1918 r., Kolbuszowa nadal była miasteczkiem powiatowym w województwie lwowskim.

W dniach 8 i 9 września 1939 r. miała miejsce tzw. bitwa pod Kolbuszową, jedno z większych starć w kampanii wrześniowej. W jego wyniku połowa miasta i wiele domów w okolicznych wioskach zostało zniszczonych. Straty dotyczyły także ludności. W czasie okupacji powiat kolbuszowski został zlikwidowany, a jego tereny włączono w większości do powiatu rzeszowskiego. We wrześniu 1941 r. Niemcy utworzyli w Kolbuszowej getto, w którym zgrupowali około 2500 Żydów z miasteczka i okolicy.

Po wojnie Kolbuszowa została rozbudowana. W 1964 r. miasto otrzymało połączenie kolejowe z Rzeszowem, a w 1972 r. z Tarnobrzegiem, dzięki czemu zaczęło się szybko rozwijać.

Charakterystyka wartości kulturowych gminy:

Cała gmina Kolbuszowa leży na obszarze jednej krainy geograficznej (płaskowyżu kolbuszowskiego), która zamieszkiwana była przez jedną grupę etnograficzną – Lasowiaków. Miało to wpływ na stworzenie jednorodnego krajobrazu kulturowego w regionie. Ważnymi częściami składowymi krajobrazu kulturowego są założenia urbanistyczne i ruralistyczne. Układy te powstawały najczęściej w wyniku działalności planistycznej uwzględniającej istniejące ukształtowanie terenu i rozwijały się dalej w oparciu o pierwotne rozplanowanie. Jednak postępująca urbanizacja i działalność inwestycyjna powoduje degradację krajobrazu kulturowego gminy i zacieranie różnic. Najsilniej i najszybciej przekształceniom ulega obszar miasta oraz tereny położone w jego sąsiedztwie.

Najcenniejszym elementem krajobrazu kulturowego miasta Kolbuszowa jest jego historycznie najstarsza część z charakterystyczną zabudową rynku, który wytyczony został w 1683 r. Zabudowa miejska, którą do końca XIX w. stanowiły głównie budynki drewniane, otoczona była ze wszystkich stron gruntami uprawnymi, tzw. niwami. Drewniana zabudowa miasta kilkakrotnie ulegała częściowemu zniszczeniu przez częste pożary. Obecnie istniejące budynki pochodzą z końca XIX w. lub początku XX w. i występują wzdłuż pierzei północno – zachodniej i południowej rynku. Przeważnie są to murowane domy parterowe. Do charakterystycznych budynków na terenie miasta można zaliczyć drewnianą, parterową willę w stylu zakopiańskim przy ul. Rzeszowskiej 36 z ok. 1900 r. czy dom przy ul. Różanej 13 zwany Lancówką.

W przypadku historycznych układów osadniczych wsi, uległy one niemal całkowitemu zatarciu w wyniku nowych inwestycji i podziałów własnościowych. Licznie występujące na terenach wiejskich drewniane domy mieszkalne obecnie już nie istnieją lub zostały gruntownie przebudowane.

Fotografia 13 Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej

Dziedzictwo kulturowe gminy tworzą także obiekty sakralne. Wśród nich znajduje się kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej wpisany do rejestru zabytków. Ma on status Kolegiaty. Kościół jest budowlą trójnawową, bazylikową z kaplicami po bokach. Ponadto ochroną konserwatorską objęte są także: kościół parafialny p.w. Józefa Rzemieślnika w Przedborzu wybudowany w latach 70. XX w. według projektu arch. Władysława Pieńkowskiego w stylu powojennego modernizmu, neogotycka kaplica grobowa Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej, która została wzniesiona w 1892 r. oraz neogotycka kaplica dworska w Weryni z 1873 r. Pozostałe obiekty sakralne na terenie gminy to: kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Kupnie oraz kościół parafialny p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Widelce.

Dziedzictwo kulturowe gminy reprezentowane jest również przez zabytkowe cmentarze, stanowiące wymowne ślady przeszłości i historii. Na terenie gminy znajdują się dwa cmentarze o cechach zabytkowych: założony pod koniec XVIII w. cmentarz parafialny w Kolbuszowej z 21 najstarszymi nagrobkami wpisanymi do rejestru zabytków oraz cmentarz żydowski, założony ok. 1830 r.

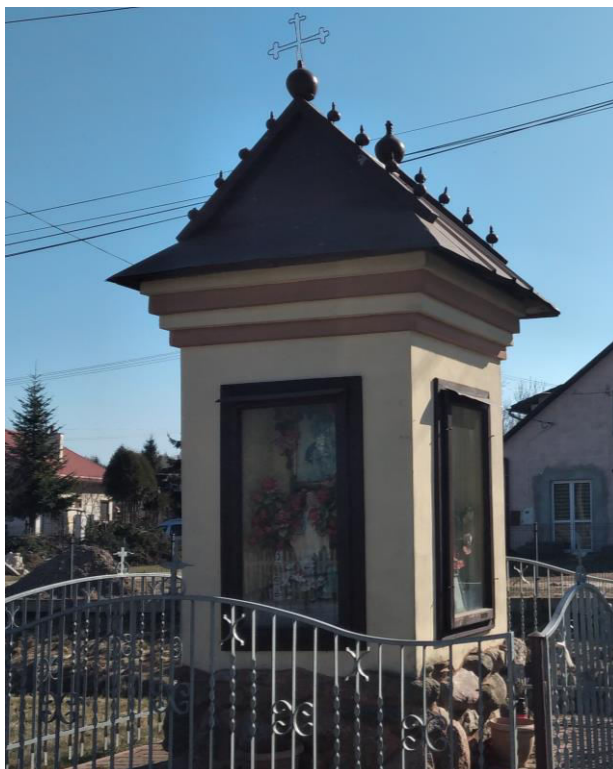
Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy stanowią także liczne kapliczki przydrożne, m.in.:

- kapliczka przy skrzyżowaniu ul. Piłsudskiego i ul. Krakowskiej w Kolbuszowej, murowana, neogotycka ze św. Janem Nepomucenem – rzeźbą ludową z XIX w.,
- kapliczka przy ul. Narutowicza w Kolbuszowej, murowana, z 1906 r., z figura Matki Bożej,
- kapliczka w Kłapówce, murowana, z pocz. XX w.,
- kapliczka w Kupnie z XIX w., murowana, dwukondygnacyjna, na cokole, nakryta namiotowym daszkiem,
- kapliczka w Świerczowie ze św. Janem Nepomucenem, drewniana, z XIX w.,
- kapliczka w Weryni z figurą św. Jana Nepomucena, murowana, z końca XVIII w.,

Fotografia 14 Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena w Weryni

Fotografia 15 Kapliczka w Weryni

Zabytki rezydencjonalne na terenie miasta i gminy Kolbuszowa nie są liczne, ale stanowią ważny element historii. Zachowały się do czasów współczesnych w stanie niekompletnym, różny jest też ich stan techniczny. Zabudowa rezydencjonalna na terenie gminy reprezentowana jest przez dwa założenia: pozostałości zespołu pałacowo-folwarcznego w Kolbuszowej oraz zespół pałacowy w Weryni.

Fotografia 16 Pałac w zespole pałacowym w Weryni

Zespół pałacowo – folwarczny w Kolbuszowej został założony za czasów Stanisława Lubomirskiego, a następnie rozbudowany przez jego syna. Obecnie w miejscu dworu znajduje się mocno zarośnięty czworoboczny plac. Do obecnych czasów zachowały się jedynie murowany budynek dawnej oficyny (obecnie siedziba Muzeum Kultury Ludowej), drewniany budynek drugiej oficyny, dawny czworak (obecnie mieszkania), gorzelnia, spichlerz (obecnie magazyn) i dawna karczma (obecnie budynek szkoły).

Zespół pałacowo – folwarczny w Weryni stanowi przykład architektury rezydencjonalnej regionu. Składa się z pałacu, otoczonego parkiem krajobrazowym, spichlerza, wozowni, stajni, stodoły, czworaku, domu administratora oraz kaplicy. W parku zachowały się dąbrowy, park leśny, liczny starodrzew oraz gatunki drzew rodzime i obce.

Zabytki:

Przeszłość historyczną opisywanych terenów dokumentują stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe.

W obrębie miasta i gminy Kolbuszowa do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego wpisano następujące obiekty i obszary:

- zespół kościoła parafii p.w. Św. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej:
  - kościół (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016),
  - dzwonnica (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016),
  - ogrodzenie z bramą główną i bocznymi (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016);
- cmentarz parafialny w Kolbuszowej wraz z 21 nagrobkami oraz kaplicą grobową Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej (nr rej. zab. A-425 z dnia 13.10.2010);
- oficyna na terenie zespołu pałacowo – folwarcznego w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-1095 z dnia 26.05.1981);
- budynek Kasy Zaliczkowej w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-1267 z dnia 22.11.1993);
- studnia miejska z placem rynkowym w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-377 z dnia 01.10.2009);
- kościół parafialny p.w. św. Józefa Rzemieślnika w Przedborzu (nr rej. zab. A-1623 z dnia 23.07.2019);
- zespół pałacowy w Weryni:
  - pałac (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - spichlerz (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - wozownia i magazyn folwarczny (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - stajnia – obora (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - stodoła i magazyn pasz dla ryb (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - dom administratora – kancelaria, dom kamerdynera (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - kaplica (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - park krajobrazowy (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
  - zespół stawów (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975).

Budynek stajni w Bukowcu został wykreślony z rejestru zabytków decyzją Ministra Kultury, Dziedzictwa narodowego i Sportu z dnia 15 grudnia 2020 r., znak: DOZ-OAiK.650.768.2020.MPU-4.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków są jednocześnie obiektami będącymi w Gminnej Ewidencji Zabytków. Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Kolbuszowa.

Fotografia 17 Studnia miejska w Kolbuszowej

Fotografia 18 Drewniany dom z 1830 r. przy ul. Obrońców Pokoju w Kolbuszowej

Fotografia 19 Kaplica grobowa Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej

Tabela 5. Obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków (opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Kolbuszowa)

Lp.	Obiekt, okres powstania	Miejscowość
1.	Stajnia nr 112, 1 poł. XIX w.	Bukowiec
2.	Stodoła nr 112, 4 ćw. XIX w	
3.	Dom nr 58, 1916 r.	Domatków
4.	Dom, ob. szopa nr 61a, 1900 r.	
5.	Kapliczka przy drodze do Widelki, pocz. XX w.	Kłapówka
6.	Dom nr 1, 1887 r.	
7.	Dom nr 29, 1909 r.	
8.	Układ urbanistyczny miasta sprzężony z układem planistycznym wsi Kolbuszowa Dolna i Górna oraz rezydencją magnacką, przed 1683 r. i 1700 - pocz. XX w.	Kolbuszowa
9.	Zespół kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych: - kościół, 1750 r.*, - dzwonnica, 1949 r.*, - ogrodzenie z bramą główną i bocznymi, 1 poł. XIX w.*, - plebania przy ul. Narutowicza 6, 2 ćw. XIX w., - wikarówka przy ul. Narutowicza 4, l. 20. XX w.	
10.	cmentarz parafialny w Kolbuszowej, wraz z 21 nagrobkami i kaplicą grobową Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej, 1890-1892*	
11.	Kapliczka na skrzyżowaniu ul. Krakowskiej i Piłsudskiego, ok. 1900 r.	
12.	Kapliczka przy ul. Narutowicza 11, 1906 r.	
13.	Bożnica, magazyn GS, nast. biura Muzeum Kultury Ludowej, ob. Galeria Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Piekarskiej 17, ok. poł XIX w.	
14.	Zespół pałacowo-folwarczny: a. pozostałości zespołu pałacowego: - oficyna, ob. Muzeum Kultury Ludowej przy ul. Kościuszki 6, 1674 r.*, - oficyna dworska przy ul 11 Listopada 6, 1832 r., - ślady obwałowań ziemnych, XVII, XVIII w., - fosy, tzw. "kanał" otaczający prostokątne założenie d. zamku, ok. poł. XVII w., - 2 przepusty wodne, 1649 r., w., - pozostałości parku tzw. Lipnik, XVIII w., - pozostałości ogrodu, XVII w., b. zespół folwarczno-przemysłowy zw. Podsobnie: - mondatariat przy ul. Kolejowej 2, l. 20 XX w., - czworak przy ul. Kolejowej 4, ob. dom pocz. XIX w., - spichlerz przy ul. Kolejowej 4A, ok. 1890 r. lub 1910 r., - gorzelnia przy ul. Rzeszowskiej, 1910 r.	
15.	Zespół folwarczny zw. "Kłodniczówka": - dwór, nast. koszary, ob. mieszkania przy ul. Kilińskiego 5, k. XVIII w., - budynek gospodarczy, nast. koszary, ob. mieszkania przy ul. Kilińskiego 3, k. XVIII w., - budynek gospodarczy (stajnia), ob. mieszkania przy ul. Kilińskiego 1, pocz. XX w., - piwnica przy ul. Kilińskiego 5, pocz. XX w.,	
16.	Dwór zw. "Lasówka" przy ul. Zielonej 8A, XVIII/XIX w.	
17.	Ratusz, ob. Komenda Policji przy Pl. Wolności 1, 1926r.	
18.	Siedziba Towarzystwa Gimnastycznego "SOKÓŁ", ob. Dom Kultury przy ul. Obrońców Pokoju 66, 1907 r.	
19.	Budynek Kasy Zaliczkowej, ob. Bank Spółdzielczy przy ul. Kościuszki 22, 1902 r. *	
20.	Hotel, nast. magistrat, ob. dom przy Pl. Wolności 43, po 1864 r.	
21.	Karczma, nast. Kasyno Oficerskie, nast. LO, ob. Zespół Szkół nr 1 przy ul. Kościuszki 1, 1 poł XIX w.	
22.	Pocztą i dom przy ul. Piłsudskiego 11, l. 20 XX w.	

23.	Kantyna oficerska huzarów, ob. budynek mieszkalny przy ul. Piłsudskiego 45, ok. 1840 r.
24.	Sklep, ob. budynek mieszkalny przy ul. Piekarskiej 19, po 1900 r.
25.	Studnia miejska z placem rynkowym, 1942 r.*
26.	Młyn Spółki Zyskind i Szmidt na placu GS na skrzyżowaniu ulic Rzeszowskiej i Przemysłowej, pocz. XX w.,
27.	Rzeźnia przy ul. Piłsudskiego 76, k. XIX w.
28.	Zespół obiektów budownictwa ludowego Lasowiaków i Rzeszowiaków w Muzeum Kultury Ludowej przy ul. Wolskiej 33, 1971 r. (skansen), chałupy XIX i XX w.
29.	Dom przy ul. Krakowskiej 6, ok. 1920 r.
30.	Dom przy ul. Mickiewicza 1, ok. 1910 r.
31.	Dom przy ul. Mickiewicza 2, ok. 1900 r.
32.	Dom przy ul. Mickiewicza 3, ok. 1900 r.
33.	Dom przy ul. Mickiewicza 4, ok. 1900 r.
34.	Dom przy ul. Mickiewicza 5, ok. 1900 r.
35.	Dom przy ul. Mickiewicza 6, ok. 1900 r.
36.	Dom przy ul. Mickiewicza 7, ok. 1900 r.
37.	Dom przy ul. Mickiewicza 8, ok. 1900 r.
38.	Dom przy ul. Mickiewicza 10, ok. 1860 r.
39.	Dom przy ul. Mickiewicza 12, ok. 1860 r.
40.	Dom przy ul. Mickiewicza 14, ok. 1900 r.
41.	Dom przy ul. Mickiewicza 15, ok. 1900 r.
42.	Dom przy ul. Mickiewicza 18 i 20, ok. 1900 r.
43.	Dom przy ul. Mickiewicza 25, ok. 1933 r.
44.	Dom przy ul. Mickiewicza 27, ok. 1900 r.
45.	Dom przy ul. Mickiewicza 29, ok. 1900 r.
46.	Dom przy ul. Mickiewicza 31, ok. 1900 r.
47.	Dom przy ul. Mickiewicza 33, ok. 1900 r.
48.	Dom przy ul. Mickiewicza 35, ok. 1900 r.
49.	Dom przy ul. Mickiewicza 37, ok. 1900 r.
50.	Dom przy ul. Narutowicza 3, pocz. XX w.
51.	Dom przy ul. Narutowicza 5, pocz. XX w.
52.	Dom przy ul. Narutowicza 11, ok. 1915 r.
53.	Dom przy ul. Narutowicza 41, ok. 1927 r.
54.	Dom przy ul. Nowe Miasto 1, ok. 1910 r.
55.	Dom przy ul. Nowe Miasto 2a, ok. poł. XIX w.
56.	Dom przy ul. Nowe Miasto 3, 1914 r.
57.	Dom przy ul. Nowe Miasto 8, ok. 1914 r.
58.	Dom przy ul. Nowe Miasto 11, przed 1920 r.
59.	Dom przy ul. Nowe Miasto 15, ok. poł. XIX w.
60.	Dom przy ul. Nowe Miasto 17, ok. poł. XIX w.
61.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 8, po 1900 r.
62.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 10, po. 1900 r.
63.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 13, 4 ćw. XIX w.
64.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 31, 1934 r.
65.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 34, ok. 1830 r.
66.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 42, k. XIX w.
67.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 43, pocz. XX w.
68.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 45, 1912 r.
69.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 51, 1897 r.

70.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 53, l. 30 XX w.
71.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 54, ok. 1920 r.
72.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 56, ok. 1924 r.
73.	Dom przy ul. Obrońców Pokoju 60-62, XIX/XX w.
74.	Willa przy ul. Obrońców Pokoju 64, k. XIX w.
75.	Willa przy ul. Obrońców Pokoju 68, 1909 r.
76.	Dom przy ul. Piekarskiej 1-3, po 1900 r.
77.	Dom przy ul. Piekarskiej 10, pocz. XX w.
78.	Dom przy ul. Piekarskiej 11, po 1900 r.
79.	Dom przy ul. Piłsudskiego 14, pocz. XX w.
80.	Dom przy ul. Piłsudskiego 21, ok. 1890 r.
81.	Dom przy ul. Piłsudskiego 22, 4 ćw. XIX w.
82.	Dom przy ul. Piłsudskiego 23, ok. 1910 r.
83.	Dom przy ul. Piłsudskiego 24, k. XIX w.
84.	Dom przy ul. Piłsudskiego 25, XIX/XX w.
85.	Dom przy ul. Piłsudskiego 29, 4 ćw. XIX w.
86.	Dom przy ul. Piłsudskiego 31, 4 ćw. XIX w.
87.	Dom przy ul. Piłsudskiego 33, 1937 r.
88.	Dom przy ul. Piłsudskiego 37, ok. 1850 r.
89.	Dom przy ul. Piłsudskiego 42, 1 poł. XIX w.
90.	Dom przy ul. Piłsudskiego 50, 1920 r.
91.	Dom przy ul. Piłsudskiego 55, pocz. XX w.
92.	Dom przy ul. Piłsudskiego 58, ok. 1935 r.
93.	Dom przy ul. Piłsudskiego 68, XIX/XX w.
94.	Dom przy ul. Rzeszowskiej 15, pocz. XX w.
95.	Willa Ekstain przy ul. Rzeszowskiej 28, pocz. XX w.
96.	Willa Łucki przy ul. Rzeszowskiej 36, ok. 1900 r.
97.	Dom przy ul. Rzeszowskiej 37, ok. 1870 r.
98.	Dom przy Pl. Wolności 4-5, ok. 1900 r.
99.	Dom przy Pl. Wolności 6, po 1900 r.
100.	Dom przy Pl. Wolności 7, po 1900 r.
101.	Dom przy Pl. Wolności 8, po 1900 r.
102.	Dom przy Pl. Wolności 9, po 1900 r.
103.	Dom przy Pl. Wolności 10, po 1900 r.
104.	Dom przy Pl. Wolności 11, po 1900 r.
105.	Dom przy Pl. Wolności 12, XVIII/XIX w.
106.	Dom przy Pl. Wolności 13, po 1900 r.
107.	Dom przy Pl. Wolności 14, po 1900 r.
108.	Dom przy Pl. Wolności 15, po 1900 r.
109.	Dom przy Pl. Wolności 16, po 1900 r.
110.	Dom przy Pl. Wolności 17, po 1900 r.
111.	Dom przy Pl. Wolności 18-19, ok. poł. XIX w.
112.	Dom przy Pl. Wolności 20-21, ok. poł. XIX w.
113.	Dom przy Pl. Wolności 22, po poł. XIX w.
114.	Dom przy Pl. Wolności 23, ok. poł. XIX w.
115.	Dom przy Pl. Wolności 24, po 1900 r.
116.	Dom przy Pl. Wolności 25, po 1900 r.
117.	Dom przy Pl. Wolności 26, po 1900 r.
118.	Dom przy Pl. Wolności 27, l. 30 XX w.

119.	Dom przy Pl. Wolności 29, XVIII w.	
120.	Dom przy Pl. Wolności 30, XVIII w.	
121.	Dom przy Pl. Wolności 31, po 1900 r.	
122.	Dom przy Pl. Wolności 32, po 1900 r.	
123.	Dom przy Pl. Wolności 33-34, po 1900 r.	
124.	Dom przy Pl. Wolności 35, po 1900 r.	
125.	Dom przy Pl. Wolności 36-37, po 1900 r.	
126.	Dom przy Pl. Wolności 38-39, ok. 1860 r.	
127.	Dom przy Pl. Wolności 40, po 1900 r.	
128.	Dom przy Pl. Wolności 41, po 1900 r.	
129.	Dom przy Pl. Wolności 42, ok. 1860 r.	
130.	Dom przy Pl. Wolności 44, po 1900 r.	
131.	Dom przy Pl. Wolności 45, ok. 1900 r.	
132.	Dom przy Pl. Wolności 46, l. 20 XX w.	
133.	Dom przy Pl. Wolności 47, l. 20 XX w.	
134.	Dom przy Pl. Wolności 48, po 1900 r.	
135.	Dom przy Pl. Wolności 49-50, po 1900 r.	
136.	Dom przy Pl. Wolności 51, po 1852 r.	
137.	Dom przy Pl. Wolności 52, po 1900 r.	
138.	Dom przy Pl. Wolności 53, po 1900 r.	
139.	Dom przy Pl. Wolności 54, po 1900 r.	
140.	Dom przy Pl. Wolności 55, po 1900 r.	
141.	Dom przy Pl. Wolności 56, XVIII/XIX w.	
142.	Dom przy ul. Zielonej 2, pocz. XX w.	
143.	Dom przy ul. Zielonej 7, przed 1939 r.	
144.	Dom przy ul. Zielonej 13. l. 30 XX w.	
145.	Dom przy ul. Zielonej 19, pocz. XX w.	
146.	Cmentarz żydowski, 1830 r.	
147.	Dom nr 94, 4 ćw. XIX w.	Kolbuszowa Górna
148.	Dom nr 432, 1935 r.	
149.	Dom nr 463, ok. 1933 r.	
150.	Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela, 1914-1920	Kupno
151.	Kapliczka przy drodze Rzeszów- Kolbuszowa, ok. 1900 r.	
152.	Dom nr 156, 4 ćw. XIX	Nowa Wieś
153.	Kapliczka na skrzyżowaniu drogi Poręby Kupieńskie- Bukowiec oraz drogi podrzędnej, 1877 r.	Poręby Kupieńskie
154.	Zagroda nr 125: -dom, pocz. XX w.	
155.	Dom nr 5, 4 ćw. XIX w.	
156.	Dom nr 57, XIX/XX w.	
157.	Kościół parafialny p.w. św. Józefa Rzemieślnika, 1972-1979*	Przedbórz
158.	Dom nr 108, pocz. XX w.	
159.	Dom nr 317, l. 20 XX w.	
160.	Kapliczka obok nr 120, przy drodze głównej Kolbuszowa-Świerczów, 1 poł. XIX w.	Świerczów
161.	Kapliczka obok nr 39, 1897 r.	
162.	Dom nr 17, ok. 1915 r.	
163.	Układ planistyczny wsi sprzężonej z rezydencją i zespołem folwarcznym, k. XV w.	Werynia
164.	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena, k. XVIII w.	
165.	Kapliczka, 1870 r.	
166.	Zespół płacowy:	

	<ul style="list-style-type: none"> - pałac, 1900 r.*, - spichlerz, 1867 r.*, - wozownia i magazyn folwarczny, k. XIX w.*, - stajnia - obora, ok. poł. XIX w.*, - stodoła i magazyn pasz dla ryb, 4 ćw. XIX w.*, - dom administratora - kancelaria, dom kamerdynera, 4 ćw. XIX w. *, - kaplica, 1873 r.*, - park krajobrazowy, XIX w.*, - zespół stawów, nieznane*, - dom kucharza, ok. poł. XIX w., - rządówka i kuchnia czeladzi, 4 ćw. XIX w., - dom służby, 4 ćw. XIX w., - dom ogrodnika, k. XIX w., - budynek gospodarczy (zlewnia mleka), 4 ćw. XIX w., - dezynternia koni, 4 ćw. XIX w., - szklarnia, 1910 r., - kuźnia i stolarnia, k. XIX w., 	
167.	Kościół par. p.w. MB Królowej Polski, 1920-1935	
168.	Zagroda nr 251a: - dom 4 ćw. XIX w.	Widelka
169.	Zagroda nr 252: - dom pocz. XX w. - stodoła pocz. XX w.	
170.	Zagroda nr 487: - dom, 3 ćw. XIX w.	
171.	Zagroda nr 506: - dom, 4 ćw. XIX w.	
172.	Dom nr 9, 4 ćw. XIX w.	
173.	Dom nr 843, 1926 r.	
174.	Kapliczka obok nr 40, 1846 r.	

*obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego

W Gminnym Programie Opieki nad zabytkami miasta i gminy Kolbuszowa na lata 2020 – 2023 (Kolbuszowa 2019) dokonano oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Ogólny stan zachowania zabytków występujących w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Kolbuszowa uznano za dobry.

Większość zabytków należy do osób prywatnych. Wśród nich dominują obiekty mieszkalne i gospodarcze w stanie technicznym dobrym lub bardzo dobrym. Duża część budynków mieszkalnych, zwłaszcza drewnianych, w ostatnich latach przeszła gruntowną przebudowę. Jako obiekty zaniedbane lub o złym stanie zachowania wskazano: dom nr 58 oraz szopę nr 61A w miejscowości Domatków, domy przy ulicach: Mickiewicza 4, Mickiewicza 25, Piłsudskiego 14, Piłsudskiego 21, Piłsudskiego 31, Rzeszowskiej 15 i Wolności 47 w Kolbuszowej oraz dom nr 251a i stodołę nr 252 w miejscowości Widelka.

Obiekty o funkcjach sakralnych również charakteryzują się dobrym lub bardzo dobrym stanem zachowania. Zróżnicowany jest natomiast stan techniczny obiektów wchodzących w skład zespołów dworsko parkowych i folwarków w Kolbuszowej i Weryni. Zadbane obiekty to m.in. dawna murowana oficyna przy ul. Kościuszki 6 wpisana do rejestru zabytków, mondatariat przy ul. Kolejowej 2 w Kolbuszowej oraz pałac w Weryni. Natomiast zły stan zachowania prezentują: dawna drewniana oficyna dworska przy ul. 11 Listopada 6 oraz dawny czworak i spichlerz z zespołu folwarczno – przemysłowego w Kolbuszowej, a także większość obiektów wchodzących w skład zespołu pałacowo – parkowego w Weryni. Pozostałe obiekty zabytkowe to budynki usługowe i przemysłowe oraz kapliczki przeważnie w dobrym stanie technicznym.

Do istotnych zagrożeń obiektów zabytkowych na terenie gminy należy zaliczyć wprowadzanie współczesnych form zabudowy, które wypierają pozostałości tradycyjnego, drewnianego budownictwa ludowego. Zagrożeniem jest również dowolne remontowanie obiektów, mogące prowadzić m.in. do likwidacji dekoracji architektonicznych, czy zamurowywania otworów okiennych. Ważnym problemem są również możliwości finansowania prac przy obiektach zabytkowych związane z rosnącymi kosztami renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych oraz ich zachowania. Realne potrzeby często przekraczają środki finansowe przeznaczane na te cele. Element finansowy jest często czynnikiem hamującym wszelkie prace rewitalizacyjne.

Oprócz wyżej wymienionych obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, na terenie gminy występują stanowiska archeologiczne. Obszar miasta i gminy Kolbuszowa został rozpoznany w ramach AZP – Archeologicznego Zdjęcia Polski (arkusze AZP: 98-73, 98-74, 99-73, 99-74, 99-75, 100-73, 100-74, 100-75). Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa znajduje się 135 stanowisk archeologicznych, które przedstawiono w tabeli nr 6. Jedno stanowisko (AZP 99-75/3-1) zostało wpisane do rejestru zabytków pod nr A-820 z dnia 30.12.1972 r. Jest to punkt osadnictwa z epoki mezolitu, ślad osadnictwa z epoki kamienia oraz punkt osadnictwa pochodzący z XVII – XVIII w. w miejscowości Werynia. Pozostałe stanowiska ujęte są w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 6. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy i miasta Kolbuszowa *opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Kolbuszowa*

L.P.	Nr AZP stanowiska archeologicznego	Miejscowość
1.	100-74/1-1	Bukowiec
2.	100-74/2-2	
3.	100-73/1-2	Huta Przedborska
4.	100-73/2-8	
5.	100-73/3-9	
6.	100-73/4-10	
7.	100-73/5-11	
8.	99-75/1-2	Kłapówka
9.	99-75/2-3	
10.	99-74/1-1	Kolbuszowa
11.	99-73/9-7	
12.	99-74/2-2	
13.	99-74/3-4	
14.	99-74/4-5	
15.	99-74/5-6	
16.	99-74/6-7	
17.	99-74/7-8	
18.	99-74/8-9	
19.	99-74/9-32	
20.	99-74/10-33	Kolbuszowa Dolna
21.	98-74/1-18	
22.	98-74/2-19	
23.	98-74/3-20	
24.	98-74/4-21	

25.	98-74/5-22	Kolbuszowa Górna	
26.	98-74/6-23		
27.	99-74/1-3		
28.	99-74/4-10		
29.	99-74/5-11		
30.	99-74/6-12		
31.	99-74/7-13		
32.	99-74/8-14		
33.	99-74/9-15		
34.	99-74/10-16		
35.	99-74/11-17		
36.	99-74/12-18		
37.	99-74/13-19		
38.	99-74/14-20		
39.	99-74/15-21		
40.	99-74/16-22		
41.	100-74/2-3		
42.	100-74/3-4		
43.	99-74/13-23		Kupno
44.	100-74/3-5		
45.	100-74/4-6		
46.	100-74/5-7		
47.	100-74/6-8		
48.	100-74/7-9		
49.	100-74/8-10		
50.	100-74/9-11		
51.	100-74/10-12		
52.	100-74/11-13		
53.	100-74/12-14		
54.	100-75/1-23		
55.	100-75/2-24		
56.	99-73/1-2	Nowa Wieś	
57.	99-73/2-3		
58.	100-74/2-15	Poręby Kupieńskie	
59.	100-74/3-16		
60.	100-74/4-17		
61.	100-74/5-18		
62.	100-74/6-19		
63.	100-74/7-20		
64.	100-74/8-21		
65.	100-74/9-22		
66.	100-74/10-23		
67.	100-74/11-24		
68.	100-75/1-25		
69.	100-73/4-21		Przedbórz
70.	100-73/3-20		

71.	100-73/5-22		
72.	100-74/1-25		
73.	100-74/2-26		
74.	98-73/1-6	Świerczów	
75.	98-73/2-17		
76.	98-73/3-18		
77.	98-73/4-19		
78.	98-73/5-20		
79.	98-74/17-40		Werynia
80.	98-74/1-4		
81.	98-74/2-5		
82.	98-74/5-6		
83.	98-74/6-7		
84.	98-74/7-8		
85.	98-74/8-9		
86.	98-74/13-10		
87.	98-74/14-37		
88.	98-74/16-29		
89.	98-75/4-7		
90.	99-74/18-24		
91.	99-74/19-25		
92.	99-74/20-26		
93.	99-74/21-27		
94.	99-74/22-28		
95.	99-74/23-29		
96.	99-74/24-30		
97.	99-74/25-31		
98.	99-75/3-1*		
99.	99-75/9-9		
100.	99-75/10-10		
101.	99-75/11-11		
102.	99-75/12-12		
103.	98-74/15-38	Werynia Kolonia	
104.	99-75/9-13	Widelka	
105.	99-75/10-14		
106.	99-75/11-15		
107.	99-75/12-16		
108.	99-75/13-17		
109.	99-75/14-18		
110.	99-75/15-19		
111.	99-75/16-20		
112.	99-75/17-21		
113.	100-75/1-2		
114.	100-75/2-3		
115.	100-75/4-27		
116.	100-75/5-28		

117.	100-75/6-29	Zarębki
118.	100-75/7-30	
119.	100-75/8-31	
120.	98-74/1-11	
121.	98-74/2-12	
122.	98-74/3-13	
123.	98-74/4-41	
124.	98-74/5-42	
125.	98-74/6-43	
126.	98-74/7-44	
127.	98-74/8-45	
128.	98-74/9-46	
129.	98-74/10-47	
130.	98-74/11-48	
131.	98-74/12-49	
132.	98-74/13-50	
133.	98-74/14-51	
134.	98-74/15-53	
135.	98-74/16-54	

*obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego

Duża część stanowisk związana jest z okresem epoki kamiennej, zwłaszcza paleolitu, mezolitu i neolitu. Stanowiska te występują w miejscowościach: Kolbuszowa Górna, Kupno, Poręby Kupieńskie, Werynia i Widełka. W okresie neolitu nastąpił ogromny skok cywilizacyjny, który wiązał się głównie z opanowaniem umiejętności uprawy roli i hodowli zwierząt. Wtedy też po raz pierwszy zaczęto wykonywać naczynia z gliny, które wypalano w ogniskach. W młodszej oraz późnej epoce brązu nastąpił rozwój jednostki kulturowej – kultury łużyckiej. Stanowiskiem pochodzącym z tego okresu na terenie gminy Kolbuszowa jest stanowisko nr AZP 99-74/1-3 w Kolbuszowej Górnej określone jako cmentarzysko ciałopalne, gdzie natrafiono na popielnicę z przepalonymi kośćmi. Kolejną kulturą archeologiczną widoczną na terenie gminy jest kultura przeworska, związana z epoką żelaza. Stanowiska z nią związane występują w miejscowościach Świerczów (AZP 98-73/2-17) oraz Kupno (AZP 100-74/10-12). W okresie od 2 poł. IV w. n.e. do końca wieku V, miały miejsce znaczne ruchy ludnościowe, określane mianem „wędrowki ludów”. Na skutek tych przemieszczeń napłynęła ze wschodu na ziemię dzisiejszej Polski ludność słowiańska. Miało to miejsce na początku VI w. Na ten czas datuje się początek wczesnego średniowiecza, który trwał do połowy XIII w. Z tym okresem na terenie gminy Kolbuszowa można łączyć jedynie dwa stanowiska zlokalizowane na terenie miejscowości Widełka: nr AZP 100-75/5-28 i AZP 100-75/7-30. Więcej stanowisk występujących na terenie gminy datowana jest na okres późnego średniowiecza (2 poł. XIII – XV w.) m.in. ślady osadnictwa w miejscowościach Kolbuszowa Dolna (AZP 98-74/2-19) oraz Werynia (AZP 99-75/11-11 i AZP 99-75/12-12). Dość dużo stanowisk pochodzi także z okresu nowożytnego. Jednym z ważniejszych jest stanowisko nr AZP 99-74/10-33 w Kolbuszowej – pozostałości po dawnym zespole dworsko – parkowym oraz stanowiska określone jako huta szkła: nr AZP 100-73/5-11 w miejscowości Huta Przedborska oraz nr AZP 100-73/4-21 i AZP 100-73/3-20 w miejscowości Przedbórz. Na ich obszarze odkryto fragmenty pieców hutniczych i odpady produkcyjne.

Głównym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych występujących na terenie miasta i gminy Kolbuszowa są inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa

mieszkaniowego i przemysłowego). Ponadto istotne zagrożenie dla stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Wiele zagrożeń wynika z intensywnego rozwoju gospodarczego. Oprócz używania ciężkiego sprzętu rolniczego należy tu wymienić również budowę dróg, rozbudowę sieci infrastruktury technicznej i rozwój turystyki.

Na terenie gminy i miasta Kolbuszowa nie zidentyfikowano obiektów, które można uznać za dobra kultury współczesnej (dobra kultury niebędące zabytkami, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, które cechuje wysoka wartość artystyczna lub historyczna).

Wnioski w zakresie dziedzictwa kulturowego:

- **Obszar miasta i gminy Kolbuszowa jest stosunkowo bogaty w zakresie zasobów dziedzictwa kulturowego.**
- **Na dziedzictwo kulturowe gminy Kolbuszowa składają się przede wszystkim zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków.**
- **Pośród obiektów będących materialnymi śladami przeszłości gminy można wyróżnić następujące grupy: sakralne (kościół, kapliczki przydrożne), domy mieszkalne oraz nieliczne pozostałości po obiektach dworskich i folwarcznych.**
- **O bogatej przeszłości obszaru gminy Kolbuszowa świadczą również liczne stanowiska archeologiczne z różnych okresów historycznych (135 stanowisk).**
- **Najmocniejszą stroną dziedzictwa kulturowego gminy są zabytkowe założenia wieloprzestrzenne: układ urbanistyczny miasta, układ urbanistyczny wsi Werynia oraz zespół pałacowy w Weryni, zespół pałacowo – folwarczny w Kolbuszowej oraz Zespół obiektów budownictwa ludowego Lasowiaków i Rzeszowiaków w Muzeum Kultury Ludowej. Kierunki działań ochronnych w ich obrębie powinny polegać przede wszystkim na utrzymaniu kompozycji przestrzennej poszczególnych założeń, a także na zachowaniu zabytkowych budynków.**
- **Stan techniczny obiektów zabytkowych na terenie gminy jest zróżnicowany. W najbliższych latach należy podjąć działania zmierzające do rewaloryzacji najcenniejszych obiektów i zespołów zabudowy.**

ROZDZIAŁ 8
REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM
LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW
PRIORYTETOWYCH

Audyty krajobrazowe identyfikują krajobrazy występujące na obszarze danego województwa, wskazują lokalizację krajobrazów priorytetowych, granice: parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO. Ponadto, audyt krajobrazowy wskazuje: zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów obszarów chronionych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące ochrony tych krajobrazów, a także lokalne formy architektoniczne w obrębie krajobrazów priorytetowych.

W związku z nałożonym ustawowo obowiązkiem, Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 23 marca 2019 roku Uchwałą Nr 32/827/19 przystąpił do sporządzenia „Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego” oraz wyznaczenia jednostki odpowiedzialnej za wykonanie zadania.

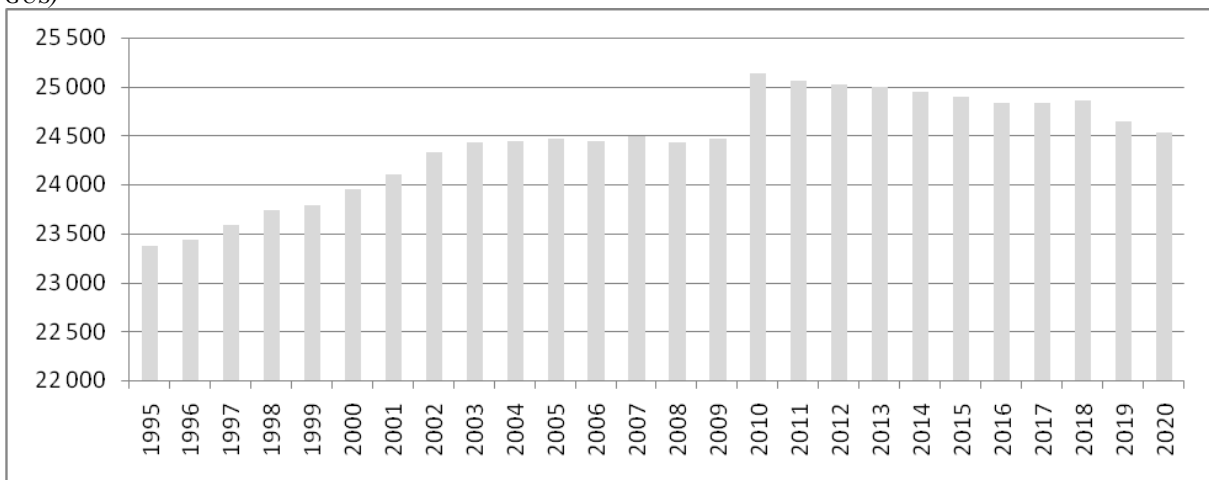
Na etapie sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Kolbuszowa, prace nad audytem krajobrazowym są we wstępnej fazie, w związku z czym rekomendacje i wnioski nie są jeszcze znane.

ROZDZIAŁ 9 DEMOGRAFIA

Miasto i gminę Kolbuszowa zamieszkuje 24 523 osób (stan na 31.12.2020 r.). Gęstość zaludnienia w 2020 r. wynosiła 143 os/km². Analizując dane demograficzne, można wskazać, iż w latach 1995 – 2005 liczba mieszkańców miasta i gminy systematycznie wzrastała, a następnie do 2009 r. utrzymywała się na stałym poziomie ok. 24 400 – 24 500 osób. W latach 2009 – 2010 nastąpił wzrost liczby mieszkańców do ponad 25 100 osób. Natomiast od roku 2010 można zaobserwować minimalną tendencję spadkową.

W 2020 r. mieszkańcy miasta i gminy Kolbuszowa zawarli 83 małżeństwa, co daje 3,3 małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

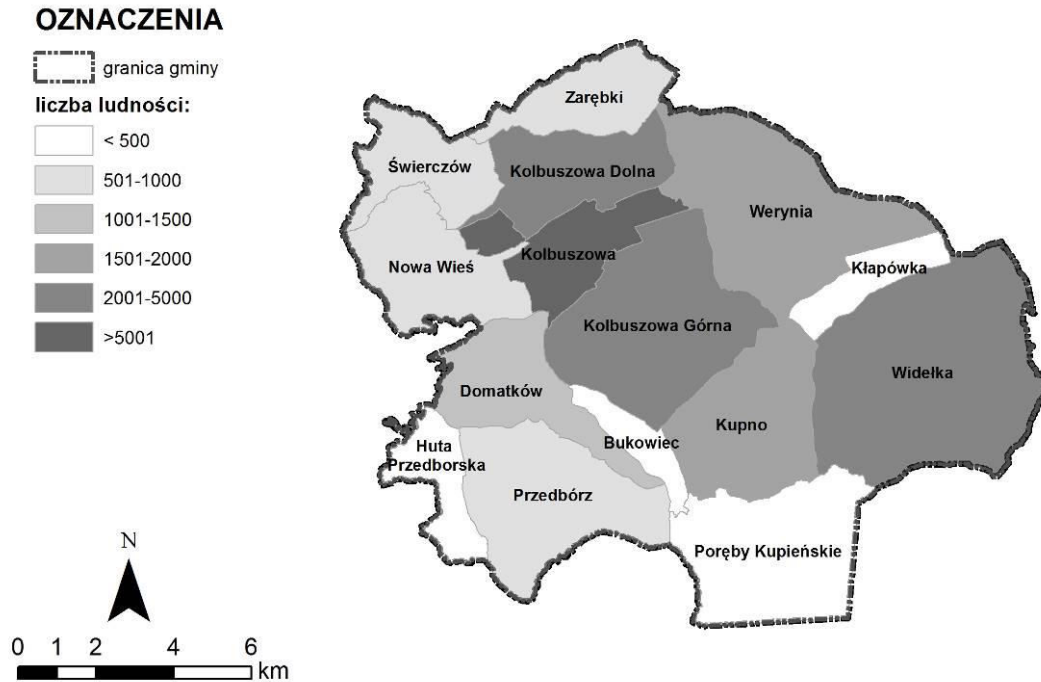
Wykres 1. Liczba ludności w mieście i gminie Kolbuszowa w latach 1995 – 2020 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Na rysunku nr 13 przedstawiono liczbę mieszkańców gminy zamieszkujących poszczególne miejscowości (stan na 31.12.2020 r.). Najwięcej osób zamieszkuje teren miasta Kolbuszowa. Według danych z urzędu Miejskiego w Kolbuszowej w 2020 r. miasto liczyło 8733 mieszkańców co stanowi ok. 36% całkowitej liczby mieszkańców gminy. W części wiejskiej gminy najbardziej zaludnione są miejscowości sąsiadujące z miastem: Kolbuszowa Górna i Kolbuszowa Dolna oraz miejscowość Widełka. Najmniej zaludnianym obrębem są Poręby Kupieńskie, które w 2020 r. zamieszkiwało 271 osób.

W tabeli nr 7. przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Kolbuszowa w poszczególnych miejscowościach w latach 2010, 2015 oraz 2020. Porównując dane z 2020 r. i 2010 r. najwyższy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w obrębach otaczających miasto Kolbuszowa, tj.: Kolbuszowa Dolna (+96), Nowa Wieś (+92) i Kolbuszowa Górna (+50). Największy spadek liczby mieszkańców zaobserwowano natomiast na terenie samego miasta. W roku 2020 w porównaniu do roku 2010 ubyło tam 710 mieszkańców. Ponadto zmniejszyła się także liczba osób zamieszkujących obręby zlokalizowane w południowo – wschodniej i południowej części gminy, czyli: Widełka (-48) oraz Przedbórz (-46).

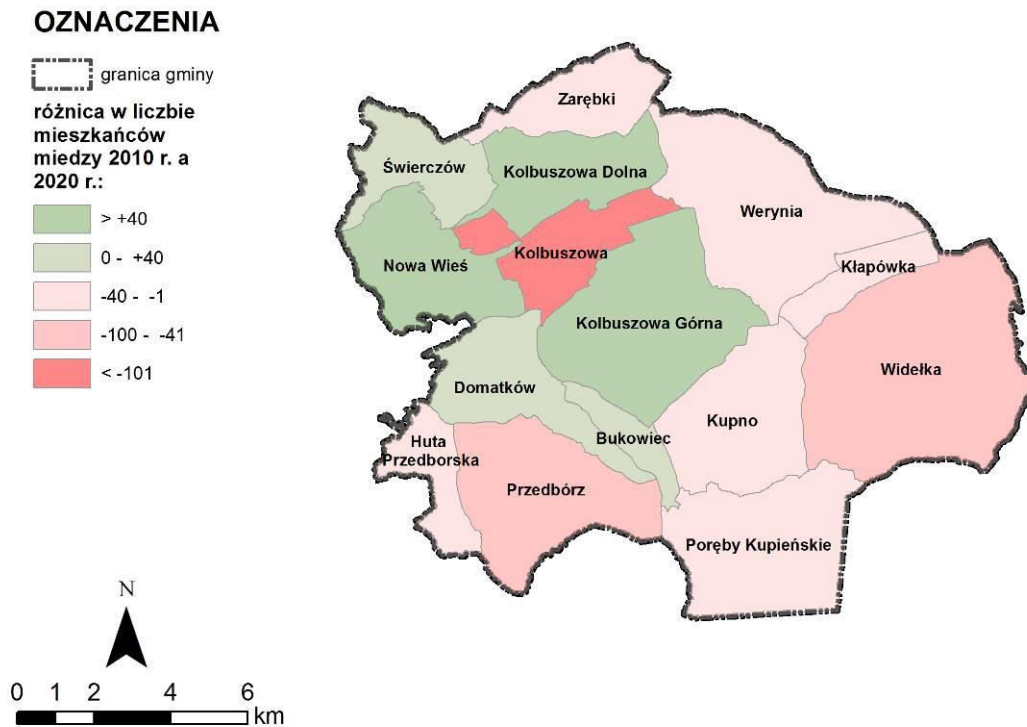
Rysunek 13 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w 2020 r. (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

Tabela 7. Liczba mieszkańców miasta i gminy Kolbuszowa w podziale na miejscowości w latach 2010, 2015 i 2020 (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

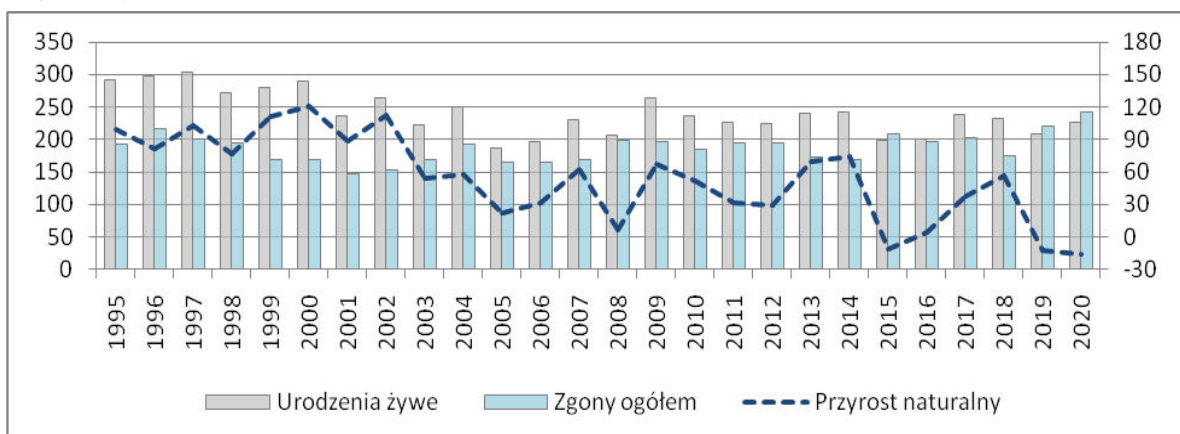
Miejscowość	Liczba mieszkańców gminy Kolbuszowa w latach:			Zmiana liczby mieszkańców w latach 2010-2020
	2010	2015	2020	
Miasto Kolbuszowa	9443	9179	8733	-710
Bukowiec	371	376	384	+13
Domańków	1035	1040	1047	+12
Huta Przedborska	300	293	282	-18
Kłapówka	233	214	211	-22
Kolbuszowa Dolna	2138	2211	2234	+96
Kolbuszowa Górna	2793	2819	2843	+50
Kupno	1555	1543	1525	-30
Nowa Wieś	712	756	804	+92
Poręby KUPIEŃSKIE	278	259	271	-7
Przedbórz	913	903	867	-46
Świerczów	566	586	602	+36
Werynia	1536	1523	1529	-7
Widelka	2343	2332	2295	-48
Zarębki	916	881	896	-20
Razem:	25132	24915	24523	-609

Rysunek 14. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Kolbuszowa w latach 2010-2020 (źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w 2020 roku był ujemny i wynosił -0,65. W tym samym roku na terenie miasta i gminy urodziło się 226 dzieci. Stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w 2020 r. wynosił 0,93 i był wyższy od współczynnika dynamiki demograficznej dla województwa podkarpackiego (0,81) i od współczynnika dla całego kraju (0,74).

Wykres 2. Ruch naturalny na terenie miasta i gminy Kolbuszowa w latach 1995-2020 (opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Saldo migracji wewnętrznych w 2020 r. było ujemne i wynosiło -87 osób. Odnotowano wtedy 168 zameldowań i 268 wymeldowań w ruchu wewnętrznym.. Ponadto w 2020 r. zarejestrowano 13 zameldowań z zagranicy. W ostatnich latach współczynnik salda migracji utrzymuje się na poziomie ujemnym.

Tabela 8. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w mieście i gminie Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS)

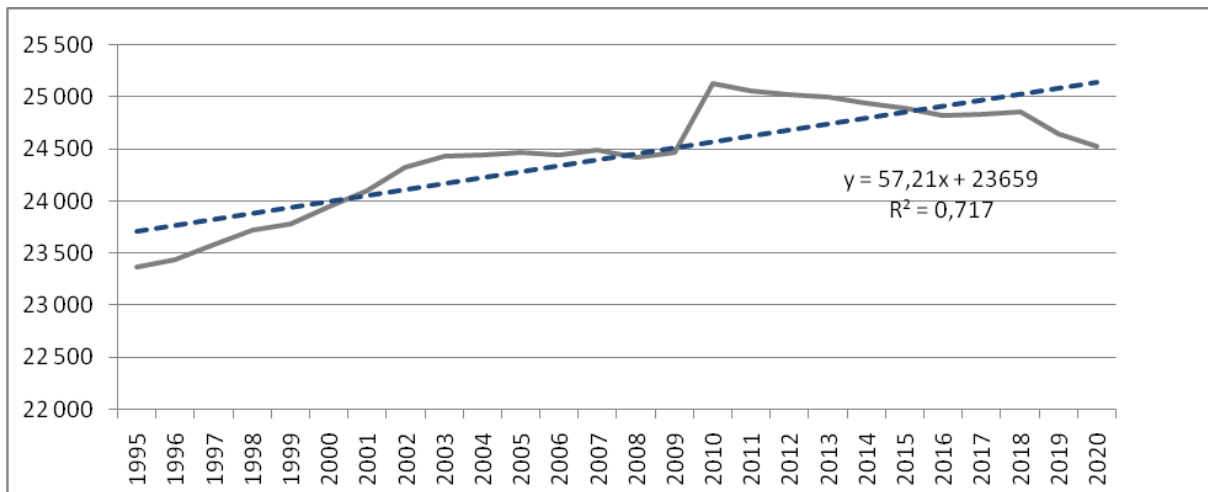
Kategoria	1995	2000	2005	2010	2015	2020
zameldowania w ruchu wewnętrznym	273	197	208	200	185	168
zameldowania z zagranicy	9	14	16	9	0	13
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	266	208	216	231	255	268
wymeldowania za granicę	1	8	13	4	0	0
saldo migracji	15	-5	-5	-26	-70	-87
saldo migracji – miasto	5	-14	1	-52	*	-91
saldo migracji – część wiejska	10	9	-6	26	*	4

*brak danych

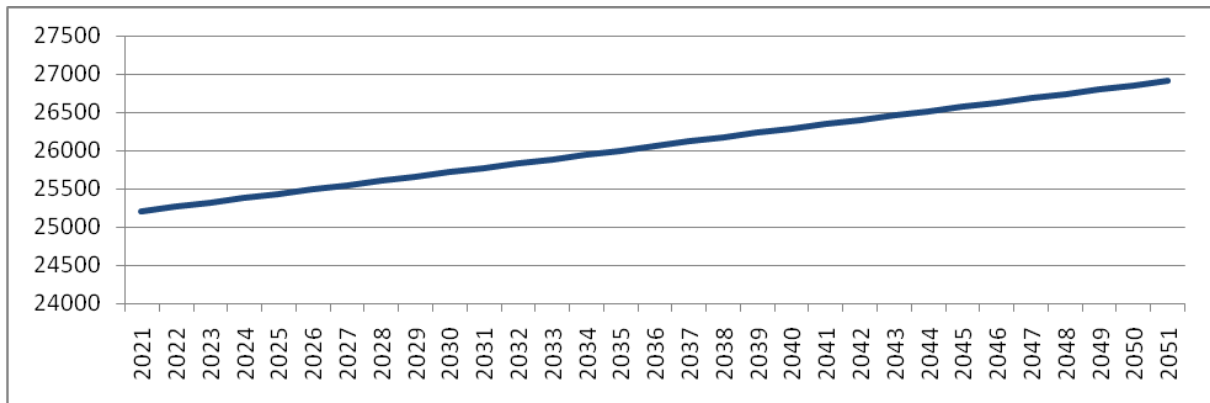
Wśród mieszkańców gminy przeważają osoby w wieku produkcyjnym. Stanowią one 63,5% ogółu ludności. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 16,7 %, zaś w wieku poprodukcyjnym – 19,9%. Liczba mieszkańców w tej ostatniej grupie systematycznie rośnie przy jednoczesnym spadku liczby osób zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w 2020 r. 57,8 i był niższy niż wskaźnik dla województwa podkarpackiego (63,7) i całego kraju (68,0).

Wykonując symulację potencjalnej liczby mieszkańców gminy Kolbuszowa do 2051 r. wykorzystano funkcję liniową. Na podstawie średniej wyników funkcji liniowej $y = 57,21 + 23\ 659$ i szacunkowej liczby ludności na podstawie prognozy GUS dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 wyznaczono prognozowaną liczbę mieszkańców miasta i gminy w okresie do 2051 roku. W roku 2030 liczba ludności wyniesie 25 719 osób, a w 2040 r. – 26 291 osób. Zgodnie z otrzymaną prognozą, w 2051 (perspektywa 30 lat) liczba mieszkańców miasta gminy Kolbuszowa wyniesie około 26 920 osób i zwiększy się w stosunku do roku 2020 o 9,8% (o 2 394 osób).

Wykres 3. Liczba ludności miasta i gminy Kolbuszowa w latach 1995 – 2020 – funkcja liniowa (opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Wykres 4. Symulacja potencjalnej liczby mieszkańców miasta i gminy Kolbuszowa do roku 2051 (opracowanie własne)

Wnioski w zakresie sytuacji demograficznej:

- **Od 2010 r. można zaobserwować systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy**
- **Analizując poszczególne miejscowości, w latach 2010 – 2020 w większości z nich nastąpiły zmiany liczby mieszkańców. Największy wzrost zanotowano obrębach otaczających miasto t.j.: Kolbuszowa Dolna (+96) oraz Nowa Wieś (+92), zaś największy spadek – w samym mieście Kolbuszowa (-710).**
- **Z roku na rok struktura wieku w gminie ulega pogorszeniu – systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym.**
- **Prognoza demograficzna dla gminy Kolbuszowa jest stosunkowo korzystna. Zgodnie z nią liczba mieszkańców gminy w perspektywie 30 – letniej wzrośnie do ok. 26 920 osób.**

ROZDZIAŁ 10 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

Sytuacja mieszkaniowa:

Według danych GUS za rok 2020, na terenie miasta i gminy Kolbuszowa znajduje się 6206 budynków mieszkalnych i 7 463 mieszkania. Ich łączna powierzchnia użytkowa wynosi 658 155 m² (w tym 2 886 m² na terenie miasta). Oznacza to, że na każdego mieszkańca w 2020 r. przypadało średnio 26,7 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Ponad 84,4% budynków mieszkalnych na terenie gminy posiada dostęp do sieci wodociągowej, jednak tylko 37,0% podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. w zasobie mieszkaniowym Gminy Kolbuszowa znajdowało się 107 mieszkań, z których:

- 93 znajduję się na terenie miasta (w tym 39 w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych),
- 14 znajduję się na terenie sołectw.

Ponadto wg danych GUS w zasobie gminy w 2020 r. znajdowało się 52,4 ha gruntów pod budownictwo mieszkaniowe.

Rynek pracy:

Według danych GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosił w 2020 r. 5,1%. Był to wskaźnik niższy niż dla powiatu kolbuszowskiego (5,2%) oraz dla województwa podkarpackiego (6,7% na koniec 2020 r.). Wśród bezrobotnych dominują kobiety – w 2020 r. stopa bezrobocia u kobiet wynosiła 6,0%, zaś u mężczyzn – 4,3%. Analizując dane dotyczące liczby osób bezrobotnych na terenie gminy Kolbuszowa można zauważyć, że od roku 2012 do 2019 następował jej systematyczny spadek.

W 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie kolbuszowskim wynosiło 4 220,93 zł, co stanowi 76,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Tabela 9. Bezrobotni na terenie gminy Kolbuszowa w latach 2010 – 2020 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Bezrobotni	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	1 507	1 568	1 563	1 615	1 384	1 181	1 023	870	710	682	799
mężczyźni	780	789	793	835	705	567	499	409	342	309	358
kobiety	727	779	770	780	679	614	524	461	368	373	441

Opieka społeczna:

Podstawową instytucją działającą w zakresie opieki społecznej na terenie gminy jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbuszowej. Realizuje on zadania zlecone gminie przez administrację rządową, przy zapewnieniu środków z budżetu państwa oraz zadania własne Gminy. Zadania te realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Polegają one głównie na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozpoznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

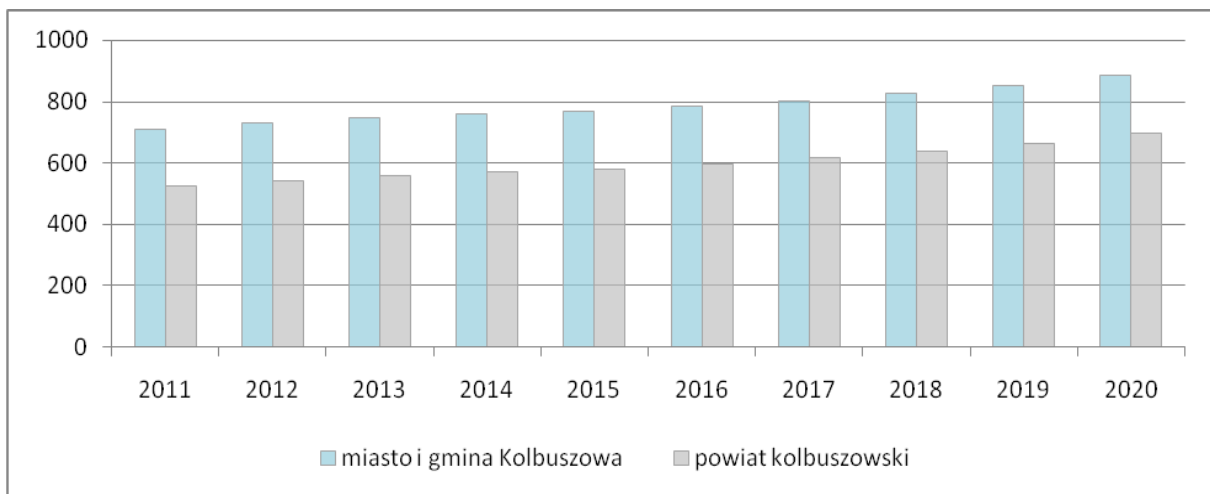
Jak wynika z danych GUS, w 2010 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 801 rodzin, w 2015 r. – 724 rodzin, w 2019 r. – 555 rodzin, zaś w 2020 r. – 427 rodzin. Łączna liczba

beneficjentów pomocy społecznej wynosiła w 2020 r. 1066 osób, co stanowiło ok. 4% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Podmioty gospodarcze:

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa w 2020 r. było zarejestrowanych 2 182 podmioty gospodarki narodowej (o 74 więcej niż w roku poprzednim). Przeważają podmioty zarejestrowane w sektorze prywatnym, które stanowią 97,16% wszystkich znajdujących się na terenie gminy. W latach 2011–2020 można było zaobserwować stały wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. W roku 2020 wskaźnik ten wyniósł 886 – jest to wartość wyższa niż wskaźnik dla powiatu kolbuszowskiego (696) i nieco niższa niż wskaźnik dla całego województwa podkarpackiego (888).

Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w latach 2011 – 2020 (opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS)

W 2020 r. zarejestrowano 158 nowych podmiotów (o 1 więcej niż w roku poprzednim). Wśród nich 61,4% stanowiły podmioty prowadzące pozostałą działalność, a 38,0% podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa. W 2020 r. wyrejestrowano z kolei 82 podmioty (o 7 mniej niż w roku poprzednim). Najwięcej z nich należy do grupy prowadzącej pozostałą działalność gospodarczą – 60 i grupy przemysł i budownictwo – 21.

W gminie Kolbuszowa dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego stanowią one 95,51% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Na terenie gminy występują jedynie 3 podmioty zatrudniające ponad 250 pracowników.

Tabela 10. Podmioty wg klas wielkości w latach 2011 – 2018 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Kategoria wielkości	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	1 784	1 827	1 864	1 898	1 912	1 950	1 994	2 053	2 108	2 182
0 - 9	1 658	1 713	1 753	1 787	1 804	1 846	1 894	1 955	2 010	2 084
10 - 49	110	94	91	92	89	85	84	82	82	82
50 - 249	13	17	17	16	16	16	13	13	13	13
250-999	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa znajduje się Kolbuszowska Podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec, obejmująca trzy działki o łącznej powierzchni ok. 7,99 ha. Teren ten zlokalizowany jest w północno wschodniej części miasta Kolbuszowa, w rejonie ulic

Sokołowskiej, Żytniej i Leśnej. Cały teren w granicach strefy ekonomicznej, jak i sąsiadujący z nimi obszar cieszył się dużym zainteresowaniem inwestorów, a wszystkie grunty zostały oddane w użytkowanie wieczyste lokalnym przedsiębiorcom.

Rolnictwo:

Zgodnie z przeprowadzonym w 2010 roku Powszechnym Spisem Rolnym (GUS 2010), na terenie gminy Kolbuszowa istniało 2569 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni ok. 9510 ha. Dominują gospodarstwa małe i średnie – w przedziale wielkości do 15 ha mieści się 1943 gospodarstw, co stanowi ok. 76% wszystkich gospodarstw rolnych w gminie.

Tabela 11. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Kolbuszowa w 2010 r. (opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS)

Zwierzęta w gospodarstwach rolnych	pogłowie [szt.]
bydło	1 345
trzoda chlewna	3 555
konie	270
drób	85 279

Tabela 12. Powierzchnie zasiewów na terenie gminy Kolbuszowa 2010 r. (opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS)

Rodzaj uprawy	powierzchnia zasiewów [ha]
zboża	2 194,87
kukurydza na ziarno	15,32
ziemniaki	351,38
warzywa gruntowe	8,00
uprawy przemysłowe	6,99

Ochrona zdrowia:

Na terenie gminy Kolbuszowa świadczone są usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, a także leczenia szpitalnego. Według danych GUS z 2020 r., na terenie gminy znajdują się 5 przychodni podlegających samorządowi terytorialnemu. W 2020 roku przychodnie te udzieliły 42 097 porad lekarskich.

Na terenie gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kolbuszowej mieszczący się przy ul. Grunwaldzkiej 4, w ramach którego funkcjonują:

- Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II (z oddziałami: chirurgii ogólnej, urologii, chorób wewnętrznych, rehabilitacji leczniczej, anestezjologii i intensywnej terapii oraz nefrologii i dializoterapii),
- Przychodnia Publiczna nr 1, ul. Obrońców Pokoju 74 w Kolbuszowej (w której działają: poradnia urologiczna, poradnia kardiologiczna, poradnia laryngologiczna, poradnia ginekologiczno – położnicza, poradnia dermatologiczna, poradnia chirurgii ogólnej, poradnia ortopedyczna, poradnia nefrologiczna, poradnia reumatologiczna, poradnia endokrynologiczna, poradnia medycyny pracy, poradnia dziecięca oraz poradnia podstawowej opieki zdrowotnej),
- Przychodnia Publiczna nr 2, ul. Tyszkiewiczów 2 w Kolbuszowej (poradnia chorób płuc oraz poradnia podstawowej opieki zdrowotnej),
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Przedborzu (poradnia podstawowej opieki zdrowotnej),
- Wiejski ośrodek Zdrowie w Widelce (poradnia podstawowej opieki zdrowotnej),
- Ambulatorium Nocnej i świątecznej Opieki Zdrowotnej,

- Zakład Opiekuńczo – Lecznicy, ul. Obrońców Pokoju 74a w Kolbuszowej.

Ponadto mieszkańcy mają dostęp do sześciu ogólnodostępnych aptek zlokalizowanych na terenie gminy, są to:

- Apteka „MOJEJ MAMY”,
- Apteka „MEDIMO”,
- Apteka „RÓŻANA”,
- Apteka Prywatna,
- Apteka „ZDROWIE”,
- Apteka „Dr. Optima”.

Oświata:

W mieście i gminie Kolbuszowa infrastrukturę edukacyjną tworzą placówki przedszkolne, szkoły podstawowe oraz szkoły ponadgimnazjalne.

Wychowanie przedszkolne świadczone jest przez 10 placówek w tym 6 placówek publicznych. Ponadto w szkołach podstawowych na terenie gminy istnieje 8 oddziałów przedszkolnych. Publiczne placówki przedszkolne na terenie miasta i gminy Kolbuszowa to:

- Przedszkole Publiczne Nr 1 w Kolbuszowej,
- Publiczne Przedszkole Nr 2 w Kolbuszowej,
- Przedszkole Publiczne Nr 3 w Kolbuszowej,
- Przedszkole Publiczne w Kolbuszowej Dolnej,
- Przedszkole Publiczne w Kolbuszowej Górnej,
- Publiczne Przedszkole w Widelce.

Opieką przedszkolną na terenie gminy w 2020 r. objęte było łącznie 752 dzieci.

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa edukacja na etapie podstawowym jest świadczona przez 11 placówek (w tym 1 specjalną) tworzących 124 oddziały. Na terenie gminy Kolbuszowa zlokalizowane są następujące placówki:

- Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Bukowcu,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Domatkowie,
- Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Kolbuszowej Górnej,
- Szkoła Podstawowa im. Janka Zawiszy w Przedborzu,
- Szkoła Podstawowa im. Kapitana Józefa Batorego w Weryni,
- Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Jadacha w Zarębkach,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Kolbuszowej,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Kolbuszowej,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kupnie,
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Widelce,
- Zespół Szkół Specjalnych w Kolbuszowej Dolnej.

Według danych GUS w 2020 r. do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało 1 801 uczniów. Na jeden oddział przypadało 15 uczniów, czyli więcej niż w powiecie kolbuszowskim (13).

W gminie Kolbuszowa dostępna jest oferta edukacyjna na etapie ponadgimnazjalnym. Obejmuje ona licea ogólnokształcące, technika oraz branżowe szkoły zawodowe. Na terenie gminy znajduje się jedno liceum ogólnokształcące dla młodzieży – Liceum Ogólnokształcące im. Janka Bytnara

w Kolbuszowej. Według danych GUS w 2019r, do liceum ogólnokształcącego dla młodzieży uczęszczało łącznie 342 uczniów.

Kształcenie zawodowe na poziomie szkoły średniej oraz kształcenie na poziomie branżowej szkoły I stopnia dla młodzieży realizowane jest w 2 placówkach:

- Zespół Szkół Agrotechniczno – Ekonomicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Weryni,
- Zespół Szkół Technicznych im. Bohaterów Września 1939 r. w Kolbuszowej.

W 2019 r². do szkół średnich zawodowych uczęszczało 929 uczniów, czyli ok. 62,8% wszystkich uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych, natomiast do szkół branżowych 208 uczniów.

Ponadto na terenie gminy działa jedna szkoła artystyczna – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Kolbuszowej. Do której w 2020 r., wg. danych GUS uczęszczało 107 uczniów.

Kultura:

Na terenie gminy funkcjonuje Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej, z filiami w Kolbuszowej Górnej, Świerczowie, Domatkowie i Kłapówce. W domu kultury organizowane są zajęcia taneczne, plastyczne, wokalne oraz muzyczne. Przy domu kultury działa także Orkiestra Dęta, Zespół Ludowy Górniacy oraz amatorski teatr im. Aleksandra Fredry.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą również korzystać z Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kolbuszowej. Placówka ta umożliwia również korzystanie z komputera oraz internetu. Ponadto organizowane są w niej spotkania klubu książki oraz kolbuszowskiego klubu „Historyka”.

Na obszarze miejscowości Brzezówka (przysiółka wsi Domatków), Kolbuszowa oraz Kolbuszowa Górna zlokalizowane jest Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Najważniejszą częścią muzeum jest park etnograficzny, w którym na powierzchni ok. 30 ha zaprezentowano ponad 80 obiektów architektury drewnianej z przełomu XIX i XX wieku. Prezentują one kulturę Lasowiaków i Rzeszowiaków.

Ponadto na terenie gminy organizowanych jest wiele cyklicznych imprez kulturalnych, z których najważniejsze to: Dni Kolbuszowej, Prezentacje Twórczości Ludowej Lasowiaków, czy Jazz nad Nilem.

Sport i rekreacja:

Na terenie gminy Kolbuszowa znajdują się kryta Pływalnia „Fregata”, kompleks sportowy Fundacji na Rzecz Kultury Fizycznej i Sportu, składający się m.in. ze stadionu sportowego, boisk do piłki nożnej oraz bieżni lekkoatletycznej, boisko „Orlik” w Widelce, hala widowiskowo – sportowa w Liceum Ogólnokształcącym w Kolbuszowej. Ponadto na terenie gminy działają liczne kluby sportowe.

W gminie zlokalizowane są również ogólnodostępne place zabaw oraz siłownia plenerowa obok boiska sportowego „Orlik” w Widelce.

---

² Brak dostępnych danych GUS za rok 2020 r.

Fotografia 20 Pływalnia „Fregata”

Turystyka:

Ważną atrakcją turystyczną gminy jest Park Etnograficzny na terenie Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Zgromadzono tam ponad 80 obiektów dużej i małej architektury drewnianej, wśród której znajdują się m.in. chałupy, budynki inwentarskie, stodoły czy budynki użyteczności publicznej. Poszczególne obiekty zestawione są w zagrody według układu siedliska, a zagrody odtwarzają układ tradycyjnej zabudowy wsi. Na terenie muzeum można też podziwiać także inne obiekty związane z kulturą Lasowiaków i Rzeszowiaków jak: stroje ludowe, eksponaty związane z tradycyjnymi obrzędami, wyroby z ceramiki i drewna, czy narzędzia rolnicze.

Warte uwagi dla odwiedzających gminę Kolbuszowa są także dwie ścieżki przyrodniczo – edukacyjne. Ścieżka edukacyjno – przyrodnicza „Białkówka”, znajduje się w kompleksie leśnym Nadleśnictwa Kolbuszowa oraz leśnictwa Nowa Wieś. Długość ścieżki wynosi około 4 km, a czas przejścia około 3,5 godziny. Na trasie znajduje się 9 punktów przystankowych, a także tabliczki opisujące gatunki roślin. Natomiast ścieżka edukacyjno – przyrodnicza „Świerczówka” zlokalizowana jest na terenie wsi Świerczów. Obejmuje dwie zamknięte pętle: krótszą o długość 2,5 km oraz dłuższą o długości 5,3km. Na całej jej długości rozmieszczone są przystanki wyposażone w tablice, omawiające tematykę przyrodniczo – leśną. Ponadto sporą atrakcją ścieżki jest „mini zoo”, w którym zobaczyć można między innymi: strusie, świnki wietnamskie, dzikie króliki, kury ozdobne oraz pasące się konie.

Przez teren gminy Kolbuszowa przebiegają cztery oznakowane trasy rowerowe o różnym stopniu trudności:

- Niebieska (długość: 32,2 km, czas przejazdu: 3 – 4 godziny.) o przebiegu: Kolbuszowa – Domatków – Przedbórz – Huta Przedborska – Poręby Kupieńskie – Kupno – Bukowiec – Kolbuszowa;
- Zielona (długość: 17,2 km, czas przejazdu: 2 – 3 godziny) o przebiegu: Kolbuszowa – Kolbuszowa Górna – Kłapówka – Werynia – Kolbuszowa;
- Czerwona (długość: 3,5 km, czas przejazdu: 0,5 godziny), o przebiegu: Brzezówka – Nowa Wieś;
- Żółta (długość: 5,5 km, czas przejazdu: 1 godzina), o przebiegu: Werynia – Zarębki (Mechowiec).

Powyższe trasy przebiegają przez najciekawsze zakątki gminy, gdzie turyści mogą zobaczyć m.in. zabytki architektoniczne i sakralne znajdujące się na jej terenie, rezerwat „Zabłocie” czy ścieżkę przyrodniczą „Białkówkę”.

Ponadto na terenie gminy, w miejscowości Domatków znajduje się park rozrywki „Brzezovka”, który sąsiaduje z Muzeum Kultury Ludowej. Składa się on z trzech stref: parku jurajskiego, parku wodnego i placu zabaw oraz towarzyszącej im części gastronomicznej.

Na bazę noclegową w mieście składają się 2 obiekty, w których znajduje się 100 miejsc noclegowych.

Bezpieczeństwo

Na terenie gminy działa Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza w Kolbuszowej, która ponadto zabezpiecza także teren pozostałych pięciu gmin powiatu kolbuszowskiego.

Do zadań jednostki należy w szczególności:

- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczo – gaśniczych, likwidacji miejscowych zagrożeń oraz wykonywanie specjalistycznych czynności ratowniczych w przypadku powstania zagrożenia,
- utrzymywanie w gotowości sprzętu i urządzeń do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych,
- współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi i służbami,
- organizowanie ćwiczeń i doskonalenia zawodowego.

Ponadto na terenie Kolbuszowej działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej, włączonych do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego (OSP Kolbuszowa Dolna, OSP Kolbuszowa Górna, OSP Kupno, OSP Nowa Wieś, OSP Widełka) oraz 11 jednostek do niego nie włączonych (OSP Bukowiec, OSP Domatków, OSP Huta Przedborska, OSP Kłapówka, OSP Kolbuszowa, OSP Poręby Kupieńskie, OSP Przedbórz, OSP Świerczów, OSP Werynia, OSP Zarębki, OSP przy Kolbuszowskiej Fabryce Mebli).

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego, projektowanie przestrzeni, miejsc publicznych i budynków powinno uwzględniać potrzeby osób o ograniczonej mobilności i percepcji, w taki sposób, by były one użyteczne dla wszystkich, możliwie w największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Na terenie gminy Kolbuszowa wiele budynków użyteczności publicznej oraz miejsc publicznych zostało dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w mniejszym, bądź większym zakresie, np.:

- Urząd Miejski w Kolbuszowej – do budynku prowadzi wejście z podjazdem dla niepełnosprawnych, a przed budynkiem znajdują się dwa wydzielone, oznakowane miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami;
- Urząd Skarbowy w Kolbuszowej – na terenie parkingu wydzielono miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych, a drzwi wejściowe są przystosowane do przejazdu wózka inwalidzkiego;
- Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej – przed budynkiem znajduje się podjazd dla osób niepełnosprawnych, toalety są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a wszystkie pomieszczenia znajdują się na jednym poziomie;
- Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej – na terenie parkingu wydzielono 3 miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych, przy części z obiektów znajdują się podjazdy dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a część toalet jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Fotografia 21 Miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych przy rynku miejskim

Wnioski w zakresie warunków i jakości życia mieszkańców:

- Sytuacja mieszkaniowa w gminie jest zadowalająca. W ostatnich latach wzrastała liczba mieszkań i ich średnia powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy.
- Placówki oświatowe są dobrze rozwinięte, a ich liczba wystarczająca.
- Mieszkańcy gminy mają stosunkowo dobry dostęp do usług zdrowia, w tym do usług specjalistycznych.
- Wskaźnik bezrobocia w gminie wzrasta, a wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety.
- Na terenie miasta znajduje się podstrefa SSE „Euro – Park Mielec”.
- Liczba gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie spada.
- Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową.
- Pomimo dużej atrakcyjności gminy i całego regionu pod względem występowania ciekawych obiektów i obszarów zachęcających do uprawiania turystyki miejskiej jak i aktywnej, infrastruktura turystyczna nie jest wystarczająco rozwinięta – zwłaszcza w zakresie bazy noclegowej.

ROZDZIAŁ 11 ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Wraz z rozwojem gminy Kolbuszowa, powstają nowe potrzeby w zakresie bezpieczeństwa publicznego i obrony cywilnej. Nowe inwestycje, a także opracowywane plany miejscowe powinny umożliwiać realizację zadań obrony cywilnej związanych z bezpieczeństwem publicznym, co najmniej w zakresie: budownictwa ochronnego, zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych, skutecznego działania systemu alarmowania i ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze, hydrosferze oraz szeroko pojętym środowisku geograficznym i wczesnego ostrzegania mieszkańców o zagrożeniach.

Do istotnych zagrożeń, na które są narażeni mieszkańcy gminy należą: zagrożenia skażeniami promieniotwórczymi, zagrożenia pożarowe, zagrożenia spowodowane warunkami atmosferycznymi, zagrożenie epidemiologiczne oraz różnego typu zagrożenia komunikacyjne.

Zagrożenie skażeniami promieniotwórczymi:

Tego typu zagrożenie może nastąpić w wyniku: uszkodzenia źródeł promieniowania wykorzystywanych w procesach technologicznych, uwolnienia materiałów i opadów promieniotwórczych podczas składowania i transportu, uwolnienia substancji promieniotwórczych podczas awarii reaktorów jądrowych. Na terenie gminy Kolbuszowa zagrożenia radiologiczne mogą być spowodowane jedynie przez materiały radioaktywne stosowane w czujkach izotopowych montowanych w instalacjach sygnalizacyjno – alarmowych. Są to źródła o stosunkowo niewielkiej mocy, w związku z czym zasięg tych zagrożeń ma charakter lokalny. Przewóz materiałów radioaktywnych jest incydentalny i dotyczy bardzo małych ilości – praktycznie nie stwarzających zagrożenia. Należy liczyć się ponadto z zewnętrznym niebezpieczeństwem związanym z eksploatacją elektrowni jądrowych w Europie (6 czynnych elektrowni znajduje się w odległości około 350 km od granicy Polski).

Zagrożenie pożarowe:

Może ono wystąpić głównie w zwartej zabudowie poszczególnych miejscowości. Potencjalne zagrożenie pożarowe stwarzają większe obiekty handlowe, budynki inwentarskie w gospodarstwach rolnych oraz budynki użyteczności publicznej. Należy liczyć się również z zagrożeniami spowodowanymi wybuchem lub wtórną emisją toksycznych środków przemysłowych spowodowanych uszkodzeniami przesyłowych rurociągów gazu, zbiorników na stacjach benzynowych, stacjach LPG i punktach dystrybucji gazu propan–butan. Potencjalne zagrożenie pożarowe stwarzają również znajdujące się w granicach gminy kompleksy leśne i ogrody.

Zagrożenia w transporcie samochodowym:

Największe zagrożenie występuje na drodze krajowej nr 9 oraz na drogach wojewódzkich nr 875 i 987, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów niebezpiecznych i toksycznych oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Potencjalnym niebezpieczeństwem mogą być cysterny samochodowe przewożące niebezpieczne substancje chemiczne.

Zagrożenia w transporcie kolejowym:

Wynikają one z odbywającego się na linii kolejowej nr 71 ruchu towarowego. Zagrożeniem jest szeroko rozpowszechniony przewóz materiałów ropopochodnych, który nie podlega monitorowaniu i może odbywać się nawet po torowiskach o gorszym stanie technicznym. Miejscami szczególnie narażonymi są przejazdy kolejowe.

Zagrożenia spowodowane warunkami atmosferycznymi:

Do zagrożeń, do jakich może dojść na terenie gminy, należy zaliczyć susze, a także ostatnio częściej spotykane nawałnice, które głównie powodują zniszczenia dachów.

Dodatkowo lokalnie może dochodzić do podtopień w przypadku długotrwałych lub bardzo intensywnych opadów. W związku z tym wskazane jest niezabudowywanie naturalnych dolin rzecznych, ani obniżenie terenu oraz dbałość o systemy odwadniające i melioracyjne.

Zagrożenia epidemiologiczne:

Epidemia to masowe szerzenie się określonej choroby, zwłaszcza zakaźnej w zbiorowisku ludzkim w określonym czasie na obszarze, na którym choroba o tym samym nasileniu w poprzednich latach nie występowała.

Zasady postępowania w razie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii określają przepisy odrębne z zakresu zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych.

ROZDZIAŁ 12
WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Kolbuszowa nie występują osuwiska, a także tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

Ponadto zgodnie z Przeglądową Mapą Osuwisk i Obszarów Predysponowanych do Występowania Ruchów Masowych opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach realizacji Projektu Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO), na terenie gminy Kolbuszowa nie występują obszary predysponowane do rozwoju ruchów masowych (na podstawie budowy geologicznej i morfologii terenu).

ROZDZIAŁ 13

WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWNIU TERENÓW WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODREBNYCH

Rezerwat przyrody „Zabłocie”:

Dla obszaru Rezerwatu przyrody „Zabłocie” nie sporządzono dotychczas planu ochronnego. Zasady zagospodarowania terenów położonych w obrębie granic rezerwatu, określone są w przepisach odrębnych z zakresu ochrony przyrody.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska:

Dla obszaru Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska nie sporządzono dotychczas planów zadań ochronnych (plan dla obszaru OSO Puszcza Sandomierska przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 4 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 został unieważniony wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 8 czerwca 2016 r., sygn. akt II SA/Rz 1110/15). Zasady zagospodarowania terenów położonych w obrębie obszaru Natura 2000, określone są w przepisach odrębnych z zakresu ochrony przyrody.

Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu:

Południowa i południowo – zachodnia część gminy położona jest w granicach Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z uchwałą Nr XXXIX/785/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Mielecko – Kolbuszowsko – Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ze zm., a także wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sokołowsko – Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu:

Północno wschodnia część gminy położona jest w granicach Sokołowsko – Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z uchwałą Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sokołowsko – Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ze zm., a także wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Pomniki przyrody:

Na terenie gminy ustanowiono 8 pomników przyrody. Zostały one powołane na mocy następujących aktów prawnych:

- Decyzja Nr RLS.VI-7140-31/80 z dnia 14 lipca 1980 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody,
- Decyzja Nr RLS.VI-7140-4/81 z dnia 27 lutego 1981 roku o uznaniu za pomnik przyrody,
- Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego z dn. 16 października 1991 r.,
- Uchwała Nr XXVIII/236/08 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 sierpnia 2008r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody.

W ich najbliższym otoczeniu obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody.

Użytki ekologiczne:

Na terenie gminy Kolbuszowa znajdują się trzy użytki ekologiczne położone w miejscowościach: Świerczów, Nowa Wieś oraz Poręby Kupieńskie. Obowiązują dla nich zasady zagospodarowania zgodnie z Rozporządzeniem nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 6 grudnia 1996 r. ze zm., uchwałą Nr VI/67/11 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 marca 2011 r., uchwałą Nr XXI/251/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r., uchwałą Nr XXI/252/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r. a także wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Grunty rolne i leśne:

Grunty rolne klasy III (poza granicami administracyjnymi miasta) oraz grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Polega ona na ograniczeniu przeznaczenia gruntów na inne cele, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji, rekultywacji, przywracaniu lub poprawie wartości użytkowej, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, a także ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Wszelkie działania mające na celu zmianę przeznaczenia gruntów rolnych (na terenach wiejskich) i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne muszą być poprzedzone uzyskaniem zgody od właściwego organu na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych.

Strefa ograniczeń w realizacji zabudowy wynikających z przepisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych:

Na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się jedna elektrownia wiatrowa w miejscowości Werynia o mocy 250 kW i całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem ok. 55,5 m.

W Studium wyznaczono zasięg strefy ograniczeń w realizacji zabudowy wynikających z przepisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Objęty nią został teren położony w zasięgu 10-krotności wysokości istniejącej elektrowni wiatrowej. W jej obrębie obowiązuje zakaz realizacji budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa.

Złóża kopalin:

Występujące na terenie gminy Kolbuszowa udokumentowane złoża kopalin podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, zgodnie z którymi ochrona złóż kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złóż kopalin prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest zobowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do poprzedniego stanu inne elementy przyrodnicze.

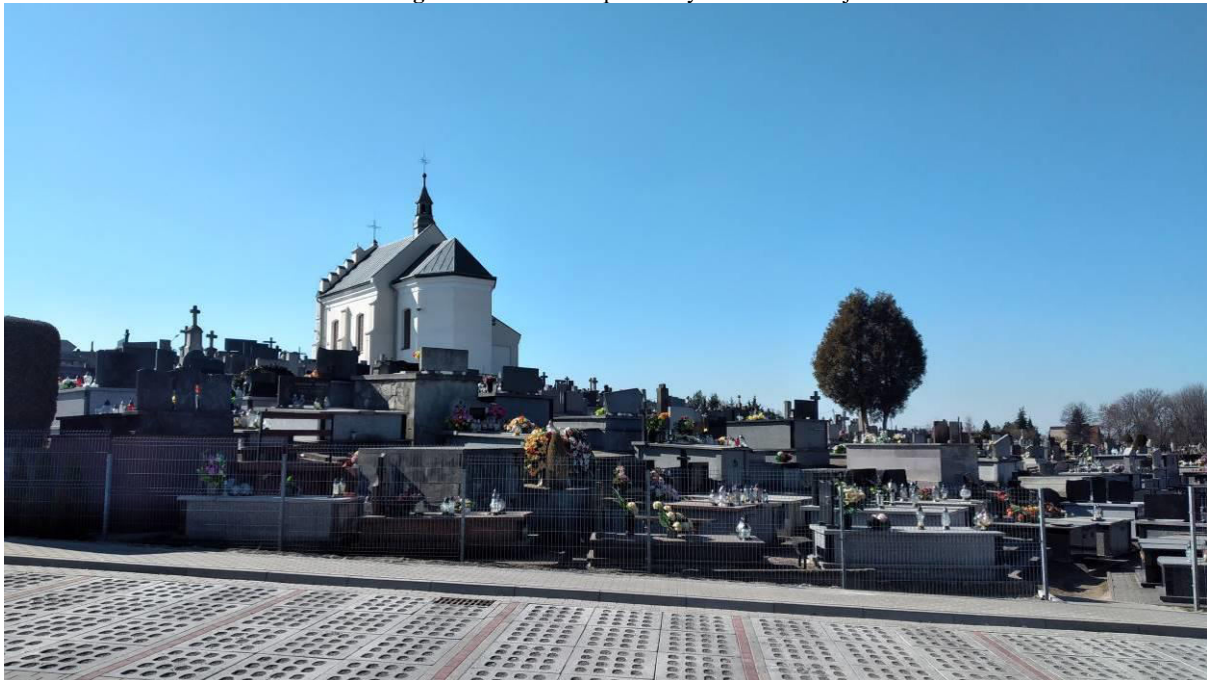
Strefy ochrony ujęć wody:

Na terenie gminy Kolbuszowa zlokalizowane jest ujęcie wód podziemnych Widelka, dla którego ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej oraz terenu ochrony pośredniej. Strefa ochronna została ustanowiona Rozporządzeniem Nr 33/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 12 września 2016 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej zlokalizowanego w miejscowości Widelka. Na jej terenie obowiązują ograniczenia, nakazy i zakazy wynikające z ww. rozporządzenia oraz z przepisów odrębnych z zakresu ochrony wód.

Cmentarze czynne:

Na terenie gminy znajduje się osiem czynnych cmentarzy rzymskokatolickich: w mieście Kolbuszowa oraz miejscowościach: Domatków, Kolbuszowa Dolna, Kupno, Poręby Kupieńskie, Przedbórz oraz dwa w Widelce. Ponadto na terenie gminy znajduje się jeden cmentarz komunalny w miejscowości Kolbuszowa Dolna.

Fotografia 22 Cmentarz parafialny w Kolbuszowej

Zgodnie z przepisami odrębnymi odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów.

Linie kolejowe:

Przez gminę Kolbuszowa przebiega linia kolejowa nr 71 relacji Ocice – Rzeszów. Zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu transportu kolejowego, budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m. W przypadku szpitali, domów opieki społecznej, obiektów rekreacyjno – sportowych, budynków związanych z wielogodzinnym pobytem dzieci

i młodzieży odległości te powinny być zwiększone, w zależności od przeznaczenia budynku, w celu zachowania norm dopuszczalnego hałasu w środowisku, określonych w odrębnych przepisach.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 07 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych drzewa i krzewy mogą być sytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego. Dodatkowo drzewa i krzewy, elementy ochrony akustycznej oraz zasłony odśnieżne w sąsiedztwie przejazdów i przejść kolejowych powinny być usytuowane w odległości zapewniającej warunki widoczności przejazdów i przejść, określone w przepisach o warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie.

Obiekty zabytkowe:

Na terenie gminy występują obszary oraz obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków. Ponadto występuje szereg obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, a także liczne stanowiska archeologiczne.

W odniesieniu do obiektów zabytkowych obowiązują zapisy zawarte w ustawie z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, a także organizację organów ochrony zabytków.

Inne tereny i obiekty:

Ograniczenia dla zabudowy wynikają także z przepisów odrębnych z zakresu dróg publicznych, które określają m.in. odległości w jakich mogą być usytuowane obiekty budowlane od poszczególnych rodzajów dróg.

Z przepisów dotyczących poszczególnych urządzeń infrastruktury wynikają warunki dotyczące lokalizacji i utrzymania tych urządzeń.

Pozostałe ograniczenia dla zagospodarowywania terenów i lokalizacji zabudowy wynikają z odrębnych, szczegółowych przepisów z zakresu prawa budowlanego.

ROZDZIAŁ 14
**WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD
PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO
SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA**

Złóża kopalin

Na terenie gminy Kolbuszowa występują złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz gazu ziemnego. Zgodnie z rejestrem udokumentowanych złóż kopalin Państwowego Instytutu Geologicznego na jej terenie występują następujące złoża:

- **Kolbuszowa Dolna (IB 2384):**
  - kopalina: surowce ilaste ceramiki budowlanej,
  - powierzchnia: ok. 44,881 ha,
  - położenie: Kolbuszowa Dolna,
  - stan zagospodarowania: złożo rozpoznane wstępnie,
  - forma złoża: pokładowe,
  - średnia miąższość złoża: 17,6 m,
  - zasoby geologiczne złoża: 7 767 tys. m³ (bilansowe),
- **Kolbuszowa – Kupno (IB 2383):**
  - kopalina: : surowce ilaste ceramiki budowlanej,
  - powierzchnia: ok. 61,910 ha,
  - położenie: Kupno, Kolbuszowa Górna,
  - stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane,
  - forma złoża: pokładowe,
  - średnia miąższość złoża: 37,8 m,
  - zasoby geologiczne złoża: 23 787, 57 tys. m³ (bilansowe),
- **Kupno (GZ 10132):**
  - kopalina: gaz ziemny
  - powierzchnia: ok. 283 ha,
  - położenie: Widełka, Poręby Kupieńskie
  - stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane,
  - zasoby geologiczne złoża: 93,14 mln. m³ (bilansowe).

Wody podziemne:

Północna część gminy Kolbuszowa znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 426 „Dolina Kopalna Kolbuszowa”, którego granice zostały określone w dokumentacji hydrogeologicznej zatwierdzonej decyzją Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr KDH 1/013/6037/97 z 18 lipca 1997 r. Jest to zbiornik wód porowych, które występują w obrębie doliny kopalnej. Głębokość ujęć wód wynosi średnio 17 – 50 m. Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych zbiornika to 5 tys. m³/d. Jego całkowita powierzchnia to ok. 20 km².

Ponadto na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się ujęcie wód podziemnych Widełka, składające się z trzech studni głębinowych o głębokości od 21,0 do 23,7 m. Jego maksymalna wydajność to 56 m³/h.

Zgodnie z podziałem zawartym w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300),

w granicach gminy Kolbuszowa znajdują się następujące jednolite części wód podziemnych (JCWPd): PLGW2000134, PLGW2000135 i PLGW2000153.

W zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych Nr 134 (PLGW2000134) zlokalizowana jest południowo zachodnia część gminy. W jego obrębie znajdują się trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe, paleogeńskie oraz kredowe. Piętro czwartorzędowe, zbudowane z piasków i żwirów, charakteryzuje się napiętym zwierciadłem i warstwą wodonośną zlokalizowaną na głębokości od 1 do 30 m. Warstwa wodonośna piętra paleogeńskiego i piętra kredowego występuje na wysokości do 5 m. Są one zbudowane z piaskowców i łupków oraz charakteryzują się swobodnym zwierciadłem. Poziomy o znaczeniu użytkowym występują w strefie przypowierzchniowej, a system krążenia wód determinowany jest przez morfologię terenu oraz układ sieci. Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania w obrębie JCWPd nr 134 wynoszą 182 279 m³/d.

Północna i centralna część gminy zlokalizowana jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych Nr 135 (PLGW2000135). JCWPd nr 135 składa się z jednego piętra wodonośnego (piętro czwartorzędowe) zbudowanego z piasków i żwirów. Warstwa wodonośna w dolinach kopalnych występuje na głębokości od 1 do 70 m, a na pozostałym obszarze najczęściej na głębokości 20 m. Zasilanie piętra czwartorzędowego odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych, zwłaszcza w części wschodniej JCWPd nr 135, gdzie wyznaczono strefę zasilania. Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania w obrębie przedmiotowego JCWPd wynoszą 167 257 m³/d.

W zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych Nr 153 (PLGW2000153) znajduje się południowo wschodnia część gminy Kolbuszowa. W jego obrębie znajduje się jedno piętro wodonośne, czwartorzędowe, zbudowane z piasków i żwirów, zasilane poprzez infiltracje wód opadowych. Warstwa wodonośna występuje najczęściej na głębokości 20 m (w dolinach kopalnych od 1 do 70 m). Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania w obrębie przedmiotowego JCWPd wynoszą 183 376 m³/d.

Dla **JCWPd PLGW2000134** określono następujące parametry:

- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona,
- JCWPd przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – tak,
- cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy,
- odstępstwo z tytułu art. 4.4 RDW - odstępstwo czasowe – nie,
- odstępstwo z tytułu art. 4.5 RDW – mniej rygorystyczny cel – nie.

Dla **JCWPd PLGW2000135** określono następujące parametry:

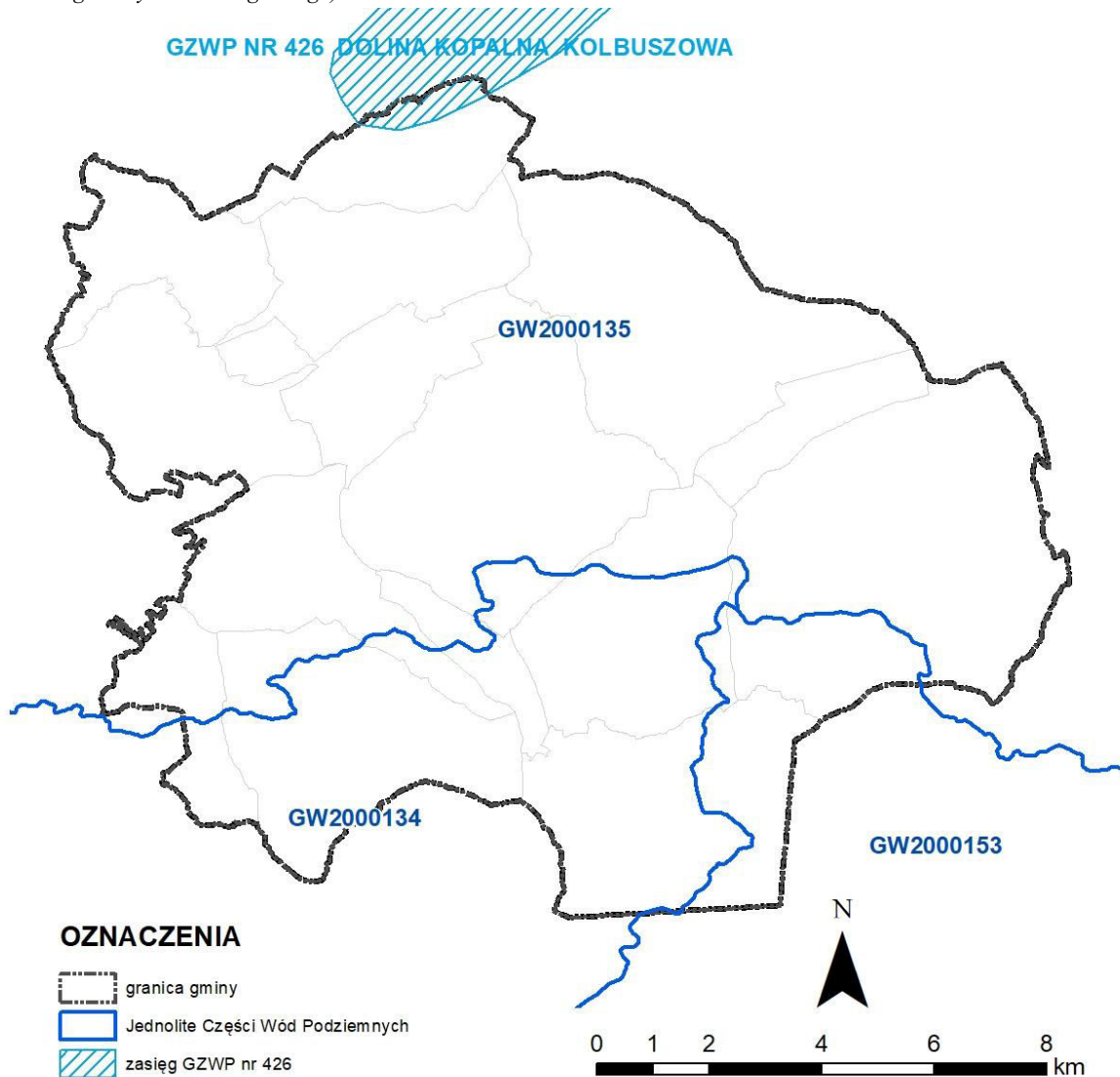
- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan chemiczny – słaby,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – słaby,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona chemicznie,
- JCWPd przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – tak,
- cele środowiskowe: dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: K, Fe, Mn, As, pH, Al, SO₄, TOC, dobry stan ilościowy,

- odstępstwo z tytułu art. 4.4 RDW - odstępstwo czasowe – nie,
- odstępstwo z tytułu art. 4.5 RDW – mniej rygorystyczny cel– nie.

Dla JCWPd PLGW2000153 określono następujące parametry:

- JCWP jest monitorowana – tak,
- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrażona,
- JCWPd przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi – tak,
- cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy,
- odstępstwo z tytułu art. 4.4 RDW - odstępstwo czasowe – nie,
- odstępstwo z tytułu art. 4.5 RDW – mniej rygorystyczny cel– nie.

Rysunek 14 Gmina Kolbuszowa na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych oraz Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego)

Udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla:

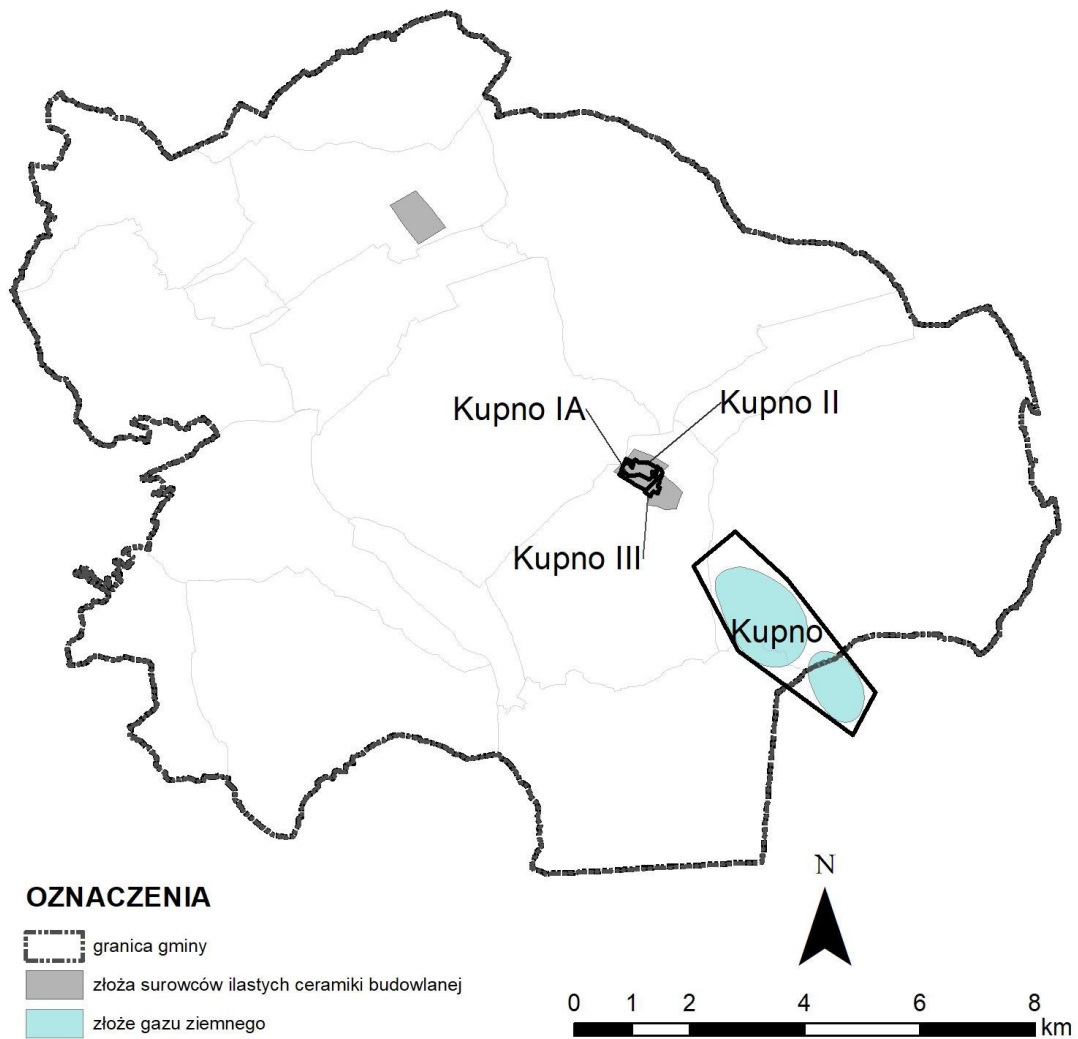
Na terenie gminy Kolbuszowa nie występują żadne udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla.

ROZDZIAŁ 15
**WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE
PRZEPISÓW ODREBNYCH**

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się następujące tereny górnicze:

- **Kupno** – ustanowiony koncesją Nr 7/2007 wydana przez Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2007 r. Zajmując powierzchnię 4 503 117 m² i jest zlokalizowany jest na terenie dwóch gmin: Kolbuszowa i Głogów Małopolski. Został ustanowione dla eksploatacji złoża gazu ziemnego. Gaz ziemny eksploatowany jest z czynnych odwiertów: Kupno – 6 i Kupno – 4. W granicach terenu górniczego zlokalizowany jest również odwiert zlikwidowany Kupno – 2. Poza terenem górniczym zostały odwiercone odwierty poszukiwawcze (zlikwidowane): Kupno – 1, Kupno – 3, Bratkowice – 2, Dzikowiec – 5, Kolbuszowa – 1, Kolbuszowa – 2, Kolbuszowa – 3, Werynia – 1, Werynia – 2, Werynia – 3, Widelka – 1 oraz Widelka – 2. Granice terenu górniczego i obszaru górniczego się pokrywają.
- **Kupno II** – wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 20 marca 2013 r. znak:OS-IV.7422.5.2013.RK. Zlokalizowany jest na terenie miejscowości Kupno w Kolbuszowej. Granice terenu górniczego i obszaru górniczego pokrywają się ze sobą i obejmują obszar o powierzchni 121 679 m². Został ustanowiony w celu eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej.
- **Kupno III** – wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 2 kwietnia 2020 r. znak: OS-IV.7422.52.2019.RK. Został ustanowiony w celu eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej i obejmuje obszar o powierzchni 39 385 m² położony na terenie miejscowości Kupno. Granice terenu górniczego i obszaru górniczego pokrywają się ze sobą.
- **Kupno IA** – wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 9 lutego 2024 r. znak: OS-IV.7422.03.2024.WZ. Został ustanowiony w celu eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej i obejmuje obszar o powierzchni 234 472 m² położony na terenie miejscowości Kupno. Granice terenu górniczego i obszaru górniczego pokrywają się ze sobą.

Rysunek 15 Granicę obszarów i terenów górniczych na terenie gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>)

ROZDZIAŁ 16
STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM
STAN STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ,
ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

Układ drogowy:

Sieć drogowa na terenie gminy charakteryzuje się dość dużą gęstością, zwłaszcza w jej północnej i północno zachodniej części, przez którą przebiega m.in. droga krajowa nr 9 oraz drogi wojewódzkie nr 875 i 987, którą odbywa się transport w ruchu tranzytowym.

Sieć drogową na terenie gminy tworzą:

- droga krajowa nr 9 – droga publiczna klasy głównej ruchu przyspieszonego, relacji Radom – Rzeszów. Jej długość na terenie gminy wynosi 17,3 km (z czego 1,1 km w obrębie miasta),
- droga wojewódzka nr 875 – droga publiczna klasy głównej relacji Mielec – Leżajsk. Przebiega przez północną część gminy w kierunku z zachodu na wschód, na odcinku o długości ok. 7,8 km.
- droga wojewódzka nr 987 – droga publiczna klasy głównej relacji Kolbuszowa – Sędziszów Małopolski. Przebiega przez południowo zachodnią część gminy w kierunku z północy na południe, na odcinku o długości ok. 11,3 km.
- drogi powiatowe:

Tabela 13. Drogi powiatowe na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Kolbuszowej)

Lp.	Nr drogi	Przebieg/ nazwa ulicy	Długość* [km]	Nawierzchnia
1.	1176R	Tuszyma – Niwiska – Kolbuszowa + ul. Obrońców Pokoju	6,268	bitumiczna
2.	1212R	Lipnica – Dzikowiec – Widelka	6,029	bitumiczna
3.	1213R	Widelka – Hucisko	3,872	bitumiczna
4.	1214R	Widelka – Głogów	0,966	bitumiczna
5.	1215R	Werynia – Kłapówka	4,676	bitumiczna
6.	1216R	Kolbuszowa Górna – Kłapówka	5,610	bitumiczna
7.	1217R	Kłapówka – Pogwizdów – Hucisko	3,874	utwardzona 0,978 km gruntowa 2,996 km
8.	1218R	Kolbuszowa Dolna – Kopcie	3,775	bitumiczna
9.	1226R	Cmolas – Świerczów	0,326	bitumiczna
10.	1227R	Trześń – Domatków – Bukowiec – Kupno	9,623	bitumiczna
11.	1228R	Nowa Wieś – Domatków	3,980	bitumiczna
12.	1229R	Niwiska – Huta Przedborska	0,886	bitumiczna
13.	1230R	Nowa Wieś – Zapole – Hucisko	1,213	bitumiczna
14.	1231R	Domatków – Przedbórz	2,068	bitumiczna
15.	1232R	Huta Przedborska	2,155	bitumiczna
16.	1325R	Blizna – Leszcze – Przedbórz – Poręby Kupieńskie	11,822	bitumiczna
17.	2150R	Kupno – Bratkowice – Trzciana	5,909	bitumiczna

* długość drogi w obrębie miasta i gminy Kolbuszowa

▪ drogi gminne:

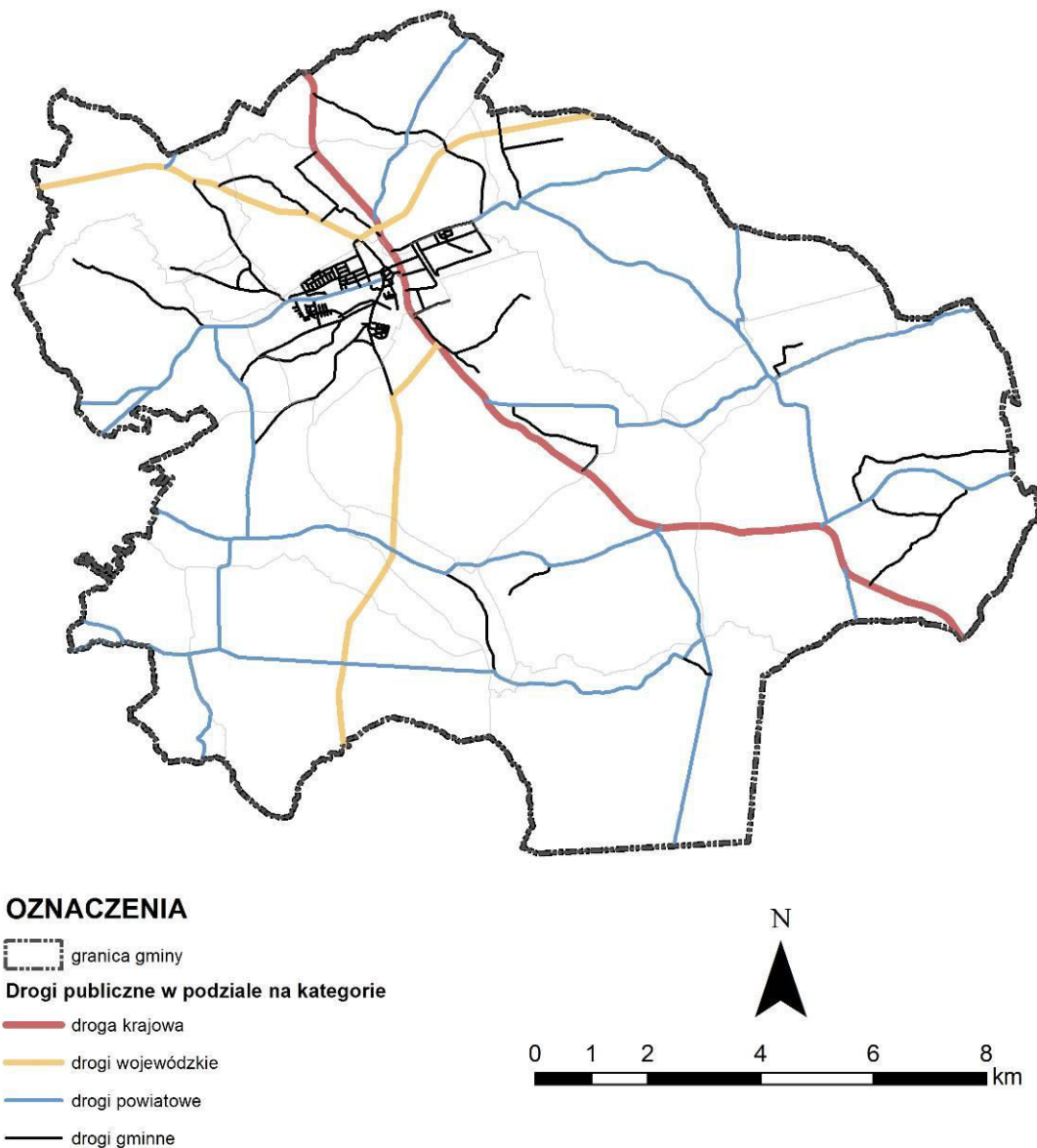
Tabela 14. Drogi gminne na terenie miasta i gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej)

Lp.	Przebieg /nazwa ulicy	Długość [km]
1.	Nowa Wieś – Borek	2,735
2.	Świerczów – ul. św. Brata Alberta	2,828
3.	ul. Witolda Pileckiego	0,212
4.	ul. Jana Pawła II	0,855
5.	ul. Nowe Miasto	0,283
6.	ul. Nadziei	0,237
7.	ul. prof. Żytkowskiego – ul. Władysława Reymonta – ul. Partyzantów	1,751
8.	ul. Stefana Żeromskiego	0,231
9.	ul. Edwarda Dembowskiego	0,184
10.	ks. Antoniego Dunajckiego	0,213
11.	ul. Juliana Gosłara	0,186
12.	ul. Janka Krasickiego	0,103
13.	ul. Krzaklewskiego	0,997
14.	ul. Władysława Broniewskiego	0,213
15.	ul. Gen. Bora Komorowskiego	0,515
16.	ul. Juliusza Słowackiego	0,215
17.	ul. Jana Matejki	0,385
18.	ul. Marii Konopnickiej	0,104
19.	ul. Kazimierza Wielkiego	0,211
20.	ul. Krótka	0,093
21.	ul. Jagiellońska	0,185
22.	ul. Henryka Sienkiewicza	0,277
23.	ul. Mała	0,073
24.	ul. Aleksandra Puszkina	0,142
25.	ul. Fryderyka Szopena – ul. Janka Bytnara	0,753
26.	ul. Grunwaldzka	0,256
27.	ul. Zacisze	0,071
28.	ul. Narutowicza	0,834
29.	ul. Wiejska	2,980
30.	Zarębki – Dubas – Werynia	4,304
31.	Werynia – Kolonia	2,239
32.	ul. Rolnika	0,215
33.	ul. Bolesława Chrobrego	0,119
34.	ul. ks. Ludwika Ruczki	0,861
35.	ul. Stefana Batorego	0,197
36.	ul. Leśna – ul. Fabryczna	2,568
37.	ul. Żytunia	1,064
38.	ul. Adama Mickiewicza	0,247
39.	ul. Parkowa	0,206
40.	ul. Kolejowa	0,421
41.	ul. Piekarska	0,243
42.	ul. Targowa	0,131
43.	ul. Niecałą	0,054
44.	ul. Towarowa	0,549
45.	ul. Handlowa	0,383

46.	ul. Ogrodowa	0,173
47.	ul. Zielona	0,541
48.	ul. Wiśniowa – ul. Lipowa	0,257
49.	ul. Różana	0,075
50.	ul. Krakowska	2,867
51.	ul. Jana Kilińskiego	0,309
52.	ul. Wincentego Witosa	0,745
53.	ul. Polna	0,499
54.	ul. Marii Siedmiograj	0,538
55.	ul. Kazimierza Przerwy – Tetmajera	0,064
56.	ul. Wojciecha Kossaka	0,202
57.	ul. Adama Gancarza	0,205
58.	ul. Kazimierza Skowrońskiego	0,205
59.	ul. Piaskowa	1,853
60.	ul. Sportowa	0,137
61.	ul. Nowa	3,135
62.	ul. Słoneczna	0,379
63.	ul. Armii Krajowej	0,178
64.	ul. 3 Maja – ul. Józefa Rządckiego	0,773
65.	ul. Budowlanych	0,348
66.	ul. Bolesława Prusa	0,209
67.	ul. Joachima Lelewela	0,096
68.	ul. Hugo Kołłątaja	0,131
69.	ul. Józefa Bema	0,082
70.	ul. Mikołaja Reja	0,203
71.	Bukowiec – Poręby Kupieńskie	2,104
72.	Kłapówka – Stawy	1,006
73.	Widełka – Liszcze – Budy	1,379
74.	Maków – Poręby Kupieńskie	0,567
75.	Widełka – Dworzysko	2,527
76.	ul. Modrzewiowa	0,244
77.	ul. Siewna	0,093
78.	ul. Pszena	0,088
79.	ul. Kasztanowa	0,053
80.	ul. Akacjowa	0,056
81.	ul. Rzemieślnicza	0,070
82.	ul. Zbożowa – ul. Jesionowa	0,637
83.	ul. Miodowa	0,163
84.	ul. Makowa	0,112
85.	ul. Warzywna	0,143
86.	ul. Jana Wiktora	0,690
87.	ul. Klonowa	0,095
88.	ul. Wrzosowa	0,194
89.	ul. Jaśminowa	0,205
90.	ul. Łąkowa	1,141
91.	Kolbuszowa Górna za rzeką	1,524
92.	Kupno – Zagrody	0,947
93.	ul. Wojska Polskiego	0,317
94.	Plac Wolności	0,211
95.	Widełka – Majdan	3,612
96.	Kolbuszowa Górna – Wojtków Dolny	2,310
97.	ul. Przemysłowa	0,501
98.	ul. 11 Listopada	0,374

99.	ul. Brzozowa	0,482
100.	ul. Błonie	1,794
101.	ul. Topolowa	0,805
102.	Kolbuszowa – Plac Wolności – Piłsudskiego – Kolbuszowa Górna	2,508
103.	Kolbuszowa – Werynia – Dzikowiec	5,467
104.	droga gminna wewnętrzna (nr ewid. gr. 2/9) – teren kolejowy zamknięty	1,360
105.	droga gminna publiczna Nr 104 045 R– teren kolejowy zamknięty	0,435
106.	Werynia – Dzikowiec	0,672
107.	Domatków – Zagranicze	2,435
108.	Poręby Kupieńskie (droga powiatowa 1325R – droga powiatowa 2150R)	0,575
109.	Widelka (droga gminna publiczna 104 027R do granicy gminy)	1,426
110.	Widelka – stacja elektroenergetyczna	1,101

Rysunek 15. Podstawowy układ komunikacyjny gminy Kolbuszowa (źródło: opracowanie własne)

Komunikacja kolejowa:

Przez teren gminy i miasta Kolbuszowa przebiega linia kolejowa o znaczeniu państwowym nr 71 relacji Ocice – Rzeszów, łącząca Tarnobrzeg z Rzeszowem. W granicach gminy znajdują się przystanki kolejowe w miejscowościach Zarębki i Widełka oraz Dworzec Kolejowy w Kolbuszowej. Linia Kolejowa umożliwia dojazd do Rzeszowa, Tarnobrzegu oraz Stalowej Woli, a także w kierunku Lublina oraz Warszawy.

Fotografia 23 Dworzec kolejowy w Kolbuszowej

Komunikacja autobusowa:

Na terenie powiatu kolbuszowskiego funkcjonuje publiczny transport zbiorowy w ramach zawartego porozumienia między gminami: Kolbuszowa, Niwiska, Dzikowiec oraz Raniżów. Składa się on z 5 linii:

- Ługnica – Werynia (przez Kosowy, Hucinę, Niwiska, Trześń, Hucisko, Zapole, Nową Wieś, Kolbuszową i Werynię),
- Domatków – Kolbuszowa (przez Leszcze, Hutę Przedborską, Przedbórz, Bukowiec),
- Kolbuszowa – Mała Widełka
- Wilcza Wola – Kolbuszowa (przez Spie, Kopcie, Lipnicę, Dzikowiec, Werynię),
- Poręby Wolskie – Bór Kolbuszowa (przez Posuchy, Raniżów, Osia Górkę, Werynię)

Ponadto komunikacja autobusowa na terenie gminy prowadzona jest przez prywatne przedsiębiorstwa, są to połączenia wewnątrz gminy oraz w skali regionalnej.

Zaopatrzenie w wodę:

Gmina Kolbuszowa zaopatrywana jest w wodę z dwóch niezależnych systemów wodociągowych z ujęcia wody Cmolas oraz ujęcia wody Widełka.

Ujęcie wody Cmolas zlokalizowane jest na terenie gminy Cmolas. Na terenie gminy Kolbuszowa zasila miejscowości: Kolbuszowa, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Nowa Wieś, Świerczów, Zarębki oraz Werynia. Składa się z pięciu studni głębinowych, a woda wydobywana jest z drugiego poziomu wodonośnego z głębokości ok. 40 m ppt.

Ujęcie wody Widelka zlokalizowane jest na terenie miejscowości Widelka i Dworzysko. Zasila miejscowości: Widelka, Kupno, Bukowiec, Domatków, Przedbórz, Huta Przedborska oraz Poręby Kupieńskie. Pobór wody odbywa się na podstawie decyzji Starosty Kolbuszowskiego z dn. 23 lipca 2012 r. w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody z ujęcia w Widelce. Jego maksymalna wydajność to 56 m³/h. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych o głębokości: 23,7 m (S1), 23,5 m (S2) i 21,0 m (S3). Zgodnie z Rozporządzeniem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 12 września 2016 r. dla ww. ujęcia wody podziemnej ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej oraz pośredniej. Ponadto przedmiotowe ujęcie podłączone jest do Stacji Uzdatniania Wody znajdującej się w Widelce. Zdolność produkcyjna ujęcia i stacji wynosi 1200 m³/d, średnio 50 m³/h.

Gmina Kolbuszowa jest stosunkowo dobrze wyposażona w sieć wodociągową. Według danych GUS z 2020 korzysta z niej ok. 89,8% procent mieszkańców (wzrost o 1,8% w porównaniu do roku 2010). Jej długość wynosi 245,1 km a gęstość to ok. 132,4 km/100km², co jest lepszym współczynnikiem niż w przypadku podobnych gmin w województwie podkarpackim. Dodatkowo w ostatnich latach oddawano do użytku kolejne odcinki sieci – w 2019 r. wybudowano 1688 m sieci wodociągowej, a w 2020 r. – 3086 m. Łącznie, w latach 2015 – 2020 długość sieci na terenie gminy powiększyła się o ok. 14 km. Ponadto w 2020 r. zaewidencjonowanych było 5 941 przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

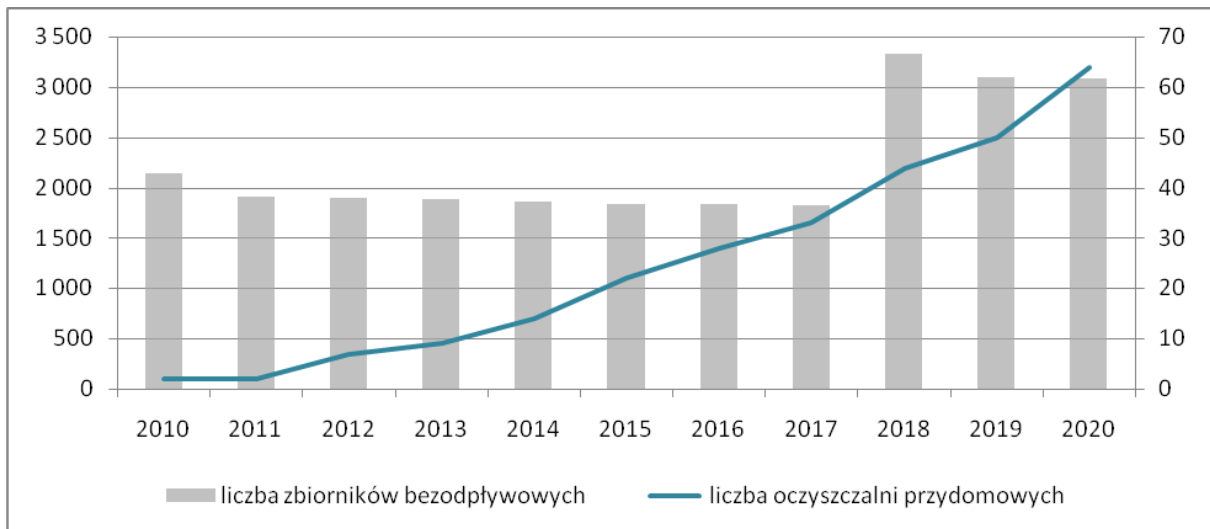
Odprowadzanie ścieków:

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa funkcjonuje komunalna oczyszczalnia ścieków w Kolbuszowej Dolnej oraz trzy oczyszczalnie zakładowe: w Kolbuszowej Górnej (dla OSM), w Weryni (dla ZSR) oraz w Kupnie (dla Wienerberger Ceramika Budowlana). Oczyszczalnia komunalna jest zakładem mechaniczno – biologicznym, o przepustowości 3600 m³/d. Obecnie odbiera i oczyszcza ścieki z miasta Kolbuszowa, oraz z miejscowości Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna oraz Świerczów.

Na terenie gminy znajduje się 135,1 km czynnej sieci kanalizacyjnej, a jej długość systematycznie rośnie. W latach 2015 – 2020 wybudowano łącznie ok. 34 km nowej sieci. Mimo tego według danych GUS z 2020 r. do kanalizacji podłączonych było 37% budynków mieszkalnych na terenie gminy (59,1% budynków na terenie miasta i 25,9% budynków na terenach wiejskich). Z sieci kanalizacyjnej korzystało jedynie ok. 47,7 % mieszkańców (dla porównania w 2010 r. – 37,1%). Gęstość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 79,1 km/100km², co dość mocno odbiega od podobnych gmin w województwie podkarpackim. W 2020 r. zaewidencjonowanych było 2611 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

W części wiejskiej gminy gospodarka ściekowa najczęściej prowadzona jest przy użyciu zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Według danych GUS w 2020 r. na terenie gminy korzystano z 3086 zbiorników bezodpływowych. Do 2017 roku można było zaobserwować sukcesywny spadek ich liczby. Jednak w ostatnich latach znacznie się ona zwiększyła. W tym samym roku na terenie gminy istniały 62 przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ich liczba w stosunku do roku 2015 r. wzrosła niemal trzykrotnie.

Wykres 6 Liczba zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kolbuszowa (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Gazownictwo i ciepłownictwo:

W 2020 r. dostęp do sieci gazowej posiadało ok. 77,1% mieszkańców gminy Kolbuszowa (92,7% na terenie miasta, 68,2% na terenach wiejskich).

Na terenie gminy Kolbuszowa zlokalizowane są następujące gazociągi wysokiego ciśnienia:

- DN 250 relacji Sędziszów – Komorów,
- DN 100 zasilający stację redukcyjno – pomiarową Kolbuszowa,
- DN 100 zasilający stację pomiarową Kupno,
- DN 80 odbierający gaz z kopalni, KGZ Kupno,
- DN 80 zasilający stację redukcyjno – pomiarową Domatków.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje redukcyjno – pomiarowe gazu: Kolbuszowa i Domatków oraz jedna stacja pomiarowa Kupno. Gaz dostarczany bezpośrednio do odbiorców rozprowadzany jest poprzez sieć gazową średniego i niskiego ciśnienia. Długość czynnej sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) na terenie gminy wynosi ok. 280 km. W przypadku gazu średniego ciśnienia redukcja do ciśnienia niskiego następuje na indywidualnych układach redukcyjno – pomiarowych zlokalizowanych u odbiorców na przyłączach gazowych.

Gmina Kolbuszowa nie posiada zbiorczej sieci ciepłowniczej. Gospodarka cieplna oparta jest na indywidualnych i grupowych urządzeniach grzewczych, które zaopatrują w ciepło zarówno pojedyncze obiekty jak ich zespoły. Dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych zaopatrzenie w ciepło odbywa się, ze źródeł indywidualnych, a najczęściej wykorzystywanym paliwem jest węgiel oraz drewno. Dla budynków wielorodzinnych oraz obiektów użyteczności publicznej, ciepło dostarczają lokalne kotłownie zasilane w przeważającej części gazem.

Elektroenergetyka:

Wszystkie gospodarstwa domowe oraz jednostki gospodarcze i społeczne na terenie gminy są podłączone do sieci elektroenergetycznej. Obszar gminy Kolbuszowa jest zasilany bezpośrednio ze stacji elektroenergetycznej 110/15 kV (GPZ) Kolbuszowa oraz ok. 201 stacji transformatorowych SN/nN po przez sieć średniego i niskiego napięcia.

Ponadto na terenie gminy Kolbuszowa, w miejscowości Widelka zlokalizowany jest główny węzeł energetyczny województwa – Stacja Elektroenergetyczna 750/400/110 kV Rzeszów.

Przez teren gminy przebiegają następujące przesyłowe linie elektroenergetyczne najwyższych napięć:

- 750 kV – relacji Rzeszów – Chmielnicka,
- 400 kV – relacji Rzeszów – Krosno Iskrzynia,
- 400 kV – relacji Rzeszów – Tarnów,
- 400 kV – relacji Połaniec – Rzeszów,
- 220 kV – relacji Chmielów – Boguchwała.

Ponadto przez teren gminy przebiegają następujące linie wysokiego napięcia (110 kV):

- Nowa Dęba – Kolbuszowa,
- Rzeszów – Kolbuszowa,
- Głogów – Rzeszów,
- Rzeszów – Rzeszów Baranówka,
- Rzeszów – Rzeszów Zaczernie,
- Rzeszów – Rzeszów EC tor I,
- Rzeszów – Rzeszów EC tor II,
- Rzeszów – Sokołów.

Elektrownie wiatrowe:

W chwili obecnej na terenie gminy Kolbuszowa zlokalizowana jest jedna elektrownia wiatrowa niskiej mocy w miejscowości Werynia o mocy 250 kW i całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem ok. 55,5 m.

Telekomunikacja:

Mieszkańcy gminy Kolbuszowa posiadają dostęp do usług telekomunikacyjnych – zarówno do sieci telefonii stacjonarnej, jak i komórkowej. Ponadto dostęp do internetu (przewodowego i bezprzewodowego) nie jest w żaden sposób ograniczony.

Usuwanie odpadów:

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, gminy zostały zobowiązane do wdrożenia do lipca 2013 r. nowych rozwiązań systemowych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Tym samym usuwaniem odpadów zajmuje się gmina.

Systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy zostali objęci właściciele nieruchomości zamieszkałych. Pozostali zobowiązani byli do usuwania zebranych odpadów oraz nieczystości ciekłe w sposób określony przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i przepisami odrębnymi.

Mieszkańcy gminy w 2020 r. zobowiązani są do prowadzenia selektywnej zbiórki następujących odpadów m.in.: papieru, tworzyw sztucznych i opakowań wielomateriałowych, szkła, metali, odpadów ulegające biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne, przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych opon stanowiących odpady komunalne, żużli i popiołów z domowych palenisk, odzieży i tekstyliów, odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach domowych, niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek oraz zmieszanych odpadów komunalnych. Według danych GUS z 2020 r. odpady zebrane selektywnie

stanowiły 39,8% wszystkich odpadów na terenie gminy (jest to wartość niemal dwa razy większa niż w roku poprzednim kiedy to stanowiły one 23,1% wszystkich odpadów).

Obecnie na terenie gminy Kolbuszowa nie ma czynnego składowiska odpadów komunalnych. Odpady z terenu gminy składowane są przez Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie oraz Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w Paszcznie. W gminie znajduje się gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), mieszczący się przy ul. Józefa Piłsudskiego 111A w Kolbuszowej.

Wnioski w zakresie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- Najważniejszą rolę w układzie komunikacyjnym gminy odgrywa droga krajowa nr 9 oraz drogi wojewódzkie nr 875 i 987, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym.
- Istniejąca sieć dróg powiatowych i gminnych jest dobrze wykształcona, wymagane są jedynie bieżące remonty oraz w miarę możliwości wydzielenie nowych dróg rowerowych.
- Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 71 relacji Ocice – Rzeszów.
- Na terenie gminy działa publiczny transport zbiorowy.
- Sieć wodociągowa niemalże w całości zaopatruje tereny zabudowane we wszystkich miejscowościach w gminie. Dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej posiada ok. 48% mieszkańców.
- Na terenie gminy występuje sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia, do której dostęp posiada ok. 77% mieszkańców.
- Przez teren gminy przebiega pięć gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia (DN 250, DN100 i DN 80).
- Gmina nie posiada zbiorczej sieci ciepłowniczej. Większość gospodarstw domowych zaopatrywanych jest w ciepło ze źródeł indywidualnych.
- Przez teren gminy przebiega pięć linii elektroenergetyczne najwyższych napięć (750 kV, 400 kV i 220 kV) oraz osiem linii wysokiego napięcia (110 kV). Sieć dystrybucyjną stanowią w większości linie kablowe o napięciu 15 kV.

ROZDZIAŁ 17
ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W niniejszym Studium uwzględniono zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w dokumentach strategicznych o znaczeniu ponadlokalnym takich jak: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwałą Nr XXVII/458/20 z dnia 28 września 2020 r. Zawarte w niej cele główne i szczegółowe dotyczące poszczególnych obszarów tematycznych przedstawiono w tabeli nr 15.

Tabela 15. Obszary tematyczne oraz wskazane dla nich cele główne i szczegółowe wskazane w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 roku opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

OBSZARY TEMATYCZNE WRAZ Z CELAMI GŁÓWNYMI	CELE SZCZEGÓŁOWE
<p>1. GOSPODARKA I NAUKA <i>Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa</i></p>	<p>1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę <i>Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu</i></p>
	<p>1.2. Inteligentne specjalizacje województwa <i>Wdrożenie priorytetów RIS dla utrzymania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki opartej na trafnie zdefiniowanych inteligentnych specjalizacjach gospodarczych oraz wspieranie sektorów wysokiej szansy</i></p>
	<p>1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie <i>Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</i></p>
	<p>1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego) <i>Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych</i></p>
<p>2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY <i>Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców</i></p>	<p>2.1. Edukacja <i>Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości</i></p>
	<p>2.2. Regionalna polityka zdrowotna <i>Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia</i></p>
	<p>2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe <i>Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności</i></p>

	<p>2.4. Rynek pracy Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy</p>
	<p>2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne</p>
	<p>2.6. Włączenie społeczne Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie</p>
	<p>2.7. Aktywny styl życia i sport Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego</p>
<p>3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA <i>Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego</i></p>	<p>3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p>
	<p>3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej na obszarze województwa</p>
	<p>3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p>
	<p>3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p>
	<p>3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p>
	<p>3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych</p>
	<p>3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska</p>

	<p>3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu <i>Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie</i></p>
<p>4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG <i>Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmocnienia procesów rozwojowych</i></p>	<p>4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych <i>Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych</i></p>
	<p>4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych <i>Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne</i></p>
	<p>4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców <i>Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego</i></p>
	<p>4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa <i>Łączenie potencjałów i budowanie partnerstw oraz praktyczna implementacja rozwiązań organizacyjnych i technicznych wzmocniających procesy służące rozwojowi społecznego-gospodarstwu regionu</i></p>
	<p>4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa <i>Rozwój ponadregionalnych i transgranicznych powiązań regionu dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i wykorzystania szans rozwojowych</i></p>

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, przyjęty został przez Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwałą Nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 r. W ww. dokumencie gmina Kolbuszowa została włączona do obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym – Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczącego w procesach rozwojowych oraz do obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym – Obszaru Funkcjonalnego Innowacyjnego Przemysłu. Natomiast miasto Kolbuszowa zostało zaliczone do ośrodków lokalnych wymagających wsparcia funkcji ponadlokalnych. Cele polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania określone dla tych obszarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Cele polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania określona dla obszaru gminy Kolbuszowa w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego)

	Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych	Obszaru funkcjonalnego innowacyjnego przemysłu
<i>priorytet rozwojowy</i>	<ul style="list-style-type: none"> wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój przemysłu nowoczesnych technologii.
<i>funkcje rozwojowe</i>	<ul style="list-style-type: none"> podstawowa – rolnicza; towarzyszące – obsługi ludności i rolnictwa, przemysłowa. 	<ul style="list-style-type: none"> podstawowe – przemysłowa, usługowa; towarzyszące – rolnicza, turystyczna.
<i>wiodące kierunki zagospodarowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej; rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców; poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym; wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe; ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych; racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego; rozwój infrastruktury technicznej i transportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój bazy innowacyjnego przemysłu; rozwój drobnej przedsiębiorczości; rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa; wzmocnienie roli miast, jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców; rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej; rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej; rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe; rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego; rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.
<i>zasady i warunki zagospodarowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> zagospodarowanie terenów wiejskich umożliwiające wzrost towarowości w rolnictwie; rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru; zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych; rozwój rolnictwa dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw; rozwój i modernizacja bazy usług publicznych; poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój zakładów przemysłowych m.in. w branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych, z wykorzystaniem potencjału naukobadawczego i zaawansowanych technologii z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju; wzmacnianie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych obszaru; poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej; rozwój atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej, w tym rozwój gospodarstw agroturystycznych; użytkowanie dolin rzecznych Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka zapewniające zachowanie drożności i walorów przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz ich zagospodarowanie w dostosowaniu do wymogów ochrony przeciwpowodziowej; uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi; zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;

		<ul style="list-style-type: none"> • rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw; • zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska; • zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych oraz współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego; • ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi, leśnymi i zasobami kopalin; • rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia.
--	--	---

Po analizie dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu wojewódzkim stwierdzono, że na terenie gminy Kolbuszowa planowane są do realizacji następujące zadania o znaczeniu ponadlokalnym:

- budowa linii elektroenergetycznej 400 kV Jarosław – Rzeszów,
- modernizacja linii kolejowej Rzeszów – Warszawa przez Kolbuszową, etap II,
- elektryfikacja linii Rzeszów – Kolbuszowa – Ocice,
- Aglomeracyjna Kolej Podmiejska wraz z budową linii kolejowej do Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka (budowa 5 km nowej linii) lub budowa Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej (PKA),
- budowa, rozbudowa, modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej,
- przebudowa, rozbudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów miasta Kolbuszowa w dolinie potoku Górnianka.

ROZDZIAŁ 18
WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Dla obszaru gminy i miasta Kolbuszowa nie zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią w ramach map zagrożenia powodziowego oraz studium ochrony przeciwpowodziowej,

W dokumencie *Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Obszaru Dorzecza Wisły*, w ramach analizy w obszarze regionu wodnego Górnej Wisły określono ryzyko powodziowe dla gmin z terenu poszczególnych zlewni. Na podstawie powodzi historycznych, wiedzy eksperckiej oraz doświadczeń w zlewni część obszaru wiejskiego gminy Kolbuszowa położona w zlewni rzeki Łęg została zakwalifikowana do obszarów o podwyższonym poziomie ryzyka powodziowego.

Brak studium ochrony przeciwpowodziowej oraz map zagrożenia i ryzyka przeciwpowodziowego w chwili obecnej nie jest przeszkodą w ustaleniu na podstawie innych materiałów (np. danych historycznych, informacji od administratora cieków czy operatów przeciwpowodziowych) obszaru zagrożenia wystąpieniem powodzi lub podtopień dla tych cieków.

W związku z powyższym na terenie gminy wyznaczono tereny zagrożone zalaniem lub podtopieniami, których granice mają charakter orientacyjny i zostały przedstawione na rysunku Studium „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”. Na terenach tych przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego należy przyjmować rozwiązania projektowe zapewniające utrzymanie swobodnego przepływu wód powodziowych oraz zapewniające bezpieczeństwo mieszkańcom i ochronę ich mienia.

ROZDZIAŁ 19 POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji rozszerzyła zakres art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w części dotyczącej uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwojowych gminy oraz wynikających z nich kierunków zagospodarowania. Zmiany, które zostały wprowadzone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nałożyły obligatoryjny obowiązek przeprowadzenia analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy. Musi ona obejmować elementy zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niniejszy rozdział stanowi jedynie syntezę problematyki i wyników zgromadzonych w przeprowadzonej analizie.

Potrzeby rozwojowe gminy i miasta Kolbuszowa:

W chwili obecnej polityka gminy zmierza do:

- kontynuacji zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a dotychczas nie zabudowanych,
- przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez:
  - wypełnianie zabudową istniejących struktur przestrzennych,
  - przyjęcie nadrzędnej zasady równoległej realizacji infrastruktury technicznej przy uruchamianiu nowych terenów zabudowy mieszkaniowej oraz jednoczesnym planowaniu nowej zabudowy na terenach położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno – przestrzenną w formie ekstensywnej,
- wyznaczenia terenów przewidzianych do rozwoju zabudowy mieszkaniowej i sporządzenie dla nich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w związku z niewielkim pokryciem obszaru gminy planami miejscowymi.

Sporządzając analizę, biorąc pod uwagę dynamikę zmian uwarunkowań faktycznych, jak i prawnych, a także zmieniających się potrzeb społecznych, mających wpływ na kształtowanie struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, autorzy przyjęli perspektywę czasową wynoszącą 30 lat. Zgodnie ze sporządzoną prognozą demograficzną liczba mieszkańców gminy Kolbuszowa w roku 2051 wyniesie ok. 26 920 osób.

Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne oraz możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie miasta w zakresie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej i produkcyjno – magazynowej – są:

- dobre położenie komunikacyjne (droga krajowa nr 9, drogi wojewódzkie oraz powiązanie z ważnymi ośrodkami w regionie t.j. Rzeszów, Mielec, Tarnobrzeg stanowi czynnik przyciągający nowych mieszkańców jak i inwestorów),
- przynależność do SSE Euro Park Mielec, i prowadzone przez miasto i gminę Kolbuszowa działania zmierzające do tworzenia miejsc pracy poprzez zachęcanie inwestorów do lokalizowania przedsiębiorstw na terenie gminy,
- stabilna sytuacja finansowa miasta i gminy oraz szereg inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, komunikacyjnej zrealizowanych ze środków budżetu w ostatnich latach podnoszą standard i warunki życia mieszkańców oraz przyczynią się do większego zainteresowania zamieszkaniem w pobliżu miasta,
- zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę w związku z podnoszeniem standardów mieszkaniowych i spadkiem ilości gospodarstw wielorodzinnych,

- wzrost liczby ludności,
- ze względu na tendencje demograficzne wzrasta zapotrzebowanie na usługi publiczne związane z opieką społeczną i usługami zdrowia,
- w gminie obserwuje się stały wzrost podmiotów gospodarczych, związanych głównie z działalnością usługową dlatego zasadne jest wyznaczenie nowych terenów zabudowy usługowej,
- regulacja rzeki Nil pozwala na wykorzystanie terenów położonych obrębie zwartej zabudowy,
- poprzez wypełnienie istniejących luk,
- dostępność środków z różnych programów operacyjnych.

Wyznaczenie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej:

Na potrzeby analizy na terenie gminy Kolbuszowa wyznaczono obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej. Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, sporządzając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę „szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (...) wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.”.

Podstawowym założeniem ich wyznaczenia było wskazanie obszarów zwartej zabudowy na terenie gminy i miasta Kolbuszowa, które ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021, poz. 1326) definiuje jako: „obszar wyznaczony przez obwiednię prowadzoną w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są te budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m”. Ponadto zwarta zabudowa definiowana jest w ww. ustawie jako „zgrupowanie nie mniej niż pięciu budynków, za wyjątkiem budynków o funkcji wyłącznie gospodarczej, pomiędzy którymi największa odległość sąsiadujących ze sobą budynków nie przekracza 100 m”.

W wyniku przeprowadzonej analizy wyznaczono obszary o łącznej powierzchni 298,26 ha, co stanowi 1,74% powierzchni całej gminy. W znacznej mierze grunty te położone są we wschodniej części miasta w sąsiedztwie drogi krajowej nr 9 – ul. Rzeszowskiej oraz w zachodniej części miasta w rejonie ul. Obrońców Pokoju, ul. Kakowskiej oraz na terenie wiejskim gminy np. w miejscowości Świerszczów (rejon drogi wojewódzkiej 875), w miejscowości Kupno.

Należy podkreślić że realnie tereny te nie zostaną skonsumowane w całości. Część terenów nigdy nie zostanie zabudowana, bądź w perspektywie odleglejszej niż przyjęte 30 lat. Składają się na to następujące czynniki:

- nieuregulowane własności,
- w większości rolnicze użytkowanie gruntów,
- geometrie działek uniemożliwiająca zabudowę,
- brak realnej możliwości zapewnienia dojazdu do działek,
- niesprzyjające sąsiedztwo,
- brak planów właścicieli co do ich zabudowy bądź sprzedaży nieruchomości na cele budowlane.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają swoim zasięgiem ok. 3% powierzchni miasta i gminy Kolbuszowa.

Na potrzeby analizy przeanalizowano zapisy obowiązujących na terenie gminy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu identyfikacji terenów przeznaczonych pod zabudowę, a następnie obliczono powierzchnię terenów niezabudowanych, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały przeznaczone pod zabudowę: mieszkaniową oraz usługową i produkcyjno – magazynową. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17 Tereny niezabudowane, przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (opracowanie własne)

miasto/obręb ewidencyjny	powierzchnia terenów niezabudowanych, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały przeznaczone pod zabudowę [ha]		SUMA
	mieszkaniową	usługową i produkcyjno-magazynową	
Kolbuszowa	72,91	5,9	118,84
Nowa Wieś	1,28	-	1,28
Poręby Kupieńskie	-	0,9	0,9
Przedbórz	0,47	0,78	1,25
Widełka	-	0,47	0,47
SUMA	74,66	48,08	122,74

Miasto i gmina Kolbuszowa posiada jeszcze ok. 122,7 ha niezagospodarowanych terenów inwestycyjnych przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, z których najwięcej zostało przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Chłonność luk w zabudowie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

Przedmiotem analizy chłonności jest określenie przybliżonej powierzchni użytkowej zabudowy oraz liczby mieszkańców przy założeniu całkowitej konsumpcji inwestycyjnej terenów obecnie niezabudowanych znajdujących się na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz terenów położonych poza tymi obszarami, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały przeznaczone pod zabudowę. Obliczono chłonność dla zabudowy o funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Metodyka została szerzej opisana w rozdziale 8. „Analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy Kolbuszowa”.

Ostateczna chłonność luk w zabudowie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz obszarów niezagospodarowanych (położonych poza ww. obszarami), które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały przeznaczone pod zabudowę w gminie Kolbuszowa wynosi zatem:

- ok. 223 425 m² powierzchni użytkowej zabudowy o funkcji mieszkaniowej,
- ok. 284 960 m² powierzchni użytkowej zabudowy o funkcji usługowej i produkcyjno – magazynowej.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę:

Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt. 4 lit. b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym tylko w przypadku, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza chłonność luk w zabudowie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych (poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej), przewiduje się rozwój nowej zabudowy poza tymi obszarami. Zgodnie z wynikami analizy stosunek ten jest dodatni zarówno dla zabudowy o funkcji mieszkaniowej jak i produkcyjno-usługowej.

W analizie wykazano zapotrzebowanie na: 499 333 m² powierzchni użytkowej zabudowy z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową oraz 211 650 m² powierzchni użytkowej z przeznaczeniem pod zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową.

Biorąc pod uwagę średnie wskaźniki intensywności zabudowy dla wskazanych funkcji, na terenie miasta i gminy stwierdzono zapotrzebowanie na:

- 356,66 ha terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- 37,79 ha terenów pod zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową.

Obliczając zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji usługowej i produkcyjno –magazynowej przyjęto, że jego wzrost będzie proporcjonalny do przyrostu powierzchni zabudowy mieszkaniowej, co wynika bezpośrednio z prognoz demograficznych. Jednakże dla terenów obiektów produkcyjnych, składów i magazynów i terenów zabudowy usługowej, ze względu na charakter przedmiotowych obszarów, możliwości prognozowania demograficznego są ograniczone. Należy pamiętać, że oprócz czynników demograficznych, na zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową ma wpływ wiele innych czynników - środowiskowych, komunikacyjnych, infrastrukturalnych, czy gospodarczych.

Wielkość (powierzchnię) terenów produkcyjnych i usługowych należy analizować w skali powiatu lub najlepiej regionu. Niewielkie odległości oraz zwiększająca się mobilność społeczeństwa to czynniki wpływające na relacje pomiędzy współczynnikami demograficznymi i przestrzennymi. Zapotrzebowanie na tereny usługowe jest wynikiem założeń polityki przestrzennej władz gminy oraz indywidualnych wniosków mieszkańców gminy, podmiotów działających na jej terenie i potencjalnych inwestorów zewnętrznych zainteresowanych lokalizacją swoich przedsiębiorstw na terenie miasta i gminy.

W związku z powyższym, w przypadku występowania na danym terenie korzystnych czynników środowiskowych i przestrzennych dla realizacji zabudowy o funkcji usługowej oraz produkcyjno-usługowej uznaje się za uzasadnione wyznaczenie nowych terenów zabudowy o tej funkcji, pomimo tego, iż nie wynika to z oszacowanego powyżej zapotrzebowania.

Wynik analizy:

Zgodnie z obliczoną chłonnością niezabudowanych terenów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz luk w zabudowie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, zapotrzebowaniem na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę, przeprowadzone analizy demograficzne, społeczne i ekonomiczne oraz analizą możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej, wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę

w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kolbuszowa uznano za zasadne.

Na podstawie „Analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy Kolbuszowa” w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczono nowe tereny pod zabudowę:

- ok. 239,94 ha nowych terenów z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową,
- ok. 36,29 ha nowych terenów z przeznaczeniem pod zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową.

Powierzchnia nowych terenów wyznaczonych pod zabudowę nie przekracza wskazanego w bilansie zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową oraz usługową i produkcyjno-magazynową.